

การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ
โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุคระดับ
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกวิทยา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

สวพัด เพชรรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาดนตรี
ปีการศึกษา 2556
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

**THE DEVELOPMENT OF HANDOUT ON KHUI-PEANG-OR
PRACTICE BY APPLYING LOCAL WISDOM OF THE
PERIOD RAM WONG SONG FOR MATHAYOMSUKSA 1
STUDENTS AT KHANU WITTAYA SCHOOL UNDER
THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 41**

SAWAPAT PACHCHARAT

**A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Arts in Music
Academic Year 2013
Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University**

ชื่อเรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ
โดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงขลุ่ย
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามัญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ชื่อผู้วิจัย สวพัต เพชรรัตน์

สาขาวิชา คณิต

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.มนัส วัฒนไชยยศ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรจง ชลวิโรจน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิต

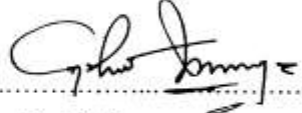

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ จันทร์ศิริ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนัส วัฒนไชยยศ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรจง ชลวิโรจน์)

..... กรรมการ
(อาจารย์อนุรักษ์ บุญแจ)

..... กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์จ๊ะพันธ์ อ่อนเดือน)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกูวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41
ชื่อผู้วิจัย	สวพัต เพชรรัตน์
สาขาวิชา	ดนตรี
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.มนัส วัฒนไชยยศ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรจง ชลวิโรจน์
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกูวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค และแบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที่ผลการวิจัยพบว่า

1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ภาคทฤษฎี (ความรู้) มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 84.11/ 81.22 และภาคทักษะมีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 82.22/ 86.56 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ระดับ 80/ 80
2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎีและการปฏิบัติของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพลงร่ำวงย้อนยุค ขลุ่ยเพียงออ

Title	The Development of Handout on Khui-Peang-Or Practice by Applying Local Wisdom of the Period Ram Wong Song for Mathayomsuksa 1 students at Khanu Wittaya School under the Secondary Educational Service Area Office 41
Author	Sawapat Pachcharat
Program	Music
Major Advisor	Associate Professor Dr.Manat Wattanachaiyot
Co-Advisor	Assistant Professor Bunjong Cholviroj
Academic Year	2013

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop the handout on Khui-Peang-Or Practice by applying local wisdom of the Period Ram Wong Song for Mathayomsuksa 1 students at Khanu Wittaya School under the Secondary Educational Service Area Office 41 on basis of 80/80 criteria and 2) to compare learning achievement before using the developed handout with that after using such a handout. The research samples included 30 Mathayomsuksa 1 students who were studying in the first semester, academic year 2012 at Khanu Wittaya School under the Secondary Educational Service Area Office 41. The research instruments consisted of handout of Khui-Peang-Or Practice by applying local wisdom of the period ram wong song and pre-test and post-test. Data was statistically analyzed in percentage, mean, and t-test.

The findings revealed as follows:

1. The efficiency of handout on Khui-Peang-Or Practice by applying Local Wisdom of the Period Ram Wong Song for Mathayomsuksa 1 Level on theory measured 84.11/ 81.22 and that on skill measured 82.22/ 86.56, which complied with 80/80 criteria.
2. The learning achievement of both thory and practice after using the developed handout was significantly higher at .05 level.

Keywords: Local Wisdom, Period Ram Wong Song, Khui-Peang-Or

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ประสบความสำเร็จลงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ โกวิทย์ ชันธิศิริ รองศาสตราจารย์มนัส วัฒนไชยยศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรจง ชลวิโรจน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง ที่ให้คำแนะนำดูแลเอาใจใส่ตรวจแก้ไขอย่างละเอียด จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วี ครอบแก้ว อาจารย์ประจำภาควิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร รองศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ แสงทอง อาจารย์ประจำภาควิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ให้คำแนะนำในการหาความคุณภาพของเครื่องมือ ขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามฉุยวิทยา ทุก ๆ คน ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เอกสารประกอบการสอน ๆ ชุดนี้เป็นอย่างดี และขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ๆ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ศูนย์ให้การศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์นี้แล้วเสร็จ

คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้จากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ช่วยประสิทธิ์ประสาทความรู้และช่วยเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา ด้วยความเคารพอย่างสูง

สวพัต ชรรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบและแนวคิดการวิจัย	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับเอกสารประกอบการสอน	9
การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค	29
แนวคิดและจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรีไทย	45
แนวคิดการจัดการเรียนการสอนดนตรีของโรงเรียนขานูวิทยา	54
เครื่องดนตรีที่ใช้ในงานวิจัย	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	63
บทที่ 3 วิธีดำเนินการ	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	70
เก็บรวบรวมข้อมูล	78
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	81

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
ความนำ	83
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	84
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอน รายวิชาปฏิบัติขลุ่ยเพียงออพื้นฐาน โดยการประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1.....	84
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอน รายวิชาปฏิบัติขลุ่ยเพียงออพื้นฐาน โดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	86
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
ความนำ	92
สรุปผลการวิจัย	94
อภิปรายผล	95
ข้อเสนอแนะ	99
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	108
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	108
ภาคผนวก ข เอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ พื้นฐาน โดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวง ย้อนยุค ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	112
ภาคผนวก ค แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจทั่วไปในด้าน การปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ	118
ภาคผนวก ง แบบประเมินเพื่อวัดความสามารถในการปฏิบัติขลุ่ย เพียงออ	132

สารบัญ(ต่อ)

		หน้า
	ตัวอย่างเอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติกลุ่ม	
	เพียงออ และแผนการจัดการเรียนรู้.....	145
ภาคผนวก จ	แบบตอบรับวาสารและบทความวิจัย.....	245
ประวัติผู้วิจัย.....		260

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	โครงสร้างและอัตราเวลาเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขามเฒ่าวิทยา	59
2	มาตรฐานและตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรี) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามเฒ่าวิทยา	60
3	เวลาเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ	79
4	ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนฯ ภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) จากการไปใช้จัดการเรียนการสอนจริง (Trial Run) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน	84
5	ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนฯ ภาคการปฏิบัติขลุ่ย เพียงออ (ภาคทักษะ)จากการนำไปใช้จัดการเรียนการสอนจริง (Trial Run) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน	85
6	คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎี (ความรู้) ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอน รายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำ วงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามเฒ่าวิทยา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 (n = 30).....	86
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญ ทางสถิติของการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนและหลังเรียนของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (n = 30)	88
8	คะแนนประเมินภาคทักษะ (การปฏิบัติ) ของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น ที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการ ปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามเฒ่าวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 (n = 30)	89
8	ผลการประเมินคุณภาพของเอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติ ขลุ่ยเพียงออพื้นฐาน โดย การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลง รำวงย้อนยุค ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โดยผู้เชี่ยวชาญ	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติของการเปรียบเทียบคะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ)ระหว่างเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (n =30).....	91
10	ผลการประเมินคุณภาพเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามวิทษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยผู้เชี่ยวชาญ	113
11	ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องภายใน (IOC) ของแบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) โดยผู้เชี่ยวชาญ....	119
12	การวิเคราะห์ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี).....	120
13	ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องภายใน (IOC) ของแบบประเมินเพื่อวัดความสามารถในการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยผู้เชี่ยวชาญ.....	133
14	การคำนวณค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ).....	139

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ภาพแสดงแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design	6
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
3	แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนดนตรีไทย	49
4	กลุ่มชนิดต่างๆ ของไทย	61
5	รูปตัวอย่างลายต่าง ๆ ของขลุ่ย	62
6	สรุปขั้นตอนการสร้างเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ..	77
7	รูปแบบแสดงการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design	78

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาศึกษาศาสตร์ไทยเป็นศิลปะประจำชาติแขนงหนึ่ง ดังพระบรมราชาโฆวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ในงานพระราชพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2537 ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ ความว่า “ศิลปวัฒนธรรมนั้นคืองานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญาและทางจิตใจซึ่งเป็นต้นเหตุที่องค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของความเจริญทางด้านอื่น ๆ ทั้งหมดและปัจจัยที่จะช่วยให้เรารักษาและดำรงความเป็นไทยไว้ได้สืบไป ทุกคนจึงต้องทำความเข้าใจในความสำคัญข้อนี้ ให้ถ่องแท้ และต้องสำนึกตระหนักในหน้าที่ความผูกพัน ความรับผิดชอบ อันมีอยู่ต่อบ้านเมืองและสังคมแล้วพร้อมกันปฏิบัติงานของตนเองด้วยความตั้งใจ จริงใจและพากเพียรเพื่อให้บังเกิดผลเป็นประโยชน์เป็นความเจริญของประเทศชาติอย่างแท้จริง” ด้วยเหตุนี้เยาวชนไทยจึงควรภูมิใจในศิลปะอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นศิลปะประจำชาติที่ควรหวงแหนควรช่วยกันอนุรักษ์ (สำนักงานบรรณสารการ พัฒนา, 2539 น. 306) คนตรีไทยจึงเป็นศิลปะที่เป็นปัจจัยหนึ่งในการยกระดับจิตใจมนุษย์ให้พ้นสภาพจากความเป็นอานารยชนคนตรีไทยนั้นเป็นศิลปกรรมประเภทหนึ่งที่คู่กับความ เป็นไทย มีความงามและความสมบูรณ์ในตัวเอง ซึ่งคนตรีไทยเป็นส่วนหนึ่งของการหล่อหลอมกล่อมเกล่าจิตใจของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่ส่งเสริมพัฒนาการทำให้จิตใจเกิดความสงบ ซึ่งจะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในด้านอื่น ๆ อีกต่อไป การศึกษาคคนตรีไทยจะช่วยให้เกิดทักษะและมีทัศนคติที่ดีต่อคนตรีไทย เนื่องจากคนตรีไทยสามารถช่วยทำให้เกิดการผ่อนคลายทางจิตใจได้ (บุญช่วย โสวัตร และคณะ, 2539, น. คำนำ) การศึกษาวิชาคนตรีไทยช่วยหล่อหลอมกล่อมเกล่าจิตใจก่อให้เกิดความเจริญทางสติปัญญา ส่งเสริมการพัฒนา มีความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ สร้างความภูมิใจ ตระหนักต่อความเป็นไทยส่งเสริมความเจริญและความเข้มแข็งของสังคม ในวงการศึกษาก็คงเกิดการเรียนการสอนคนตรีไทยภาคีรัฐหลายแห่งที่ทำการสอน การศึกษาวิจัย การประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนความรู้ทางด้านคนตรี เกิดปัญญาทางคนตรีและผลิตบุคลากรทางคนตรีมารับใช้สังคม หลากหลายระดับ (อานันท์ นาคคง, 2540, น.9) วิชาคนตรีไทยยังคงเป็นศาสตร์ที่สร้างสรรค์และผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถในการสั่งสอน ถ่ายทอดสาระความรู้ด้านคนตรีให้กับเด็กและเยาวชนของชาติให้รู้เห็น เข้าใจ ชาบซึ้ง และรักวัฒนธรรมอันสูงค่าของชาติไทยที่บรรพบุรุษได้

สร้างสรรค์ขึ้นมา รวมทั้งการอนุรักษ์และพัฒนาให้ดนตรีเป็นมรดกสู่นุชนรุ่นหลังต่อไป (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2547, น.92)

อย่างไรก็ตามเมื่อกล่าวถึงปัญหาของดนตรีไทยในปัจจุบัน ความนิยมในดนตรีไทย มีการเปลี่ยนในด้านเจตคติต่อดนตรีไทย อันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม ส่วนใหญ่ยังเห็นว่าดนตรีไทยเป็นศาสตร์ที่ไม่มีแก่นสารเมื่อนำไปเทียบกับวิชาการแขนงอื่น เช่น ด้านการแพทย์ นิติศาสตร์ อักษรศาสตร์ (อานันท์ นาคคง, 2540, น.10 -11) ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในสังคมปัจจุบันมีหลายประการ ได้แจกแจงไว้ดังนี้ (สังัด ภูเขาทอง, 2539)

การขาดการสนับสนุนที่แท้จริงจากผู้ที่เป็นหัวหน้าในหน่วยงาน หรือสถาบันต่าง ๆ ขาดแรงจูงใจซึ่งถือเป็นอิทธิพลสำคัญยิ่งที่จะทำให้ความคิดของบุคคลต่าง ๆ หันเหไปตามทิศทางที่ต้องการได้ ซึ่งเห็นดนตรีไทยเป็นเพียงส่วนประกอบในทางศาสนาหรือในทางพิธีกรรมเท่านั้นจะมีหรือไม่ก็ได้ คนไทยส่วนใหญ่ยังคิดว่าดนตรีไทยเป็นของคร่ำครึ ไม่ว่าจะเป็เครื่องดนตรีการเรียนการสอน บทเพลง ความฝึใจในรูปแบบนักดนตรีไทยที่มีต่อดนตรีไทยมากเกินไปเช่น ดนตรีไทยนั้นจะมีข้อห้ามหรือข้อปฏิบัติมากมาย

ซึ่งปฏิบัติกันต่อเนื่องจนกลายเป็นจารีตประเพณี ในสังคมปัจจุบันจึงเป็นเรื่องยากที่จะเข้าถึงดนตรีไทยอย่างแท้จริงจิตใจของคนไทยที่เริ่มสร้างความขัดแย้งกับศิลปะที่ประณีต ในปัจจุบันสังคมไทยมีแต่ความเร่งรีบแข่งขันเพื่อเอาตัวรอดความคิดที่ค่อนข้างหยาบเหล่านี้ก็ย่อมเป็นปฏิปักษ์กับความละเอียดอ่อนของดนตรีไทย

นอกจากนี้พูนพิศ อมาตยกุล (2529, น.25 -26) ให้ความเห็นเกี่ยวกับเพลงไทยไว้ว่า เพลงไทยนั้นเป็นเพลงที่ฟังยากทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยได้แก่

1. อายุของผู้ฟัง
2. ระดับการศึกษาและประสบการณ์ชีวิตของผู้ฟัง
3. ความเฉลียวฉลาดเฉพาะตัวของผู้ฟัง
4. ความถนัดความสนใจ และความพึงพอใจของผู้ฟัง
5. ความเคยชินในสิ่งที่เคยฟังซึ่งด้วยปัจจัยต่างๆที่กล่าวมา

ความนิยมในดนตรีไทยที่ลดน้อยลงไว้ว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังคิดว่าดนตรีไทยเป็นของคร่ำครึ ไม่ว่าจะเป็เครื่องดนตรี การเรียน การสอนบทเพลง และดนตรีไทยเป็นเรื่องยากที่จะเข้าถึง (สังัด ภูเขาทอง, 2539) รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงความนิยมในการเรียนดนตรีไทยที่สังคม

ในปัจจุบันส่วนใหญ่มองเห็นว่าดนตรีไทยเป็นศาสตร์ที่ไม่มีแก่นสารเมื่อนำไปเทียบกับวิชาการแขนงอื่น เช่น แพทย์ วิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น (อิทธิพล ใจสมุทร, 2542, น.83)

ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในการศึกษาดนตรีไทยในปัจจุบัน ซึ่งส่วนใหญ่การเรียนการสอน มุ่งเน้นการสอนและเน้นเรื่องทฤษฎีของต่างคดีเป็นส่วนใหญ่ในฐานะคนไทยผู้วิจัยมีความคิดเห็น ว่าเราควรอนุรักษ์ความเป็นไทยที่เป็นต้นกำเนิดเป็นรากเหง้าของคนไทยถ่ายทอดให้คนปัจจุบันและสืบทอดยังคนรุ่นหลัง ในฐานะที่เป็น ภูมิปัญญาที่สืบทอดเป็นมรดกตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

จากการสำรวจข้อมูลวิจัยภาคสนามเพื่อสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางดนตรี ที่ ศึกษา ที่ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี พบว่าในพื้นที่ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี เป็นแหล่งสำคัญที่มีอนุรักษ์การเล่นรำวงพื้นบ้าน โดยชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งในปัจจุบันได้รับการคัดเลือกให้เป็นองค์กรที่เป็นผู้ถ่ายทอดการแสดงรำวงให้กับนักเรียนและนักศึกษาทั้งในและนอกอำเภอ อันเป็นหลักสูตรท้องถิ่น รวมไปถึงการสอนรำวงให้กับหน่วยงานราชการทางด้านวัฒนธรรม ที่ได้จัดอบรมการถ่ายทอดการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และเป็นวิทยากรให้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งเป็นการถ่ายทอดให้กับลูกหลานเพื่อให้มีการสืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป การสำรวจข้อมูลวิจัยภาคสนามครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้รวบรวมเพลงรำวงย้อนยุคไว้ทั้งสิ้น 9 เพลง ซึ่งแต่ละเพลงได้สะท้อนวิถีชีวิตของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องในแต่ละยุคสมัยได้อย่างชัดเจนทั้งนี้การเล่นพื้นบ้านดังกล่าว ได้ประพันธ์บทให้เข้ากับเนื้อร้องและท่วงทำนองการเล่นในสถานที่รำเล่น มักใช้ลานบ้าน ลานวัด และนิยมเล่นในฤดูเทศกาลต่างๆ อาทิ ตรุษ-สงกรานต์ บวชนาค โคนจุกหรืองานมงคลต่างๆ เป็นต้น ซึ่งบทเพลงดังกล่าวได้สะท้อนภาพทางสังคมที่หลายความคิดไม่ว่าการสะท้อนตามภาวะการเปลี่ยนแปลงประเพณีวัฒนธรรมของสังคม เช่น เพลงความรัก ความพลัดพราก หรือสะท้อนวิถีความรัก ของชาวชนบทหรือ รักจริง รวมถึงสะท้อนความสัมพันธ์เชิงสังคมหนุ่มสาว มีการทำงานไปร้องรำทำเพลงไป เป็นต้น ทั้งนี้บทเพลงดังกล่าวได้บรรยายถึงวิถีชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ ที่สะท้อนภาพลักษณ์ให้มองเห็นถึงพัฒนาการความเปลี่ยนแปลงได้ส่วนหนึ่ง (นาย จักรชัย ธรรมสอนและคณะ, 2553 น.75-83)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่คณะผู้วิจัยได้ค้นพบว่า การถ่ายทอดและสืบสานการเล่นรำวงพื้นบ้านของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานีในปัจจุบันประสบปัญหา เช่นเดียวกับความนิยมในดนตรีไทยที่ลดน้อยลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนไทยส่วนใหญ่ยังคิดว่าการเล่นรำวงพื้นบ้านเป็นของคร่ำครึ ไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรี การเรียน การสอน

บทเพลง และดนตรีไทยเป็นเรื่องยากที่จะเข้าถึง (อิทธิพล ใจสมักร, 2542, น.83; สัจด์ ภูเขาทอง, 2539) ประเด็นสำคัญที่คณะผู้วิจัยค้นพบก็คือ พ่อเพลงแม่เพลงในตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี มิได้ถ่ายทอดบทเพลงต่าง ๆ ให้กับรุ่นหลังอย่างเป็นระบบระเบียบ อาจเป็นเพราะปัจจัยภายนอกหลาย ๆ ประการ อาทิ สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ความเจริญทางเทคโนโลยี หรือสื่อต่าง ๆ ที่เข้ามาบดบังการละเล่นดังกล่าว ตลอดจนวัฒนธรรมตะวันตกที่เข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สัจด์ภูเขาทอง (2531, น.52 -53) ที่กล่าวไว้ว่า ดนตรีพื้นบ้านเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่แฝงอยู่ในการละเล่นของไทย ที่นับวันจะหายไปหรือกลายรูปแบบไปเป็นอย่างอื่นอย่างการละเล่นหลายอย่างที่ได้อายุไปแล้ว

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาการถ่ายทอดและสืบสานการละเล่นรำวงพื้นบ้านดังกล่าว จึงเกิดแนวคิดในการนำการละเล่นรำวงพื้นบ้าน อันเป็นบทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุคของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนดนตรีศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ให้นักเรียนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ได้รับรู้และให้ความสำคัญกับบทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค อันเป็นผลงานการสั่งสมองค์ความรู้ของคนรุ่นเก่าอีกทั้งเป็นงานวิจัยที่ก่อเกิดคุณูปการในการต่อยอดประวัติศาสตร์วัฒนธรรมดนตรีท้องถิ่นอย่างมีพลวัต ตลอดจนการสร้างมูลค่าเพิ่มจากคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยในการปรัชญาแนวคิดดนตรีตะวันออก ผสมผสานกับปรัชญาแนวคิดปรัชญาตะวันตก ให้เกิดการปรับตัวขึ้นในชุมชนท้องถิ่นอย่างตระหนักรู้ และที่สำคัญได้นำเอาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อมารับใช้ตนเองอย่างแท้จริงในการก่อเกิดประโยชน์ในชุมชนระดับรากหญ้าอย่างเป็นรูปธรรมและมีพลวัต รวมถึงเป็นการสร้างปรากฏการณ์ทางดนตรีให้กับสังคมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสุชาติ แสงทอง (2553, น.3) ที่ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบทางด้านดนตรีเพลงรำไทونซึ่งได้รวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมดนตรีของเพลงรำไทอน โดยการวิเคราะห์หาโครงสร้างทางดนตรี อันเป็นการสังเคราะห์ในเชิงทฤษฎีดนตรีที่แฝงนัยยะทางสังคมที่น่าสนใจที่ปรากฏเป็นการสร้างมาตรฐานให้กับเพลงพื้นบ้านของไทยสู่ระดับสากล และสามารถนำไปพัฒนาสร้างสรรค์เพลงรำไทอนในรูปแบบใหม่ๆ ได้อีกด้วยตอนท้ายของงานวิจัยได้เสนอว่าควรมีการพัฒนาเพลงรำไทอนโดยการสร้างสรรค์ในลักษณะดนตรีร่วมสมัย ซึ่งสิ่งดังกล่าวนับได้ว่าเป็นความพยายามสร้างปรากฏการณ์ทางดนตรีให้กับสังคมอย่างต่อเนื่อง และยังก่อให้เกิดการนำเอาอดีตมารับใช้ปัจจุบันเพื่อสร้างอนาคต ทั้งนี้การสร้างสรรค้งานดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นการสร้างปรากฏการณ์ทางดนตรีเท่านั้น แต่เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางสังคมทางเศรษฐกิจในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบใหม่ของชุมชนอย่างยั่งยืนด้วย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงนำ บทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุคของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี มาพัฒนาเป็นเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้นักเรียนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ได้รับรู้และตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญกับบทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดนตรี เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาอื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุขันธ์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนใช้เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุขันธ์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุขันธ์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 400 คน ที่เรียนวิชาดนตรีพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุขันธ์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพราะเป็นนักเรียนที่เลือกเรียนชุมนุมดนตรีไทย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุขันธ์วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1.1 ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอน

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research methodology) เพื่อพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลง รำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้วิจัยใช้รูปแบบการศึกษาระบวนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pre-test Post-test Design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543 น.248-249) ดังแผนภาพ

กลุ่ม	Pre-test	Treatment	Post-test
ทดลอง	T_1	X	T^2

เมื่อ T_1 แทน การทดสอบก่อนเรียน Pre-test

X แทน การทดลองใช้เอกสารประกอบการสอน

T^2 แทน การทดสอบหลังเรียน Post-test

ภาพที่ 1 ภาพแสดงแบบแผนการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design

อย่างไรก็ตามในการพัฒนา เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ครั้งนี้ ผู้วิจัยฯ ได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางดนตรี ผู้วิจัยใช้กระบวนการลงพื้นที่ภาคสนามที่ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี โดยศึกษาและเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นรูปแบบการศึกษาระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research methodology) ทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลของบทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค และได้นำบทเพลงจำนวน 3 บทเพลงคือ เพลงวันนี้มีน้ด เพลงสายลมหวาน และเพลงนกขลุ่ยทอง มาพัฒนาเป็นเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะเชิงทดลอง ฉะนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นไว้ ดังนี้ การวิจัยครั้งนี้ เพศ อายุ ความแตกต่างทางด้านพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม อารมณ์ สติปัญญา และสภาพแวดล้อมของนักศึกษา ไม่เป็นตัวแปรที่นำมาศึกษา นักเรียนต้องฝึกฝนตนเองนอกตารางเรียน อย่างน้อย 4 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ที่ระดับ 80/80 และนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้
2. ผู้เรียนได้ใช้บทเพลงจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรีขลุ่ยเพียงออ
3. ผู้เรียนได้รับรู้คุณค่าและเห็นความสำคัญของบทเพลงจากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค และเป็นแนวทางในการอนุรักษ์สืบสานให้คงอยู่ต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เอกสารประกอบการสอน หมายถึง เอกสารที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาในรูปแบบของการประยุกต์ร่วมกับการปฏิบัติ อันประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบฝึกการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออพื้นฐาน ซึ่งมีหน่วยการเรียนรู้ทั้งหมด 6 หน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งสิ้น 16 ชั่วโมง
2. ขลุ่ยเพียงออ หมายถึง เครื่องดนตรีที่ผู้วิจัยนำมาใช้ประกอบในการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. นักเรียน หมายถึง นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา อำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร
4. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

5. ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนรู้ หมายถึง การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออพื้นฐาน โดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เมื่อสิ้นสุดการใช้เอกสารประกอบการสอน แล้วเกณฑ์ตามมาตรฐาน 80/80

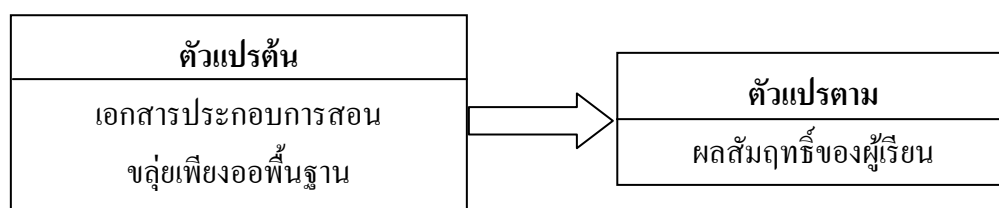
- 80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งหมดที่ได้จากการทำกิจกรรมการเรียนหรือแบบฝึกหัดระหว่างเรียนถูกโดยคิดเป็นค่าร้อยละ 80 ของคะแนนทั้งหมด

- 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งหมดที่ได้จากการประเมินผลหลังเรียน โดยคิดเป็นค่าร้อยละ 80 ของคะแนนทั้งหมด

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่ใช้เอกสารประกอบการสอน

กรอบและแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถ การอ่านทฤษฎี และปฏิบัติเพื่อความเข้าใจ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างเอกสารประกอบการสอนขลุ่ยเพียงออพื้นฐานและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางในการดำเนินการสร้างและพัฒนาเอกสารประกอบการสอน เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาในเรื่องการอ่านทฤษฎีดนตรีไทย และการฝึกปฏิบัติตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงราวงเขื่อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามูวิทยา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางและความคิดในการศึกษา โดยเรียบเรียงจากลำดับ หัวข้อที่ศึกษา ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับเอกสารประกอบการสอน
2. การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงราวงเขื่อนยุค
3. แนวคิดและจิตวิทยาที่เกี่ยวกับการสอนดนตรีไทย
4. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนดนตรีของโรงเรียนขามูวิทยา
5. เครื่องดนตรีที่ใช้ในงานวิจัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับเอกสารประกอบการสอน

1.1 ความหมายของเอกสารประกอบการสอน

คำว่า “เอกสารประกอบการสอน” เป็นคำที่มีความหมายเหมือนกับคำว่า “เอกสารประกอบการเรียน” ซึ่งเป็นคำที่ใช้เรียกเพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตามการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กล่าวคือ เป็นเอกสารที่นักเรียนใช้เรียนมิใช่ครูใช้สอน ซึ่งนิยมเรียกว่า เอกสารประกอบการเรียน ซึ่งมีความเหมาะสมกว่าคำว่า เอกสารประกอบการสอน อย่างไรก็ตามในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยยังคงเรียกว่า “เอกสารประกอบการสอน” ซึ่งเป็นคำเดิม และมีผู้ให้ความหมายของเอกสารดังกล่าวไว้ดังนี้

สุวิทย์ หิรัณยภรณ์ และคณะ (2540, น.258) กล่าวว่า เอกสารประกอบการสอน เป็นคำนามตรงกับภาษาอังกฤษว่า Teaching Materials มีความหมายว่า เป็นสิ่งที่มาช่วยในการสอนของครู ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ ช่วยในการเรียนการสอนมีความหมายยิ่งขึ้น

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544, น.12) กล่าวว่า เอกสารประกอบการสอน หมายถึง เอกสาร หรือ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งตามหลักสูตร มีลักษณะเป็นเอกสาร หรือ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในวิชาที่สอน

สุวิทย์ มูลคำ และสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550) ให้ความหมายของเอกสารประกอบการเรียนการสอนคือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสอนของครู หรือประกอบ การเรียนของ นักเรียนในวิชาใดวิชาหนึ่ง ควรมีหัวข้อเรื่อง จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ และกิจกรรม เพื่อจะส่งเสริม ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด ดังนั้นการผลิตเอกสารประกอบ การเรียนการสอน จึงสามารถทำได้ในหลายรูปแบบ ตามความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม ในแต่ละวิชา ซึ่งอาจรวมถึงบทเรียนสำเร็จรูป ใบความรู้ ใบงานและแบบฝึกหัดในลักษณะต่าง ๆ

วาโร เฟิงสวัสดิ์ (2546, น.31) กล่าวว่า เอกสารประกอบการเรียน หมายถึงเอกสารหรือ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง ตามหลักสูตรที่กำหนด มีลักษณะเป็นเอกสารหรือ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องในวิชาที่สอน ซึ่งจะประกอบไปด้วยแผนการสอน หัวข้อคำบรรยาย และอาจมี สิ่งต่อไปนี้เพิ่มเติมก็ได้ คือหนังสือประกอบ บทเรียนเรียง บทคัดย่อ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เป็นต้น

สมาน จันทะดี (2548, น.58) ให้ความหมายเอกสารประกอบการเรียน หมายถึง เอกสาร ที่สามารถใช้ประกอบการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนา ประสิทธิภาพและคุณภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น

ประภาพรรณ เสงี่ยมวงศ์ (2550, น.42) ให้ความหมายว่า เอกสารประกอบการเรียน หมายถึง เอกสารที่บอกวิธีการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะจุดประสงค์การเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้ครูหรือผู้เรียนใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตามหลักสูตรซึ่งจะต้องมีหัวข้อและเนื้อหาครอบคลุมและครบถ้วนตามรายละเอียดของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรไม่น้อยกว่า 1 หน่วยการเรียนรู้/วิชา เอกสารประกอบการเรียน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. หนังสือเรียนหรือแบบเรียน เป็นเอกสารที่ใช้สำหรับการเรียนของนักเรียน มี เนื้อหาสาระตรงตามหลักสูตรเป็นหนังสือเล่มเดียวตามกลุ่มวิชา หรือวิชา หรือเป็นชุด มีแบบฝึกหัด ประกอบด้วย
2. หนังสือเสริมประสบการณ์ เป็นหนังสือที่ผู้เรียนและผู้สอนประกอบการเรียน การสอน ซึ่งมีหลายลักษณะ เช่น หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสือเสริมการอ่าน หนังสืออ่านประกอบ หนังสืออ้างอิง เป็นต้น

เดือนฉาย ศรีสวัสดิ์ (2541, น.13-14) เอกสารประกอบการเรียนการสอนเป็นคู่มือครู ในการพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยมีจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ครอบคลุม ครอบคลุมครบถ้วนตามคำอธิบายรายวิชานั้นๆ ที่หลักสูตรกำหนดไว้

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544) ให้ความหมายว่า เอกสารประกอบการเรียนการสอน คือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสอนของผู้สอน หรือประกอบการเรียนของผู้เรียนในวิชาใดวิชาหนึ่ง ควรมีหัวข้อเรื่อง จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ และกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด

สมเดช สีแสง และสุนันทา สุนทรประเสริฐ (2543, น.12) กล่าวว่า เอกสารประกอบการเรียนคือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสอนของครูหรือประกอบการเรียนของนักเรียนในวิชาใดวิชาหนึ่ง ควรมีหัวข้อเรื่อง จุดประสงค์ เนื้อหาสาระ และกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด

ฮุคตัน และคนอื่นๆ (Houston and Others 1972, p.10-12) ให้ความหมายเอกสารประกอบการสอนไว้ว่า ชุด-การสอน คือ ชุดประสบการณ์ที่จัดไว้อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายโดยเฉพาะ

กู๊ด (Good. 1973, p.306) เอกสารประกอบการสอนหมายถึง โปรแกรมทางการสอนทุกอย่างที่จัดไว้โดยเฉพาะมีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน คู่มือครู เนื้อหาแบบทดสอบข้อมูลที่บอกความเที่ยงตรงและมีการกำหนดความมุ่งหมายของการเรียนไว้ครบถ้วน เอกสารประกอบการสอนนี้ ครูเป็นผู้จัดให้นักเรียนแต่ละคนได้ศึกษาและฝึกฝนตนเอง โดยครูเป็นผู้แนะนำเท่านั้น

กอร์ดอน (Gordon. 1973, p.10) ได้ให้คำนิยามของเอกสารประกอบการสอนไว้ว่า เอกสารประกอบการสอนคือชุดของวัสดุอุปกรณ์และกระบวนการเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานได้แก่วัตถุประสงค์กิจกรรมการเรียนและการประเมินผล

สรุปจากการอธิบายความหมายเอกสารประกอบการสอนของนักวิชาการที่กล่าวมาแล้วนั้น พอจะสรุปได้ว่า เอกสารประกอบการสอนหรือ เอกสารประกอบการเรียน คือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสอนของครู หรือประกอบการเรียนในวิชาใดวิชาหนึ่ง ควรมีหัวข้อเรื่อง จุดประสงค์ เนื้อหาสาระและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด ดังนั้น การผลิตเอกสารประกอบการเรียน จึงสามารถทำได้ในหลายรูปแบบ ตามความเหมาะสมของเนื้อหาและกิจกรรม ในแต่ละวิชา ซึ่งอาจรวมถึงบทเรียนสำเร็จรูป ใบความรู้ ใบงาน และแบบฝึกในลักษณะต่าง ๆ ด้วย

1.2 แนวคิดทฤษฎีและจิตวิทยาที่นำมาใช้ในเอกสารประกอบการสอน

พรณี ช. เจนจิต. (2545, น.167-168) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการสร้างเงื่อนไขในการเสริมแรงของสกินเนอร์ นักการศึกษาและนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงชาวอเมริกัน ซึ่งได้ศึกษาค้นคว้าทดลองทฤษฎีจนเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในปี ค.ศ. 1950 สกินเนอร์ได้สร้างเครื่องมือช่วยสอนที่เรียกว่า บทเรียนสำเร็จรูป หรือโปรแกรมการเรียนขึ้น และระบบการเรียนการสอนได้เป็นผลสำเร็จดียิ่งขึ้น ทฤษฎีการสร้างเงื่อนไขในการเสริมแรงของสกินเนอร์ (Skinner Theory) ไว้ดังนี้

1. เงื่อนไขการตอบสนองเมื่อมีสิ่งเร้าแล้วมีการตอบสนอง พฤติกรรมที่แสดงออกนี้จะขึ้นอยู่กับการเรียนรู้เป็นตัวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอัตราการตอบสนอง

2. การเสริมกำลังต่อสิ่งเร้าใหม่ อาจจะทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลงได้ เรียกว่าตัวเสริมแรง แต่ถ้าสิ่งเร้าใหม่ไม่มีผลต่อการทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลงเราเรียกว่าไม่เป็นตัวเสริมแรง

3. การเสริมแรงทันทีทันใด สิ่งเร้าที่เป็นตัวเสริมแรงจะต้องเกิดขึ้นทันทีหลังจากมีการตอบสนอง ถ้าไม่ทำเช่นนั้น ผู้เรียนอาจมีการตอบสนองอีกอย่างหนึ่งที่เราไม่ต้องการ เช่น คำตอบที่ถูกต้อง จะต้องมีการเสริมแรงภายใน 5 นาที ถ้าเกินนั้นไปอาจจะไม่ได้ประโยชน์อะไร

4. สิ่งเร้าที่มีเงื่อนไขพิเศษโดยเฉพาะ มีบางครั้งที่ต้องการให้ผู้เรียนตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งในเวลาหนึ่ง และไม่ต้องการตอบสนองเช่นนั้นอีกในอีกระยะเวลาหนึ่ง ผู้สอนอาจจะทำได้โดยให้สิ่งเร้าเฉพาะสำหรับการตอบสนองที่ต้องการนั้น ๆ

5. การยุติการตอบสนอง ในการตอบสนองนั้นมีการเสริมแรงแล้วมีการตอบสนองในอัตราที่สูง อัตราการตอบสนองจะลดลงให้มาอยู่ในระดับเดิมของมันได้โดยไม่มีเสริมแรงของการตอบสนองนั้น การตอบสนองก็จะลดความถี่ลงมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งถือว่าไม่สำคัญหรือไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้

6. การเรียนรู้พฤติกรรมเป็นขั้น ๆ พฤติกรรมการเรียนรู้บางอย่างซับซ้อนมาก ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ ดังนั้นการเรียนรู้พฤติกรรมขั้นสุดท้ายว่าเป็นอะไร แล้วมีการเสริมแรงแต่ละขั้นไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งได้พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ต้องการ

การเสริมแรงเป็นสิ่งเร้าใดที่ทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นแล้วมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก มีความคงทนถาวร เช่น การกอดคานและจิกเป็นสี ของนกพิราบได้อย่างถูกต้องทุกครั้ง เมื่อหิวหรือต้องการ ในการทดลองของสกินเนอร์ตัวเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใดเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้อัตราการตอบสนองเพิ่มมากขึ้น เช่น การชมเชย รางวัล อาหาร เป็นต้น

2. ตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใดซึ่งเมื่อนำออกไปแล้วทำให้เกิดการตอบสนองเพิ่มขึ้น เช่น เสียงคัง คำตำหนิ อากาศร้อน กลิ่นเหม็น เป็นต้น

จากทฤษฎีของสกินเนอร์ สามารถได้หลักการที่นำมาใช้ในการศึกษาเอกสารประกอบการสอน ดังนี้

1. เงื่อนไขการตอบสนอง (Operant Conditioning) พฤติกรรมส่วนมากของมนุษย์ประกอบด้วย การตอบสนองที่แสดงออกมา การตอบสนองเหล่านี้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่แสดงออกมาเรื่อย ๆ ในเมื่อมนุษย์ยังมีชีวิตอยู่และพฤติกรรมนั้นจะเกิดขึ้นกี่ครั้ง หรือบ่อยครั้งแค่ไหนก็ด้วยความถี่อื่นหนึ่งที่เรียกว่า อัตราการตอบสนองหรืออัตราการแสดงออกของพฤติกรรมการเรียนรู้ได้เพราะการเสริมแรง

2. การเสริมแรงเมื่อสิ่งมีชีวิตมีการตอบสนอง ผู้ฝึกสามารถที่จะให้สิ่งเร้าใหม่ซึ่งอาจจะทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลง หรืออาจจะไม่ทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าสิ่งเร้านั้นทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลงเราเรียกสิ่งเร้าใหม่นั้นว่า ตัวเสริมแรง ถ้าสิ่งเร้านั้นไม่มีผลต่อการทำให้อัตราการตอบสนองเกิดการเปลี่ยนแปลงเราเรียกว่า ไม่เป็นตัวเสริมแรง

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey, 1963) เชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จากการกระทำ หรือ Learning by Doing อันเป็นแนวคิดที่แพร่หลายและได้รับการยอมรับทั่วโลกมานานแล้ว ซึ่งแต่เดิมมาการศึกษาธรรมชาติของการเรียนรู้มุ่งศึกษาปัจจัยภายนอกของผู้เรียนได้แก่ ตัวแปรเกี่ยวกับครู การแสดงออก ความกระตือรือร้น และการชมเชย ได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นการมุ่งศึกษาปัจจัยภายในของผู้เรียน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเดิมของผู้เรียน มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน ความจำ ความสามารถในการจัดกระทำข้อมูล การเสริมแรง ความตั้งใจ และแบบแผนทางปัญญา จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายในมีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและความรู้เดิมมีส่วนเกี่ยวข้องและเสริมสร้างความเข้าใจของผู้เรียน ข้อความนี้ไปสอดคล้องกับปรัชญา Constructivism ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมพยายามที่จะนำความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ที่ตนพบเห็นมาสร้างเป็นโครงสร้างทางปัญญาหรือที่เรียกว่า Schema โครงสร้างทางปัญญานี้ประกอบด้วยความหมายหรือความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่บุคคลมีประสบการณ์ อาจเป็นความเชื่อ ความเข้าใจ คำอธิบาย ความรู้ของบุคคลนั้น

การเรียนรู้ตามแนวความคิดของดิวอี้ จะเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิบัติ ที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวบุคคล

2. ความรู้ต่างๆ จะถูกสร้างขึ้น ด้วยตัวของนักเรียนเอง โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ร่วมกับ ข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ เช่น สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งประสบการณ์เดิมมา เป็นเกณฑ์ช่วยตัดสินใจ

3. ความรู้และความเชื่อของแต่ละคนจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และสิ่งที่นักเรียนได้พบเห็น ซึ่งจะถูกใช้เป็นพื้นฐานการตัดสินใจ และเป็นข้อมูลในการสร้างแนวคิดใหม่

4. ความเข้าใจแตกต่างจากความเชื่อที่ว่า โดยสิ้นเชิงและความเชื่อจะมีผลโดยตรงต่อการ สร้างแนวคิดหรือการเรียนรู้

ดิวิตี ยังได้เสนอความเชื่อที่ว่า ถ้าจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้เรียนในบรรยากาศ ของความเป็นประชาธิปไตยแล้ว จะทำให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเกิดการเรียนรู้ที่ จะดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสม

บลูม (Bloom, 1976) กล่าวว่าการสอนที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 4 ประเภท คือ

1. การให้แนวทาง (Cues) คือ คำอธิบายของครูที่ทำให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนว่าเมื่อเรียน เรื่องนั้นๆ แล้วจะต้องมีความสามารถอย่างไร ต้องทำอะไรบ้าง

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน (Participation) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียน

3. การเสริมแรง (Reinforcement) ทั้งการเสริมแรงภายนอก เช่นการให้สิ่งของ การติชม และการเสริมแรงภายในตัวของนักเรียนเอง เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ฯลฯ

4. การให้ข้อมูลย้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่อง (Feedback and Corrections) จะต้องมีการแจ้งผลการเรียน

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (2528, น.292-293) ได้กล่าวถึงหลักการทฤษฎีและจิตวิทยาที่มาใช้ ในการผลิตเอกสารประกอบการสอนมีดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล นักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยาในด้านความแตกต่าง ระหว่างบุคคลมาใช้ เพราะถือว่าการสอนนั้นไม่สามารถปั้นผู้เรียนให้เป็นแม่พิมพ์เดียวกันได้ใน ช่วงเวลาที่เท่ากัน เพราะผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้ตามวิถีทางของเขา และใช้เวลาเรียนเรื่องหนึ่ง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ความแตกต่างเหล่านี้ ได้แก่ความแตกต่างทางด้านความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ด้วยเหตุผลที่คนเรามีความแตกต่างกัน ดังกล่าว ผู้สร้างเอกสารประกอบการสอนจึงพยายามที่จะหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการที่จะทำ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในชุดนั้นๆ ซึ่งวิธีที่เหมาะสม

ที่สุดวิธีหนึ่งก็คือการจัดการสอนรายบุคคลซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามความแตกต่างของแต่ละคน

2. การนำสื่อประสมมาใช้ เป็นการนำเอาสื่อการสอนหลายประเภทมาใช้สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยข้อดีของสื่อแต่ละชนิดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ เป็นจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้

3.1 เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.2 ตรวจสอบผลการเรียนของตนเองว่าถูกหรือผิดได้ทันที

3.3 มีการเสริมแรง คือ ผู้เรียนจะเกิดความภูมิใจ ดีใจที่ตนเองทำได้ถูกต้องเป็นการให้กำลังใจที่จะเรียนต่อไปถ้าตนเองทำไม่ถูกต้องจะได้ทราบว่าที่ถูกต้องนั้นคืออะไร จะได้ไตร่ตรองพิจารณาทำให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดความท้อถอยหรือสิ้นหวังในการเรียน เพราะเขาจะมีโอกาสที่จะสำเร็จได้เหมือนคนอื่นๆ เหมือนกัน

3.4 เรียนไปที่ละขั้นตามความสามารถและความสนใจของตนเอง

4. การใช้วิธีวิเคราะห์ระบบ เป็นการนำเอาวิธีวิเคราะห์ระบบมาใช้โดยจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัยของผู้เรียน ทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดไว้ในเอกสารประกอบการสอนจะสร้างขึ้นอย่างมีระบบจะต้องมีการตรวจเช็คทุกขั้นตอน และทุกอย่างต้องสัมพันธ์กันสอดคล้องกันเป็นอย่างดี มีการทดลองปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่จะ เชื่อถือได้

จากแนวคิดและข้อมูลเบื้องต้นพอสรุปได้ว่า การสร้างเอกสารประกอบการสอนที่ดีจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน มีการจัดเนื้อหาสาระออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ โดยเรียงเนื้อหาจากง่ายไปยาก สื่อการเรียนการสอนที่อยู่ในเอกสารประกอบการสอนจะต้องช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน และเสริมแรงให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายหรือท้อใจ ในเอกสารประกอบการสอนจะต้องมีการประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง

จากแนวคิดและข้อมูลเบื้องต้นพอสรุปได้ว่า การสร้างเอกสารประกอบการสอนที่ดีจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน มีการจัดเนื้อหาสาระออกเป็นขั้นตอนย่อยๆ โดยเรียงเนื้อหาจากง่ายไปยาก สื่อการเรียนการสอนที่อยู่ในเอกสารประกอบการสอนจะต้องช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียน และเสริมแรงให้ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายหรือท้อใจ ในเอกสารประกอบการสอนจะต้องมีการประเมินผลการเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง

1.3 องค์ประกอบของเอกสารประกอบการสอน

นักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของเอกสารประกอบการสอนไว้ดังนี้

ชัยยศ เรื่องสุวรรณ (2534, น.153) ได้กล่าวถึงเอกสารประกอบการสอนไว้ว่า เอกสารประกอบการสอนอาจมีหลายรูปแบบ แต่ต้องประกอบด้วยส่วนต่างๆ ที่สำคัญ ดังนี้

1. คู่มือครู เป็นคู่มือและแผนการสอนสำหรับครูและนักเรียนตามลักษณะของเอกสารประกอบการสอน ภายในคู่มือครูชี้แจงถึงวิธีการใช้เอกสารประกอบการสอนไว้อย่างละเอียด ครูและนักเรียนต้องปฏิบัติตามคำชี้แจงอย่างเคร่งครัด จึงสามารถใช้เอกสารประกอบการสอนนั้นอย่างได้ผล คู่มืออาจทำเป็นเล่มหรือทำเป็นแผ่น แต่ต้องมีส่วนสำคัญ ดังนี้

- 1.1 คำชี้แจงสำหรับครู
- 1.2 บทบาทของครู
- 1.3 การจัดชั้นเรียนพร้อมแผนผัง
- 1.4 แผนการสอน
- 1.5 แบบฝึกปฏิบัติ

2. บัตรคำสั่ง เพื่อให้ผู้เรียนประกอบกิจกรรมแต่ละอย่างที่มีอยู่ในเอกสารประกอบการสอนแบบกลุ่มและเอกสารประกอบการสอนแบบรายบุคคล บัตรคำสั่งประกอบด้วย

- 2.1 คำอธิบายในเรื่องที่จะศึกษา
- 2.2 คำสั่งให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรม
- 2.3 การสรุปบทเรียน อาจใช้การอภิปรายหรือการตอบคำถาม

บัตรคำสั่งต้องมีถ้อยคำกะทัดรัด เข้าใจง่าย ชัดเจน ครอบคลุมกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนทำ ผู้เรียนต้องอ่านบัตรคำสั่งให้เข้าใจเสียก่อน แล้วจึงปฏิบัติตามเป็นขั้น ๆ ไป

3. เนื้อหาหรือประสบการณ์ ถูกบรรจุอยู่ในรูปของสื่อการสอนต่างๆ อาจประกอบด้วยบทเรียนสำเร็จรูป สไลด์ แถบบันทึกเสียง แผ่นภาพ โปร่งใส เป็นต้น ผู้เรียนต้องศึกษาจากสื่อการสอนต่าง ๆ ที่บรรจุอยู่ในเอกสารประกอบการสอนตามบัตรคำสั่งที่กำหนดไว้

4. แบบประเมินผล อาจอยู่ในรูปของแบบฝึกหัดให้เติมคำในช่องว่าง จับคู่เลือกคำตอบที่ถูกหรือให้เหตุผลจากการทดลองหรือทำกิจกรรม

กิดานันท์ มะลิทอง (2548, น.181) จัดองค์ประกอบโดยทั่วไปของเอกสารประกอบการสอนไว้สรุปได้ว่าชุด-การสอนมีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

1. คู่มือสำหรับผู้สอนในการใช้เอกสารประกอบการสอน และสำหรับผู้เรียนในการใช้เอกสารประกอบการสอน
2. คำสั่งเพื่อกำหนดแนวทางในการสอนหรือการเรียนรู้
3. เนื้อหาสาระบทเรียน จะจัดอยู่ในรูปของสไลด์ फिल्मสตริป เทปบันทึกเสียง วัสดุกราฟิก วีดิทัศน์ หนังสือบทเรียน ฯลฯ

4. กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการให้ผู้เรียนทำรายงาน ทำกิจกรรมที่กำหนด หรือค้นคว้าต่อจากที่เรียนไปแล้วเพื่อให้ความรู้ที่กว้างขึ้น

5. การประเมินผล เป็นการทดสอบเกี่ยวกับเนื้อหาบทเรียนนั้น บุญชม ศรีสะอาด (2537, น. 95-96) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเอกสารประกอบการสอนที่สำคัญ 4 ด้านดังนี้

6. คู่มือการใช้เอกสารประกอบการสอน เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้เอกสารประกอบการสอนศึกษาและปฏิบัติตามเพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ อาจประกอบด้วยแผนการสอน สิ่งที่ต้องเตรียมก่อนสอน บทบาทของผู้เรียน และการจัดชั้นเรียน

7. บัตรงาน เป็นบัตรคำสั่งว่า จะให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างไรบ้าง โดยระบุกิจกรรมตามขั้นตอนของการเรียน

8. แบบทดสอบวัดผลความก้าวหน้าของผู้เรียน เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับตรวจสอบว่า หลังจากการเรียนรู้เอกสารประกอบการสอนจบแล้ว ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่

9. สื่อการเรียนต่างๆ เป็นสื่อสำหรับผู้เรียนได้ศึกษามีหลายชนิดประกอบกัน อาจเป็นประเภทสิ่งพิมพ์ เช่น บทความ เนื้อหาเฉพาะเรื่อง จุลสาร บทเรียน โปรแกรม หรือประเภทสื่อทัศนูปกรณ์ เช่น รูปภาพ แผนภูมิต่างๆ แถบบันทึกเสียงของจริงต่างๆ เป็นต้น

เนื่องจากเอกสารประกอบการสอนมีหลายประเภท การผลิตเอกสารประกอบการสอนจึงขึ้นอยู่กับความเหมาะสมที่เกี่ยวกับลักษณะผู้เรียน สภาพแวดล้อม และเนื้อหา ที่จะช่วยให้สามารถเลือกรูปแบบของเอกสารประกอบการสอน ได้ตรงตามจุดประสงค์

จากการศึกษาองค์ประกอบของเอกสารประกอบการสอน พอสรุปได้ว่า เอกสารประกอบการสอนแต่ละประเภทมีองค์ประกอบพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน คือ คู่มือ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อประสมประกอบการเรียน และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.4 ส่วนประกอบของเอกสารประกอบการสอน

เอกสารประกอบการสอน ไม่มีรูปแบบที่จำเพาะเจาะจง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ผลิตที่จะคำนึงถึงลักษณะการนำไปใช้และกลุ่มผู้เรียนเป็นสำคัญ

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544, น.2-3) กล่าวว่า ในการอบรมปฏิบัติการผลิตเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารประกอบการเรียน เพื่อความเหมาะสมและเป็นรูปแบบในแนวเดียวกัน จึงขอเสนอแนะส่วนประกอบของเอกสารประกอบการสอนไว้ดังนี้

1. ส่วนนำ ควรมีส่วนประกอบดังนี้

1.1 ปกนอก

1.2 ปกใน

1.3 คำนำ

1.4 สารบัญ

1.5 คำชี้แจง

2. ส่วนเนื้อหา อาจแบ่งเป็นเรื่องย่อย หรือเป็นตอนตามลักษณะของเนื้อหาควรมีส่วนประกอบดังนี้

2.1 ชื่อบท หรือชื่อหน่วย หรือชื่อเรื่อง

2.2 หัวข้อเรื่องย่อย

2.3 กิจกรรมหลัก

2.4 จุดประสงค์

2.5 เนื้อหาโดยละเอียด หรือใบความรู้

2.6 แบบฝึก หรือใบงาน

2.7 บทสรุป (ถ้ามี)

อาจมีข้อทดสอบก่อนและหลังการเรียน เพื่อใช้วัดและประเมินผลการเรียนด้วย

3. ส่วนอ้างอิง อาจอยู่ส่วนท้ายของเนื้อหาในแต่ละตอน หรืออยู่ท้ายของเล่มเอกสาร ควรมีส่วนประกอบดังนี้

3.1 เอกสารอ้างอิงประจำบท

3.2 ภาคผนวก เช่น ข้อทดสอบ เฉลย หรือแนวตอบ

สรุปได้ว่า ส่วนประกอบของการผลิตเอกสารประกอบการเรียน มีดังนี้ ส่วนนำ ส่วนเนื้อหา ส่วนอ้างอิง ทั้ง 3 ส่วนจะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2540 อ้างถึงใน นางลักษณ ธรรมธูรส, 2547) ได้เสนอองค์ประกอบของเอกสารประกอบการเรียน ดังนี้

1. แผนการสอน ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน คือ

1.1 จุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 เนื้อหาสาระ

1.3 วิธีสอนและกิจกรรม

1.4 วิธีประเมินผล

2. เนื้อหาของเอกสาร ควรมีรายละเอียดและประเด็นที่ต้องพิจารณาดังนี้

2.1 ความถูกต้องและทันสมัยของเนื้อหา หมายถึง เนื้อหาสาระ ในเอกสารจะต้องถูกต้องตามหลักวิชาของศาสตร์สาขานั้น ๆ อีกทั้งควรเป็นเนื้อหาที่ทันสมัย

2.2 ความครอบคลุมของขอบข่ายรายวิชา หมายถึง เนื้อหาในเอกสารนั้นจะต้องครอบคลุมหัวข้อเรื่องที่จะเป็นสาระสำคัญตามที่ระบุไว้ในหลักสูตร

2.3 การเรียบเรียงเนื้อหา หมายถึง การจัดลำดับขั้นตอนในการเสนอเนื้อหาในเอกสารควรเป็นไปตามลำดับเพื่อให้เข้าใจง่าย

2.4 การใช้ภาษา หมายถึง การใช้สำนวนภาษาในการเขียนตามแบบแผนของภาษาเขียน หากใช้คำศัพท์ทางเทคนิค และคำศัพท์บัญญัติ ควรถูกต้องตามความนิยมของวงการแขนงนั้น

1.5 หลักการผลิตเอกสารประกอบการสอนที่ดี

เด้นศิริ สีนสืบผล (2540 อ้างถึงใน นงลักษณ์ ธรรมธูรส, 2547) ได้กล่าวถึง ลักษณะผลงานทางวิชาการที่มีคุณค่า ต้องมีคุณสมบัติพร้อมทั้งปริมาณและคุณภาพ ผู้จัดทำต้องตระหนักในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การเตรียมตัวที่ดี ในการเป็นครูอาจารย์ที่ดี ต้องมีความพร้อมในทุกด้านอันได้แก่ การวางแผนการสอน การเตรียมการสอน การศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากภายนอกมาสู่ห้องเรียน การศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอน ควรศึกษาจากเนื้อหาจากหนังสือหลาย ๆ เล่มเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบว่าเนื้อหาตอนใดดีที่สุด ถูกต้องที่สุดและทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด

2. การเรียบเรียงที่มีระบบ ผู้เขียนผลงานวิชาการ ต้องคำนึงถึงสิ่งต่างๆ ในการเรียบเรียง ดังนี้

2.1 การนำเสนอผลงานผู้อื่นหลายเล่มมารวมกัน ต้องมีการเรียบเรียงใหม่พร้อมทั้งเสนอข้อคิด ความคิดเห็นในส่วนที่เป็นของผู้เรียบเรียงเพิ่มเติมไว้ด้วย

2.2 ข้อมูลต้องทันสมัย เป็นปัจจุบันและต้องแสดงแหล่งที่มาของข้อมูลข้อมูลที่แสวงหามาควรเป็นข้อมูลปฐมภูมิ

2.3 ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดทำให้ชัดเจน และเสนอเนื้อหาสาระของผลงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.4 เนื้อหาสาระต้องไม่สรุปจนย่อเกินไป จะทำให้อ่านเข้าใจยาก

2.5 เน้นผลงานที่แสดงผลการนำทฤษฎีหรือหลักการไปประยุกต์ใช้ เป็นผลงานที่น่าสนใจกว่าผลงานที่มุ่งไปเชิงทฤษฎีหรือหลักการอ่านอย่างเดียว

2.6 การจัดบท ต้องสอดคล้องกัน แต่ละบทมีความยาวพอๆ กัน หากแต่ละบทมีการสรุป ต้องเขียนสรุปเหมือนกันทุกบท

2.7 การเรียงลำดับเนื้อหาสาระ ควรเรียงอย่างมีระบบ หากใช้ระบบใดต้องใช้ระบบนั้นเหมือนกันทั้งหมด เช่น เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เรียงลำดับเหตุการณ์หรือเรียงตามลำดับเวลา

2.8 ตัวอย่างที่ยกมาประกอบต้องทันสมัย

2.9 เนื้อหาสาระแต่ละเรื่องควรสรุปเพียงครั้งเดียว

2.10 แบบฝึกหัดที่ใช้ประกอบผลงานวิชาการ ต้องมีคำอธิบายวิธีทำชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และครอบคลุมวัตถุประสงค์ทุกข้อ หลีกเลี่ยงความจำเพียงอย่างเดียว ต้องไม่ลอกมาจากคู่มือที่พิมพ์ขาย หากเป็นแบบฝึกหัดเพื่อทบทวนความรู้ต้องพิมพ์ไว้ท้ายทุกบท และแบบฝึกหัดต้องมีความเชื่อมั่นสูง

3. ใช้ภาษาที่ได้มาตรฐาน ผู้เรียบเรียงตระหนักในเรื่องสำคัญที่สุด เพราะภาษาไทยมีระดับการใช้ภาษาหลายระดับ เช่น ภาษาปาก ภาษาแบบแผน ในการเรียบเรียงมี ข้อพึงระวังในการใช้ภาษา ดังนี้

3.1 การใช้คำนิยามศัพท์ ควรศึกษาค้นคว้าให้ถูกต้อง ครอบคลุมความหมายของคำศัพท์นั้น

3.2 ศัพท์ทางวิชาการใดที่บัญญัติศัพท์ไว้แล้ว ให้ใช้ภาษาไทย

3.3 การใช้คำราชาศัพท์ ต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักภาษาไทย

3.4 การใช้คำย่อ ต้องใช้เหมือนกันตลอดทั้งเล่ม แต่การทำผลงานวิชาการ ไม่นิยมใช้คำย่อ เว้นแต่คำย่อที่ใช้เป็นคำที่รู้จักกันโดยทั่วไป

3.5 การใช้คำภาษาต่างประเทศ ควรใช้เมื่อจำเป็นเท่านั้น และเมื่อใช้คำว่าภาษาต่างประเทศในคำแรกแล้ว หากมีคำนั้นซ้ำไม่ต้องใช้อีก ใช้เฉพาะภาษาไทยเท่านั้น และการใช้คำภาษาต่างประเทศไม่ควรใช้ทับศัพท์

3.6 จำนวนภาษา ต้องใช้จำนวนภาษาที่เป็นภาษาเขียนที่เป็นแบบแผนและภาษาที่ใช้ในราชการเท่านั้น ยกเว้นหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ควรใช้ภาษาพูดให้เหมาะสมกับเรื่อง และกับวัยเด็ก

4. การจัดพิมพ์ที่ถูกต้อง ในการจัดพิมพ์มีข้อควรคำนึง ดังนี้

4.1 ไม่ควรพิมพ์แยกคำไว้ต่างบรรทัด

4.2 การแก้คำผิด ควรใช้วิธีพิมพ์ใหม่ทั้งหน้า หากแก้ไม่ได้จริง ๆ ให้พิมพ์ไปแก้คำผิดแทรก ควรพิมพ์อักษรเหมือนกัน และมีขนาดเท่ากันทั้งเล่ม เว้นแต่ข้อความที่ต้องการเน้น

4.3 การพิมพ์ควรสะอาดตลอดทั้งเล่ม

4.4 ควรใช้กระดาษขาวล้วน

4.5 รูปแบบการพิมพ์ จะใช้ระบบใดต้องใช้ระบบนั้นตลอดทั้งเล่ม

เอกสารประกอบการเรียนที่ดี สรุปได้ว่า เป็นลักษณะผลงานทางวิชาการ ที่มีคุณค่า มีความถูกต้อง สมบูรณ์ทั้งเนื้อหา สาระและรูปแบบเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ และต่อนักเรียนนักศึกษา

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544, น.4-5) กล่าวว่า ก่อนที่จะเขียนเอกสารประกอบการสอน ผู้เขียนควรจะทราบถึงเทคนิคการเขียนและข้อควรพิจารณาบางประการ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ควรพิจารณาถึงกลุ่มเป้าหมายในด้านจิตวิทยา วุฒิภาวะ และวัยของผู้เรียน เป็นสำคัญเพราะผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นย่อมมีความต้องการแตกต่างกัน ทั้งในด้านเนื้อหา การใช้ภาษา ภาพประกอบ และขนาดตัวอักษรที่ใช้ในเอกสารประกอบการสอน

2. การกำหนดเนื้อหา การกำหนดเนื้อหา ต้องมีความถูกต้องและเหมาะสม ความถูกต้อง ได้แก่ การมีเนื้อหาสาระตามที่หลักสูตรกำหนด มีความเที่ยงตรงของข้อมูลที่น่าเสนอ มีความชัดเจน ทันสมัยเป็นปัจจุบัน ไม่กำกวมสับสน หรือเบี่ยงเบนข้อเท็จจริง ส่วนความเหมาะสม ได้แก่ ความยากง่ายของเนื้อหาสาระ โดยพิจารณาถึงในด้านวัยวุฒิ ประสบการณ์และพื้นฐานของผู้เรียน เป็นสำคัญ

3. การเรียบเรียงถ้อยคำ การเรียบเรียงถ้อยคำ เป็นเทคนิคสำคัญในการนำเสนอเนื้อหา ควรคำนึงถึงรูปแบบ ควรเขียนให้สั้นกะทัดรัดแต่ได้ใจความไม่มีคำขยายที่ทำให้เยิ่นเย้อโดยไม่จำเป็น การเว้นวรรคตอน ควรฝึกให้เป็นนิสัย เพราะการเขียนโดยไม่เว้นวรรคตอนหรือเว้นวรรคตอนผิดที่ อาจจะทำให้ผิดความหมายและเกิดความเสียหายต่อผู้เรียนได้การย่อหน้า ควรย่อหน้าเมื่อเปลี่ยนประเด็นของเนื้อหา หรือเพื่อต้องการดึงดูดความสนใจของผู้เรียน โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมเป็นสำคัญ

4. การใช้ภาษา การใช้ภาษา ควรเขียนให้อ่านง่ายและเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว คำนึงถึงเนื้อหา และกลุ่มเป้าหมายในการที่จะสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรหลีกเลี่ยงการใช้คำซ้ำซากและเล่นคำจนผู้เรียนสับสน

5. เทคนิคการนำเสนอ เทคนิคในการนำเสนอ ควรจะต้องมีความน่าสนใจ เร้าใจ ชวนให้ติดตามใคร่รู้ใคร่ศึกษาต่อไป ไม่บรรจุกวามรู้และข้อมูลที่อัดแน่นจนเกินไป ควรมีการสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองระหว่างผู้เขียนกับผู้เรียน การสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร ในเชิงการพูดคุยเสมือนตัวหนังสือมีวิญญูณ การใช้ภาพประกอบการนำเสนอก็เป็นเทคนิคหนึ่งที่จะช่วยเร้า ความสนใจ หรือเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหาที่เป็นนามธรรมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ควรใช้ภาษาที่สอดคล้องกับเนื้อหา มีขนาดพอเหมาะ และมีความชัดเจน มีเทคนิคการใช้คำถามนำที่กระตุ้นความคิดของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบในเนื้อหา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่ตนกำลังศึกษา

มากขึ้น การมีกิจกรรม แบบฝึกหัดแบบประเมินผล หรือแบบทดสอบ ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยในการใช้เอกสารประกอบการเรียนบรรลุจุดประสงค์ได้เป็นอย่างดีสรุปได้ว่า ข้อควรพิจารณาในการผลิตเอกสารประกอบการเรียน คือ การที่เรากำหนดเป้าหมาย กำหนดเนื้อหา การเรียบเรียงถ้อยคำ การใช้ภาษาและเทคนิคการนำเสนอจะช่วยให้ การผลิตเอกสารนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จินตนา ไบกาซูยี (2542,น.23) ได้ให้แนวทางโดยกำหนดเป็นลำดับขั้นตอน ได้แก่

1. วิเคราะห์หนังสือเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ในการเรียนการสอนตามรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ว่ามีส่วนดี ส่วนเด่น ส่วนที่เหมาะสมจะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้บ้าง

2. ศึกษาหนังสือเสริมประสบการณ์ตามรายชื่อที่กรมวิชาการเสนอแนะให้ใช้ประกอบการเรียนการสอน และหนังสือเสริมประสบการณ์อื่นที่เห็นสมควร ซึ่งโรงเรียนอาจจัดไว้ที่มุมหนังสือห้องสมุด และศึกษาจากแหล่งความรู้อื่นด้วย แล้วพิจารณาว่าเนื้อหาในหนังสือเล่มใดที่เหมาะสมที่สามารถช่วยเสริมความรู้เพื่อขยายความเข้าใจเนื้อหาจากหนังสือเรียนได้บ้าง

3. ศึกษาและรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และแหล่งความรู้อื่น ๆ ในท้องถิ่นในสังคมแวดล้อมนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้โดยตรง และชัดเจนยิ่งขึ้น

4. นำข่าวสารเหตุการณ์ที่ครู และนักเรียนเก็บรวบรวมไว้มาเป็นข้อมูลเสริมในการเรียนการสอนหรือนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5. พิจารณาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือจัดทำเอกสารประกอบการสอนขึ้นใหม่ตามที่เห็นสมควร

สมเสริม ชูรักษ์ (2545,น.10-11) ได้ให้เกณฑ์ในการพิจารณาว่าควรสร้างเอกสารประกอบการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตร / จุดประสงค์

2. วิเคราะห์เอกสารประกอบการสอนควรมีสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ สอดคล้องหลักสูตรส่งเสริมการเรียนรู้ มีเนื้อหาตามคำอธิบายวิชา ส่งเสริมทักษะคิดปฏิบัติ ส่งเสริมค่านิยม เจตคติ ส่งเสริมการนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ความถูกต้องเหมาะสม ถูกต้องตามหลักวิชาในปัจจุบัน เหมาะสมเวลาเรียน ยากง่ายเหมาะสมกับวัย เรียงลำดับตามขั้นตอน อธิบายชัดเจน เข้าใจง่าย มีตัวอย่างประกอบ มีภาพ มีตาราง แผนภูมิประกอบ ภาษาใช้ถูกต้องตามหลักภาษา ไม่ขัดต่อศีลธรรม ไม่ลบหลู่สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

3. ลักษณะของกิจกรรมมีดังนี้ มีคำถามส่งเสริมให้คิด วิเคราะห์ วิจัย มีกิจกรรมส่งเสริมปฏิบัติ กิจกรรมนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน

1.6 ขั้นตอนการสร้างเอกสารประกอบการสอน

ขั้นตอนการสร้างเอกสารประกอบการสอนเป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญมีนักวิชาการหลายท่าน ได้เสนอแนะแนวทางโดยการกำหนดขั้นตอนในการสร้างเอกสารประกอบการสอนทั้งที่เหมือนกัน และแตกต่างกันดังนี้

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544, น.6) กล่าวว่า ขั้นตอนการผลิตเอกสารประกอบการสอน จะเหมือนกับขั้นตอนการผลิตสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนทั่ว ๆ ไปซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุจากการเรียนการสอน ซึ่งอาจได้มาจากการสังเกตปัญหาที่เกิดขึ้นขณะทำการสอน การบันทึกปัญหาระหว่างการสอนและการศึกษา และวิเคราะห์ผลการเรียน

2. ศึกษารายละเอียดในหลักสูตรเพื่อวิเคราะห์เนื้อหา นั้น ๆ จุดประสงค์และกิจกรรม

3. เลือกเนื้อหาที่เหมาะสมแบ่งเป็นบทเป็นตอน หรือเป็นเรื่องเพื่อแก้ปัญหาที่พบ

4. ศึกษารูปแบบของการเขียนเอกสารประกอบการเรียนและกำหนดส่วนประกอบภายในของเอกสารประกอบการเรียนให้เหมาะสม

5. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมากำหนดเป็นจุดประสงค์ เนื้อหา วิธีการและสื่อประกอบเอกสารในแต่ละบทหรือแต่ละตอน

6. เขียนเนื้อหาสาระในแต่ละตอน รวมทั้งภาพประกอบ แผนภูมิและแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

7. ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

8. นำไปทดลองใช้ในห้องเรียนและเก็บบันทึกผลการใช้

9. นำผลที่ได้มาใช้พิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง (อาจทดลองใช้มากกว่า 1 ครั้ง เพื่อปรับปรุงเอกสารประกอบการเรียนนั้นให้สมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด)

10. นำไปใช้จริงเพื่อแก้ปัญหาที่พบจากข้อ 1

จินตนา ไบกาชยี่ (2542, น.21) ให้แนวทางในการสร้างเอกสารประกอบการสอนว่าการสร้างเอกสารประกอบการสอนเพื่อใช้ในการเรียนการสอนเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ ผู้สอนจะต้องสร้างให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนของตนในชั้นเรียน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการต้องวิเคราะห์จุดประสงค์ของหลักสูตร และขอบเขตของเนื้อหาสาระ พิจารณาคาบเวลาเรียนและวิเคราะห์ ความรู้ความสามารถของผู้เรียนส่วนการวิเคราะห์หลักสูตร ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับแนวคิด/ปรัชญา จุดหมาย หลักการและ โครงสร้างของหลักสูตร แม่บทหรือหลักสูตรท้องถิ่น โดยเฉพาะเรื่องราวเกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น และเรื่องอื่น ๆ ให้เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงจะได้มองเห็นทิศทางของหลักสูตร และมีแนวคิดพื้นฐาน

ในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้ถูกต้องตามแนวทางที่หลักสูตรมุ่งหวังนอกจากจะศึกษาประเด็นในการวิเคราะห์หลักสูตรดังกล่าวข้างต้นแล้วยังจำเป็นต้องศึกษาจุดประสงค์และคำอธิบายสาระวิชาที่ปรากฏในหลักสูตรซึ่งจะทำให้ทราบว่า สาระเหล่านั้นมีลักษณะสำคัญอย่างไรมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ การปฏิบัติ เจตคติ และค่านิยมอย่างไร มีขอบข่ายเพียงใด เพื่อจะได้กำหนดเอกสารประกอบการสอนที่จะใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. **ขั้นวางแผน** ต้องกำหนดจุดประสงค์ของเอกสารประกอบการสอนกำหนดขอบเขตของเนื้อหาสาระ แล้วจึงทำเค้าโครงสร้าง (Outline) ของเอกสารประกอบการสอนจากนั้นจึงกำหนดแนวทางการเสนอเนื้อหาสาระ และเตรียมการเกี่ยวกับข้อมูล และแหล่งข้อมูลที่จะต้องใช้ในการยก ร่างต้นฉบับการที่จะเลือกใช้เอกสารประกอบการสอนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มเติม อาทิ เรียนรู้เทคนิควิธีสอนที่น่าสนใจ วิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในสิ่งที่จะเรียน คุณสมบัติของผู้เรียน ศึกษาสภาพสิ่งแวดล้อมที่จะช่วยเกื้อกูลการเรียนการสอน ฯลฯ ทั้งอาจจะศึกษาจากเอกสารคู่มือหลักสูตร คู่มือการสอน แนวการสอน ฯลฯ หรือศึกษาจากบุคลากร และแหล่งความรู้ในชุมชนตามความเหมาะสม ปัจจัยดังกล่าว จะช่วยส่งเสริมให้การสร้างเอกสารประกอบการสอนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามความต้องการมากยิ่งขึ้น จะจัดกิจกรรมใดในการสอนบ้าง จะกำหนดให้นักเรียนค้นคว้าจากหนังสือและแหล่งวิทยากรใดบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนมีแหล่งข้อมูลประกอบการคิดวิเคราะห์หาหลักการหรือข้อสรุปได้ด้วยตนเอง

3. **ขั้นยกร่างต้นฉบับเอกสารประกอบการสอน** ลงมือเขียนต้นฉบับและปรับปรุงจนมีความเหมาะสม

4. **ขั้นทดลองใช้ต้นฉบับ** ทดลองใช้ต้นฉบับกับตัวแทนผู้เรียนในชั้นเรียนหนึ่งคนหรือหลายคน แล้วปรับปรุงให้เหมาะสม จากนั้นจึงทดลองใช้ต้นฉบับที่ปรับปรุงแล้วกับกลุ่มตัวแทนผู้เรียนจำนวนมากขึ้นในสถานการณ์ที่สอนจริงแล้วจึงนำมาปรับปรุงอีกครั้ง ในขั้นจัดทำต้นฉบับสมบูรณ์

รัชนีกร ทองสุคติ (2545, น.101) กล่าวว่า การจัดทำเอกสารประกอบการสอน ผู้เขียนต้องเขียนตามองค์ประกอบดังนี้

1. สํารวจและจัดวางโครงสร้างตามรายละเอียดของวิชาที่หลักสูตรกำหนดไว้
2. แสดงแนวทางในการดำเนินการสอนตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ดังนี้

2.1 ระบุกิจกรรมแหล่งการสอนหรือการเรียนของผู้เรียน เช่น สอนโดยบรรยายอภิปราย หรือศึกษาคูงาน หรือเสนอสถิติข้อมูล ใช้เทปการสอน และอื่น ๆ เป็นบทเรียน

2.2 เอกสารประกอบการสอน จะต้องประกอบด้วย คำนำ สารบัญเรื่อง คำอธิบายรายวิชา และในแต่ละบทประกอบด้วยจุดประสงค์ของการสอน เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียน การสอนแห่งวิชา การวัดและการประเมินผล หนังสืออ่านประกอบ และอาจมีการใช้เชิงอรรถตามที่กล่าวอ้างเพื่อระบุถึงแหล่งวิชาที่ให้ผู้เรียนต้องค้นคว้าเพิ่มเติม

2.3 การเขียนเนื้อหาตามรายบทเรียน อาจเขียนแบบย่อตามหัวเรื่องและหัวข้อย่อพอเป็นแนวทางแก่นักศึกษาซึ่งจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมในการเรียนการสอนตามหัวข้อ 2.2 ก็ได้หรือจะเขียนค่อนข้างละเอียดเป็นแก่นสารตามหัวเรื่องหรือหัวข้อย่อก็ได้ทั้งนี้จะต้องแสดงให้เห็นว่าถ้าดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามเอกสารประกอบการสอนวิชานี้แล้ว นักเรียนจะได้เรียนรู้ตรงตามรายละเอียดแห่งวิชาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สมเสริม ชูรัชย์ (2545, น.12) ได้กำหนดขั้นตอนการสร้างเอกสารประกอบการเรียนดังนี้

1. ขั้นเตรียม

- 1.1 วิเคราะห์หลักสูตร
- 1.2 วิเคราะห์ขอบเขตเนื้อหา
- 1.3 พิจารณาการเรียน

2. ขั้นวางแผน

- 2.1 กำหนดจุดประสงค์
- 2.2 กำหนดขอบเขต/หัวข้อ
- 2.3 จัดทำโครงร่าง (Outline)
- 2.4 กำหนดแนวการสอนเนื้อหา
- 2.5 เตรียมข้อมูลและแหล่งข้อมูล

3. ขั้นยกร่าง

- 3.1 ลงมือเขียนต้นแบบ ครั้งที่ 1
- 3.2 ตรวจสอบต้นแบบ ครั้งที่ 1 และปรับปรุง

4. ขั้นทดลองใช้

- 4.1 ทดลองใช้ต้นแบบ และปรับปรุง
- 4.2 ทดลองใช้ต้นแบบกับกลุ่มตัวอย่าง และปรับปรุง

5. ขั้นทำต้นแบบ

- 5.1 จัดทำต้นแบบเอกสารประกอบการสอนให้สมบูรณ์

กรมวิชาการ (2545, น.36) ได้ให้แนวทางในการสร้างเอกสารประกอบการสอน ในรูปของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี/รายภาค (ได้แก่ ความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม)

2. วิเคราะห์สาระการเรียนรู้จากผลการเรียนที่คาดหวังด้านความรู้ดังนี้ เลือกและขยายสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น สาระที่เรียนรู้ต้องมีความเที่ยงตรง ปฏิบัติได้จริง ทันสมัยและเป็นตัวแทนของความรู้ มีความสำคัญทั้งในแนวกว้าง และแนวลึก มีความน่าสนใจสำหรับผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้ง่าย จัดสาระที่เรียนรู้ให้เรียงลำดับจากง่ายไปหายากและมีความต่อเนื่องจัดสาระการเรียนรู้ให้สัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น วิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้เลือกวิธีการนำเข้าสู่บทเรียน เลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ว่ามุ่งไปในทิศทางใดเน้นคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมตามขั้นตอนของการเรียนรู้ ผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันไม่จำเป็นต้องทำกิจกรรมเหมือนกัน เน้นกิจกรรมที่ทำงานเป็นทีมมากกว่าตามลำพัง กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติต้องนำเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือให้ผู้เรียนบรรลุตามผลการเรียนรู้ กิจกรรมที่ปฏิบัติควรสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และชีวิตจริง กิจกรรมที่ปฏิบัติมีทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกฝน และถ่ายทอดการเรียนรู้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ ๆ พร้อมทั้งทำให้เกิดความจำระยะยาว ตรวจสอบความเข้าใจ โดยให้ผู้เรียน สรุป ทั้งส่งเสริมให้เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ และที่จะเรียนต่อไป

3. วิเคราะห์กระบวนการวัด และประเมินผล

- วิธีวัดและประเมินผลต้องสอดคล้องกับผลการเรียนรู้
- ใช้วิธีการวัดที่หลากหลาย
- เลือกใช้เครื่องมือที่มีความเชื่อมั่น
- แปลผลการวัด และการประเมินเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและปรับปรุง

4. วิเคราะห์แหล่งการเรียนรู้ ให้เรียนรู้จากแหล่งความรู้หลากหลาย ทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น จากธรรมชาติ ความงาม ความดี จินตนาการ เครื่องมือต่าง ๆ

สรุปได้ว่าขั้นตอนการสร้างเอกสารประกอบการเรียนมีขั้นตอนที่เริ่มด้วยการวิเคราะห์จุดประสงค์ของหลักสูตรหรือสาระการเรียนรู้เป็นกรอบในการจัดทำนอกจากนั้นจะพิจารณาระดับช่วงชั้นของผู้เรียน เพื่อที่จะจัดแผนการเรียนรู้และกิจกรรมปฏิบัติได้จริงตามความเหมาะสมและความสนใจโดยเรียงลำดับจากง่ายไปหายากและสิ่งสำคัญคือการใช้แหล่งข้อมูลในชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนรวมทั้งสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้

1.7 การประเมินเอกสารประกอบการเรียน

จินตนา ไบกาชุยี่ (2542, น.24) กล่าวว่า เมื่อใช้เอกสารประกอบการเรียนไประยะหนึ่ง ประมาณ 1-3 ครั้ง ผู้สอนก็ควรรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินเอกสารประกอบการเรียน อันจะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเอกสารประกอบการเรียนนั้นต่อไป การประเมินมีเกณฑ์ที่สำคัญ ดังนี้

1. เอกสารประกอบการเรียนนั้นสามารถใช้ศึกษาให้ได้รับความคิดรวบยอด หรือสาระสำคัญ เพียงใด
  2. เอกสารประกอบการเรียนนั้น สะดวกในการจัดหา และสะดวกในการใช้เพียงใด
  3. เอกสารประกอบการเรียนนั้น เอื้อประโยชน์ในการให้ข้อมูลพัฒนาความคิด ค่านิยม และคุณธรรมที่หลักสูตรต้องการเพียงใด
  4. เอกสารประกอบการเรียนนั้น มีประสิทธิภาพในการใช้หรือไม่ และจำเป็นต้องใช้สื่ออื่นช่วยมากน้อยเพียงใด
  5. การใช้เอกสารประกอบการเรียนนั้น เป็นไปอย่างเหมาะสมตามขั้นตอนหรือไม่
- สรุปได้ว่า การนำเอกสารประกอบการเรียนไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ควรต้องมีการประเมินเกี่ยวกับการนำไปใช้ ประโยชน์ที่ได้รับ ปัญหาที่อาจเกิดจากการใช้ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเอกสารประกอบการเรียนให้มีประสิทธิภาพ

1.8 ประโยชน์ของการสร้างเอกสารประกอบการเรียน

รัชนีกร ทองสุคติ (2545, น.101) กล่าวว่า ประโยชน์ของการจัดเตรียมหรือผลิตเอกสารประกอบการเรียนมีดังนี้

1. ผู้เขียนได้มีโอกาสศึกษารายละเอียดแห่งวิชาตามโครงสร้างที่หลักสูตรแห่งวิชานั้น กำหนดไว้ตามคำอธิบายรายวิชา
2. ผู้เขียนได้ฝึกกำหนดขอบข่ายของเรื่องที่จะเขียนตามคำอธิบายรายวิชานั้น ๆ ดังนี้
  - 2.1 หัวเรื่อง (Topic) หรือรายบทเรียน
  - 2.2 หัวข้อย่อย (Sub-Topics)
  - 2.3 ผู้เขียนได้ฝึกในการค้นคว้าแหล่งวิชาต่าง ๆ ที่จะประกอบการเขียนตามรายบท และขอบข่ายที่ผู้เขียนได้กำหนดขอบข่ายไว้แล้วนั้น
  - 2.4 ผู้เขียนได้ฝึกใช้เชิงอรรถ จัดทำบรรณานุกรมอ้างอิง เพื่อให้การใช้เอกสารประกอบการเรียนวิชานั้น มีความสมบูรณ์ขึ้น หรือสำหรับนักศึกษาที่สนใจอาจค้นคว้าศึกษา รายละเอียดเพิ่มเติมได้
  - 2.5 ผู้เขียนได้เตรียมกำหนดแนวการสอนตามลักษณะบทเรียน โดยคำนึงถึงกิจกรรมที่เหมาะสมที่จะช่วยให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้บทเรียนนั้น ๆ ได้ดี

2.6 ผู้เขียนได้มีโอกาสศึกษาโครงสร้างจากคำอธิบายรายวิชา เพื่อช่วยให้เข้าใจได้ว่าเนื้อหาตามคำอธิบายรายวิชานั้นอาจเป็นหัวเรื่องหรือหัวข้อย่อยที่อยู่ในหัวเรื่องหัวเรื่องหนึ่ง (อาจตั้งหัวเรื่องใหม่)

วาสนา ชาวหา (2525, น.139–140) ได้กล่าวถึงคุณค่าของเอกสารประกอบการสอนไว้ดังนี้

1. นักเรียนสามารถเรียนได้ตามลำพังเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล โดยไม่ต้องอาศัยครูผู้สอน และเป็นไปตามความสามารถของผู้เรียนในอัตราความเร็วของแต่ละคน โดยไม่ต้องกังวลว่าจะตามเพื่อนไม่ทันหรือต้องเสียเวลาคอยเพื่อน

2. นักเรียนสามารถนำไปเรียนที่ใดก็ได้ตามสะดวก

3. แก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้เป็นบางโอกาสอาจใช้การเรียนแบบนี้กับนักเรียนเนื่องจากครูไม่เพียงพอหรือมีความจำเป็นมาสอนแทนไม่ได้

4. ฝึกนักเรียนให้รู้ โดยกระทำที่นอกเหนือไปจากสถานการณ์ในชั้นเรียนปกติที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ เป็นการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างกว้างขวางและเป็นการเน้นกระบวนการเรียนรู้ (Process) มากกว่าเนื้อหา

ลัดดา สุขปริดี (2523, น.31) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของเอกสารประกอบการสอนไว้ดังนี้

1. เอกสารประกอบการสอนช่วยลดภาระของครูผู้สอน เมื่อมีเอกสารประกอบการสอนสำเร็จแล้วผู้สอนจะดำเนินการสอนตามคำแนะนำที่มีไว้ให้พร้อม ผู้สอนไม่ต้องเสียเวลาทำสื่อการสอนใหม่ ทำให้ครูมีเวลาเตรียมการสอน ทดลองศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในเนื้อหาตามเอกสารประกอบการสอนกำหนด ทำให้ครูมีประสบการณ์กว้างขวาง ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพของครู

2. ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในแนวคิดเดียวกัน ครูผู้สอนแต่ละคนย่อมมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้แตกต่างกันในเรื่องเดียวกัน เด็กนักเรียนอาจได้รับความรู้และรายละเอียดต่างๆ เป็นคนละแนวไม่เท่ากัน เอกสารประกอบการสอนมีจุดมุ่งหมายชัดเจนที่เป็นพฤติกรรม มีข้อเสนอแนะกิจกรรมการใช้เอกสารประกอบการสอน และข้อสอบประเมินผลของนักเรียนไว้อย่างพร้อมมูล

3. เอกสารประกอบการสอนช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการสอนอย่างเชื่อถือได้ เพราะเอกสารประกอบการสอนผลิตขึ้นด้วยวิธีการเข้าสู่ระบบ โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหลายด้าน เช่น ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชานั้นๆ นักโสตศึกษา นักจิตวิทยา ครูผู้เชี่ยวชาญทางด้านวัดผล ผู้เรียน ผู้ปกครอง ร่วมกันผลิตเอกสารประกอบการสอน มีการทดลองให้และปรับปรุงจนแน่ใจว่าได้ผลดีหลายครั้งในสถานที่ๆ กำหนดไว้จึงจะนำออกมาใช้ทั่วๆ ไปเพื่อให้แน่ใจว่าครูจะได้เอกสารประกอบการสอนเพื่อใช้ในการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

วีระ ไทพานิช (2529, น.137) กล่าวว่าเมื่อนำเอกสารประกอบการสอนมาใช้จะทำให้

1. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ และรู้จักทำงานร่วมกัน
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกวัสดุการเรียนและกิจกรรมที่เขาชอบ
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ก้าวหน้าไปตามอัตราศักยภาพความสามารถของแต่ละคน
4. เป็นการเรียนที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. มีการวัดผลตนเองบ่อยๆ ทำให้นักเรียนรู้การกระทำของตนเองและเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้น
6. ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแท้จริงเป็นการเรียนชนิด Active ไม่ใช่ Passive
7. ผู้เรียนจะสามารถเรียนที่ไหนเมื่อไรก็ได้ ตามความพอใจของผู้เรียนสามารถปรับปรุงการสื่อความหมายระหว่างนักเรียนกับครู

อาจสรุปได้ว่า เอกสารประกอบการสอน มีคุณค่าในการช่วยส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามจุดประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนอกจากนี้ยังทราบผลการปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ อย่างรวดเร็ว ทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายหรือเกิดความท้อถอยในการเรียน เพราะผู้เรียนมีสิทธิ์ที่จะกลับไปศึกษาเรื่องที่ตนเองไม่เข้าใจ ใหม่ได้

2. การลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค

2.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom)”

2.1.1 ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Popular Wisdom) เป็นคำที่รู้จักกันมานานพอสมควร เป็นคำที่มีความหมายลึกซึ้งหลายแง่มุม ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ในแง่มุมต่างกัน ดังนี้

อังกูต สมคะเนย์ (2535, น.37) กล่าวถึงภูมิปัญญาชาวบ้านว่า หมายถึง มวลความรู้และมวลประสบการณ์ของชาวบ้านที่ใช้ในการดำเนินชีวิตให้เป็นสุข โดยได้รับการถ่ายทอดสั่งสมกันมา ผ่านกระบวนการพัฒนาให้สอดคล้องกับกาลสมัย

รัตนะ บัวสนธิ์ (2535, น.35) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึงกระบวนการทัศน์ของบุคคลที่มีต่อตนเอง ต่อโลกและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกระบวนการทัศน์ดังกล่าวมีรากฐานจากคำสอนทางศาสนา คติ จารีตประเพณีที่ได้รับการถ่ายทอด สั่งสอนและปฏิบัติสืบเนื่องกันมา ปรับเข้ากับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงแต่ละสมัย ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายเพื่อความสงบสุขของส่วนที่เป็นชุมชน และปัจเจกบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ(2537, น.47) กล่าวว่า ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายของชาวบ้านในท้องถิ่น ที่ใช้แก้ปัญหาหรือการดำเนินชีวิต โดยได้รับการถ่ายทอดและกลั่นกรองกันยาวนาน

รุ่ง แก้วแดง (2543, น.204) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาไทยว่า หมายถึง องค์ความรู้ความสามารถและทักษะของคนไทย อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสม สมกับยุคสมัย

วันเพ็ญ พวงพันธุบุตร์ (2542, น.108) ให้ทัศนะเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยว่าหมายถึง องค์ความรู้ทั้งหลายที่มีการสั่งสมและถ่ายทอดสืบต่อกันมาของชาติไทย โดยการคิดค้นปรับเปลี่ยน ผสมผสานกับความรู้ใหม่ และพัฒนาให้เหมาะสม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต มีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้และประสบการณ์ของชาวบ้านที่ใช้ในการดำเนินชีวิตให้เป็นสุข โดยได้รับการถ่ายทอดสั่งสมกันมาผ่านกระบวนการพัฒนาให้สอดคล้องกับกาลสมัย

2.1.2 ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดจากการสืบสาน สืบทอดประสบการณ์จากรุ่นถึงรุ่นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สั่งสมกันมาเป็นเวลานาน ถ้าถูกละเลย ขาดการยอมรับและถูกทำลายลงก็จะสูญหายไป ไร่ซึ่งภูมิปัญญาของตนเอง ทำให้คนในท้องถิ่นไม่มีศักดิ์ศรี ขาดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งนี้การศึกษา หน่วยงาน ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ไว้ดังนี้

ยุพา ทรัพย์อุไรรัตน์ (2537, น.25-26) กล่าวถึง ความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้านว่าภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นวัฒนธรรมและประเพณีวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของสังคม เป็นสิ่งที่มีจุดหมาย เป็นสิ่งสำคัญ มีความหมายและคุณค่าต่อการดำรงอยู่ร่วมกันที่จะช่วยให้สมาชิกในชุมชนหมู่บ้าน ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ช่วยสร้างความสมดุล ระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม ทำให้ผู้คนดำรงตนและปรับเปลี่ยนได้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบอันเกิด จากสังคมภายนอกและเป็นประโยชน์ต่อการทำงานพัฒนาชนบทของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆทั้งนี้เพื่อเป็นการกำหนดท่าทีในการทำงานให้ กลมกลืนกับชาวบ้านได้มากยิ่งขึ้น

ประกอบ ใจมั่น (2539, น.84) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้าน คือ

1. ช่วยให้สมาชิกในชุมชน หมู่บ้าน ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

2. ช่วยสร้างความสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม
 3. ช่วยให้ผู้คนดำรงตนและปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อความเปลี่ยนแปลง และผลกระทบอันเกิดจากสังคมภายนอก

4. เป็นประโยชน์ต่อการทำงานพัฒนาชนบทของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่างๆ เพื่อที่จะได้กำหนดท่าทีการทำงานให้กลมกลืนกับชาวบ้านมากยิ่งขึ้น

นันทสาร สีสลับ (2542, น.25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาไทย ดังนี้

1. ภูมิปัญญาไทยช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น
2. สร้างความภาคภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย
3. สามารถปรับประยุกต์หลักธรรมคำสอนทางศาสนาเข้ากับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม

4. สร้างความสมดุลระหว่างคนในสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน

5. เปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้ตามยุคสมัย

รุ่ง แก้วคง (2543, น.205) กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาไทยว่า ภูมิปัญญาไทยได้ช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น สร้างศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิแก่คนไทย ทำให้บรรพบุรุษของเราได้ดำรงชีวิตอยู่บนผืนแผ่นดินนี้มาอย่างสงบสุขเป็นเวลา ยาวนาน แม้ว่าภูมิปัญญาส่วนหนึ่งจะสูญหายไป แต่ยังมีบางส่วนหลงเหลือเป็นมรดกอันล้ำค่าอยู่กับสังคมไทยมาโดยตลอด

จากความสำคัญที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความสำคัญ เป็นมรดกที่บรรพบุรุษในอดีตได้สั่งสม สร้างสรรค์ สืบทอดภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง สืบสานเรื่องราวอันทรงคุณค่ามากมาย ส่งผลให้คนในชาติเกิดความรัก ความภาคภูมิใจและร่วมแรงร่วมใจสืบสานต่อกันมาและต่อไปในอนาคต ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง

2.1.3 ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเรื่องราวการสืบทอดประสบการณ์จากอดีตถึงปัจจุบันที่มีลักษณะของความสัมพันธ์ภายในท้องถิ่น ที่มีความหลากหลายทางภูมิปัญญาแต่ไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งมีหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ดังนี้

เสรี พงศ์พิศ (2536, น.145) กล่าวว่า ภูมิปัญญา มี 2 ลักษณะ คือ

1. มีลักษณะเป็นนามธรรม เป็นโลกทัศน์ จีวทัศน์ เป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิต เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเกิด แก่ เจ็บตาย คุณค่าและความหมายของทุกสิ่งในชีวิตประจำวัน

2. มีลักษณะเป็นรูปธรรม เกี่ยวกับเรื่องเฉพาะด้านต่างๆ เช่น การทำมาหากิน การเกษตร หัตถกรรม ศิลปะ ดนตรี และอื่นๆ

ภูมิปัญญาเหล่านี้สะท้อนออกมาใน 3 ลักษณะ ที่สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับโลก สิ่งแวดล้อม สัตว์ พืช ธรรมชาติ ความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมกันในสังคมหรือชุมชน ความสัมพันธ์กับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติ สิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้ทั้งหลาย ทั้ง 3 ลักษณะนี้ คือ สามมิติของเรื่องเดียวกัน คือ ชีวิตของชาวบ้าน สะท้อนออกมาถึงภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตอย่างเอกภาพ เหมือนมุมของสมเหลี่ยม ภูมิปัญญาจึงเป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตของชาวบ้าน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์(2534,น.25) ได้กล่าวถึงลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้ดังนี้

1. ภูมิปัญญา เป็นความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดๆหรือหน่วยสังคมใดๆเป็นข้อมูล เป็นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับครอบครัว ความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ เกี่ยวกับผู้หญิง ผู้ชาย ประเภทครอบครัวของสังคมนั้น

2. ภูมิปัญญา เป็นความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องใดๆของสังคมนั้น มีความเชื่อแต่ยังไม่มีการพิสูจน์ยืนยันว่าถูกต้อง เช่น เรื่องนรก สวรรค์ ตายแล้วไปไหน

3. ภูมิปัญญา คือ ความสามารถหรือแนวทางในการแก้ปัญหา หรือป้องกันปัญหาเกี่ยวกับหน่วยสังคมหนึ่งสังคมใด ตัวอย่างครอบครัว เช่น ความสามารถในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นในครอบครัว

4. ภูมิปัญญาทางวัตถุ ในหน่วยสังคมใดๆ ตัวอย่าง เช่น เรือนชานบ้านช่อง เครื่องใช้ไม่สอยต่างๆในครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีความสะอาด สะดวก สบายตามสภาพเป็นต้น

5. ภูมิปัญญาด้านพฤติกรรมในหน่วยสังคมใดๆ ตัวอย่างครอบครัว เช่น การกระทำความประพฤติ การปฏิบัติตัวของคนต่างๆในครอบครัวจนทำให้ครอบครัวสามารถดำรงอยู่ได้ก็นับ เป็นภูมิปัญญาเช่นเดียวกัน

พรชัย กาพันธ์ (2545,น.5-6) กล่าวว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมกันมาจากประสบการณ์ของชีวิต สังคมและในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน และถ่ายทอดสืบต่อกันมาเป็นวัฒนธรรม วัฒนธรรมชุมชนจึงเป็นทรัพยากรอันมีคุณค่ามหาศาลของสังคมตลอดจนประเทศชาติ ที่ต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่และหวงแหน มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีวัฒนธรรมเป็นฐาน ไม่ใช่วิทยาศาสตร์
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีบูรณาการ
3. ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้งสูงส่ง
4. ภูมิปัญญาท้องถิ่นเน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตถุธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 อ้างถึงใน ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอรอนพิบูลย์, น. ออนไลน์) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ ดังนี้

1. เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรม
2. แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง คนกับคน คนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ

ลักษณะภูมิปัญญาที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม จะแสดงออกมาในลักษณะภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิตขั้นพื้นฐาน ด้านปัจจัยสี่ การบริหารจัดการองค์กร ตลอดจนการประกอบอาชีพต่างๆ เป็นต้น

ภูมิปัญญาที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนอื่นในสังคม จะแสดงออกมาในลักษณะจารีต ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและนันทนาการ ภาษาและวรรณกรรม ตลอดจนการสื่อสารต่างๆ เป็นต้น

1. เป็นองค์รวม หรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต
2. เป็นเรื่องของการแก้ปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของบุคคล ชุมชนและสังคม
3. เป็นแกนหลัก หรือกระบวนการทัศน์ในการมองชีวิต เป็นพื้นความรู้ในเรื่องต่างๆ
4. มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคมตลอดเวลา
5. มีลักษณะเฉพาะหรือมีเอกลักษณ์ในตัวเอง

ถวัลย์ มาศจรัส (2543, น.37) กล่าวว่า ภูมิปัญญาไทย มีลักษณะเป็นองค์รวม และมีคุณค่าทางวัฒนธรรม เกิดขึ้นในวิถีชีวิตไทย ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่นอาจเป็นที่มาขององค์ความรู้ที่ออกมาขึ้นใหม่ที่ช่วย ในการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การจัดการและการปรับตัวในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทย

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ภูมิปัญญา มี 2 ลักษณะคือ

1. เป็นรูปธรรม ได้แก่ วัตถุการกระทำทั้งหลาย เช่น การเกษตร หัตถกรรม ศิลปะดนตรี ฯลฯ
2. เป็นนามธรรม คือ ความรู้ ความเชื่อ หรือแนวทางในการแก้ปัญหาและป้องกันปัญหา รวมทั้งการสร้างความสุขให้กับชีวิตมนุษย์

2.1.4 ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

อังกุล สมคะเนย์ (2535, น.37) ได้จำแนกภูมิปัญญาชาวบ้านออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เรื่องเกี่ยวกับ คติ ความคิด ความเชื่อ ภาษาและหลักการที่เป็นพื้นฐานขององค์แห่งความรู้ที่เกิดจากการสังสมถ่ายทอด กันมา

คติ ความคิด ความเชื่อ ภาษาและหลักการที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ที่ปรากฏให้เห็นได้ในปัจจุบัน ทั้งที่เป็นการประกอบพิธีกรรม การปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์และการใช้แรงงานของตนเอง รวมถึงการหาผลผลิตต่างๆที่มีอยู่ในธรรมชาติมาใช้ประโยชน์เพื่อการยังชีพ ประกอบกับความเชื่อทางศาสนา ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย คติ คำคม สุภาษิต คำพังเพย นิทานหรือตำนานพื้นบ้าน คติธรรมคำสอนทางศาสนา ปริศนาคำทายต่างๆ ภาษาถิ่นหรือภาษาพื้นบ้าน

กลุ่มที่ 2 เรื่องของศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี

ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี จะเป็นตัวชี้ที่สำคัญต่อการแสดงออกถึงภูมิปัญญาชาวบ้านแต่ละหมู่บ้านต่อการ ดำเนินชีวิต ซึ่งก็คือผลงานหรือกิจกรรมที่เกิดจากความคิดของชาวบ้านที่แสดงให้เห็นคุณค่า แห่งการดำเนินชีวิต วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมาเฉพาะกลุ่มชน หรือท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความเจริญงอกงามและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของกลุ่มชน หรือท้องถิ่นนั้นๆได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ประเภทต่างๆศิลปะการแสดง เช่น หนังตะลุง มโนราห์ ศิลปะด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุของท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น

กลุ่มที่ 3 เรื่องของการประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่น

ในอดีตวิถีชีวิตของคนไทยมีความเป็นอยู่โดยธรรมชาติ ทำมาหากินเลี้ยงชีพด้วยการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ จับสัตว์น้ำโดยใช้เครื่องมือที่ประดิษฐ์เอง ในการประกอบอาชีพนั้นเป็นการทำให้มีอยู่มีกินมากกว่าที่จะทำเพื่อความ มั่งมี ความร่ำรวย โดยที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยจากภายนอกมาเป็นตัวกำหนดหรืออิทธิพลในการ ผลิต แต่ปัจจุบันวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปมากซึ่งเป็นผลมาจากการ มุ่งเน้นพัฒนาประเทศ เพื่อเปลี่ยนแปลงจากประเทศเกษตรกรรมเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ทำให้ระบบการผลิตของชาวบ้านได้รับผลกระทบไปด้วย จึงก่อให้เกิดความล้มเหลวทางเศรษฐกิจในชนบทอย่างรุนแรง ผลจากความล้มเหลวและความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจึงได้มีบุคคลหนึ่งนำไปใช้เป็นบท เรียน เกิดแนวความคิดพึ่งพาตนเองและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในชนบท จึงได้มีการริเริ่มฟื้นฟูทรัพยากรในท้องถิ่นที่ได้มีการสูญเสียไปให้มีสภาพ อุดมสมบูรณ์พร้อมปรับสภาพการดำเนินชีวิตที่เคยถูกรอบงำด้วยระบบธุรกิจการค้า กลับมาสู่อาชีพเกษตรกรรม เพื่อความอยู่รอด โดยอาศัยความสมดุลทางธรรมชาติ กลุ่มบุคคลดังกล่าวยืนหยัดต่อสู้ด้วยความเข้มแข็งกับความล้มเหลว และความผิดพลาดที่เกิดขึ้นอย่างภาคภูมิใจด้วยกำลังกาย สติปัญญา สังสมประสบการณ์จากการผสมผสานกลมกลืนได้อย่างเหมาะสมสามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยการพึ่งพาตนเอง บุคคลเหล่านี้จึงเป็นผู้ที่สมควรได้รับการยกย่อง

และนำเอาหลักการ ความรู้ แนวคิดและประสบการณ์ไปถ่ายทอดให้กับอนุชนรุ่นต่อไป ได้แก่ การทำเครื่องมือจับสัตว์น้ำ งานจักสานจากไม้ไผ่ งานจักสานจากเตยปาหนัน งานจักสานจากหวาย งานประดิษฐ์สิ่งของจากเปลือกหอยแตก การจัดทำผ้าบาติกและการเขียนลายผ้าบาติก

กลุ่มที่ 4 เรื่องของแนวความคิด หลักปฏิบัติและเทคโนโลยีชาวบ้าน

จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้เปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่ สังคมอุตสาหกรรม ส่งผลให้การดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จึงได้มีบุคคลนำแนวความรู้และหลักการที่เคยปฏิบัติกันมา นำมาผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อเพิ่มผลผลิตหรือประกอบกิจกรรมในการดำเนินชีวิตในครอบครัวและท้องถิ่น ซึ่งนับว่าบุคคลเหล่านี้ เป็นภูมิปัญญาอีกกลุ่มหนึ่ง ที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองและช่วยเหลือสังคม ได้แก่ การทำไร่นาสวนผสม ตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ การแปรรูปอาหาร การประดิษฐ์ดอกไม้โดยใช้วัสดุในท้องถิ่น การนำสมุนไพรเพื่อใช้รักษาโรค การถนอมอาหาร

รัตน์ บัวสนธิ์ (2535, น.57) ได้จำแนกภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการจัดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ
2. ภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบสังคมหรือการจัดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์
3. ภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบการผลิตหรือการประกอบอาชีพมีลักษณะมุ่งเน้นระบบการผลิตเพื่อพึ่งพาตนเอง

มาลินี สวยศำข้าว (2538, น.39) ได้แบ่งประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยยึดเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ ทั้ง 5 หมวด คือ หมวดขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อและศาสนา หมวดภาษาและวรรณกรรม หมวดศิลปกรรมและโบราณคดี หมวดการละเล่น ดนตรี และการพักผ่อนหย่อนใจ หมวดชีวิตความเป็นอยู่และวิทยาการ

รุ่ง แก้วแดง (2543, น.206-208) ได้แยกประเภทภูมิปัญญาไทยไว้ 1 สาขา ดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนามาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆได้
2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัยประหยัด และเป็นธรรม
3. สาขาแพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้

4. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

5. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุน และธุรกิจชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

6. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

7. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทศนศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

8. สาขาการจัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานองค์กรชุมชนต่างๆให้สามารถพัฒนาและ บริหารองค์กรของตนเองได้ตามบทบาทหน้าที่ขององค์กร เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

9. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานเกี่ยวกับภาษาทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทยและการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

10. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถในการประยุกต์และปรับใช้หลักธรรม คำสอนทางศาสนา ความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้ บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักธรรมทางศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณีบุญประเพณีต่างๆ เป็นต้น

11. สาขาการศึกษา หมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอดการอบรมเลี้ยงดูการบ่มเพาะ การสอนสั่ง การสร้างสื่อ และอุปกรณ์การวัดความสำเร็จ

กล่าวโดยสรุป ลักษณะและประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่นคือ มีลักษณะเป็นรูปธรรมและนามธรรม อันเกิดจากการสั่งสมความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการถ่ายทอดจากบุคคลและ สถาบันต่างๆในท้องถิ่น โดยมีวัฒนธรรมเป็นพื้นฐาน จะมีลักษณะจำกัดเฉพาะถิ่น มีความเป็นสากล มุ่งการมีชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติและมีความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับชีวิต

2.1.5 การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

การที่ชนชาติและเผ่าพันธุ์ต่างๆอยู่รอดมาได้ถึงทุกวันนี้ เพราะคุณค่าอันเป็นพื้นฐานแห่งการดำเนินชีวิต สามารถรักษาสมดุลระหว่างความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกับผู้คนใน สังคมเดียวกัน และกับสังคมอื่นๆความสมดุลดังกล่าวยังคงอยู่และถ่ายทอดสืบสานกันมา บางส่วนนั้นอาจหายไป แต่มีสิ่งใหม่เกิดขึ้นแทน การถ่ายทอดสืบ

สถานมีลักษณะทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งการถ่ายทอดภูมิปัญญานั้น ปฐม คมานนท์ (2538, น.279-281) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. การสืบทอดความรู้ภายในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องอาชีพของหมู่บ้านที่แทบทุกคนทำร่วมกัน อาจเป็นอาชีพรองจากการทำไร่ทำนา เช่น เครื่องปั้นดินเผา จักสาน ทอผ้า ซึ่งสมาชิกของชุมชนได้คลุกคลี คุ่นเคยมาตั้งแต่เด็กภายใต้สภาพการดำรงชีวิตประจำวัน

2. การสืบทอดภายในครัวเรือน เป็นการสืบทอดความรู้ความชำนาญที่มีลักษณะเฉพาะกล่าวคือ เป็นความสามารถเฉพาะบุคคล หรือเฉพาะครอบครัว เช่น ความสามารถในการรักษาโรค งานช่างศิลป์ ช่างฝีมือ ความรู้ด้านพิธีกรรมต่างๆ ความรู้เหล่านี้จะถ่ายทอดภายในครอบครัวและเครือญาติ บางอย่างมีการหวงแหน และเป็นความลับในสายตระกูล

3. การฝึกจากผู้รู้ชำนาญเฉพาะอย่าง เป็นการถ่ายทอดที่ผู้สนใจไปขอรับการถ่ายทอดวิชาการ ผู้รู้อาจเป็นญาติหรือไม่ใช่ญาติ หรืออาจอยู่นอกชุมชนก็ได้ เช่น ช่างโบสถ์ ช่างลายไทย หมอตำแย เป็นต้น

4. การฝึกฝนและค้นคว้าด้วยตนเอง อาชีพและความชำนาญหลายอย่างเกิดขึ้นด้วยคิดค้น ดัดแปลง และพัฒนาขึ้นมาด้วยตนเอง แล้วถ่ายทอดไปสู่ลูกหลาน เช่น การแกะสลักหิน เป็นต้น

5. ความรู้ความชำนาญที่เกิดขึ้นจากความบังเอิญหรือสิ่งลึกลับ เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นโดยตนเองไม่ได้สนใจหรือไม่ได้คาดคิดมาก่อน มีวิญญานหรืออำนาจลึกลับเข้าสิงมาบอก ทำให้มีความสามารถในการรักษาโรคได้

สามารถ จันทรสุรย์ (2534, น.50-51) จำแนกการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านดังนี้

1. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็ก เนื่องจากเด็กเป็นวัยที่เรียนรู้โลกรอบๆตัวเอง กิจกรรมการถ่ายทอดจึงเป็นเรื่องง่ายๆไม่ซับซ้อน สนุกสนาน และดึงดูดใจ เช่น การเล่นเกม การเล่านิทาน การทดลองทำหรือการเข้าร่วมปรากฏการณ์ ตลอดจนการเล่นปริศนาคำทาย

2. วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เป็นผู้ที่ถือว่าผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ มานานพอสมควรแล้ว และเป็นวัยทำงาน วิธีการถ่ายทอดทำได้หลายรูปแบบ เช่น วิธีบอกเล่าโดยตรง หรือบอกเล่าโดยผ่านพิธีสู่ขวัญ พิธีกรรมทางศาสนา พิธีกรรมทางธรรมเนียมประเพณี ท้องถิ่นต่างๆดังจะเห็นได้โดยทั่วไปในพิธีแต่ง งานของท้องถิ่นต่างๆจะมีขั้นตอนผู้ใหญ่สอนคู่บ่าวสาววิธีการถ่ายทอดในรูปแบบ การบันเทิง เช่น การสอดแทรกในคำร้องของบันเทิง

ถ้าจะแบ่งลักษณะการถ่ายทอดภูมิปัญญาในอดีตตามรูปแบบใหญ่ๆอาจแบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ แบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร กับแบบเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งในอดีตส่วนใหญ่ได้จารึกหรือเขียนไว้ในใบลานหรือสมุดข่อย ที่ชาวบ้านภาคใต้เรียกว่า บุคคำ บุคขาว ส่วนใน

ปัจจุบัน มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านผ่านสื่อมวลชนทุกสาขา เช่น หนังสือ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์และอื่นๆ

สรุปการถ่ายทอดภูมิปัญญา คือ การส่งทอดความรู้ ความเข้าใจจากบุคคลหนึ่งซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมีลายลักษณ์อักษร และไม่มีลายลักษณ์อักษร โดยมีองค์ประกอบในการถ่ายทอดคือ

1. องค์คติ (Concepts) ได้แก่ ความเชื่อ ความคิดความเข้าใจ อุดมการณ์ต่างๆ
2. องค์พิธีการ (Usages) ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบพิธีกรรมต่างๆ เช่น พิธีแต่งงาน พิธีการตั้งศพ การแต่งกาย เป็นต้น
3. องค์วัตถุ (Instrumentary and Symbolic Objects) ได้แก่ สิ่งประดิษฐ์ที่มีรูปร่างสามารถจับต้องได้ เช่น ผลผลิตทางศิลปกรรม งานฝีมือ และองค์วัตถุที่ไม่มีรูปร่าง แต่เป็นเครื่องแสดงสัญลักษณ์ ความหมายต่างๆเช่น ภาษา เป็นต้น

2.2 ข้อมูลการลงพื้นที่งานภาคสนามเพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีศึกษา

จักรชัย ธรรมสอน และคณะ (2553) ได้ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านดนตรีศึกษาที่ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น พบว่าในพื้นที่ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี เป็นแหล่งสำคัญที่มีอนุรักษ์การเล่นรำวง โดยชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งได้ถ่ายทอดการแสดงรำวงให้กับนักเรียนและนักศึกษาทั้งในและนอกอำเภอ อันเป็นหลักสูตรท้องถิ่น รวมไปถึงการสอนรำวงให้กับหน่วยงานราชการทางด้านวัฒนธรรม ที่ได้จัดอบรมการถ่ายทอดการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และเป็นวิทยากรให้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งเป็นการถ่ายทอดให้กับลูกหลานเพื่อให้มีการสืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป

จังหวัดอุทัยธานี ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนล่าง มีพื้นที่ประมาณ 6,730 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขาสูง สภาพป่าไม้อุดมสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางธรรมชาติจนทำให้เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเป็นผืนป่าที่ควรค่าแก่การดูแลรักษาและนำความภาคภูมิใจมาสู่ความเป็นไทยทุกคน

ดินแดนบางส่วนของหลักฐานว่าเคยเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ และเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณหลายเมืองในสมัยทวารวดี ตามตำนานกล่าวว่าในสมัยสุโขทัยท้าวมหาพรหมได้เข้ามาสร้างเมืองที่บ้านอุทัยเก่า (อำเภอหนองฉาง) แล้วพาคคนไทยมาอยู่ท่ามกลางหมู่บ้านกะเหรี่ยงและหมู่บ้านมอญ จึงเรียกว่า เมืองอุไทย ตามกลุ่มหรือที่อยู่ของคนไทย ต่อมาเกิด

น้ำแล้งกระแสน้ำเปลี่ยนทาง เมืองจึงถูกทิ้งร้าง ในสมัยกรุงศรีอยุธยาชาวกะเหรี่ยงชื่อ “พะตะเบิด” เข้ามาปรับปรุงเมืองอุไทย โดยขุดทะเลสาบขังน้ำไว้ใกล้เมืองและเป็นผู้ปกครองเมืองอุไทยคนแรก ชื่อเมือง จึงเรียกเพี้ยนเป็นเมืองอุไทยตามสำเนียงชาวกะเหรี่ยงและมีฐานะเป็นหัวเมืองหน้าด่านชั้นนอก ในการสกัดกั้นกองทัพพม่าที่จะเข้ามาตีกรุงศรีอยุธยา ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น มีการอพยพผู้คนมาตั้งบ้านเรือนที่ริมฝั่งแม่น้ำสะแกกรังมากขึ้น และได้กลายเป็นที่ตั้งของตัวเมืองอุทัยธานีในปัจจุบัน

2.3 บทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงพื้นบ้าน หรือร่ำวงย้อนยุค

2.3.1 ประวัติความเป็นมาของเพลงร่ำวง

เพลงร่ำวงที่นำมาร้องนั้นใช้วิธีจดจำสืบทอดกันมา ไม่นิยมคัดแปลงทั้งเนื้อร้องและทำนอง คือ จำมาอย่างไรก็ร้อง และร่ำ อย่างนั้น บางครั้งการถ่ายทอดมาอาจได้มาเฉพาะเนื้อเพลง กรณีเช่นนี้ผู้เล่นจะคิดทำนองประกอบเองตามความหมายของเนื้อเพลง การถ่ายทอด อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ได้ทั้งเนื้อเพลง และทำนอง จากการสำรวจพบว่ามันเป็นเพลงเดียวกัน หากคณะของผู้เล่นอยู่ต่างสถานที่ หรือต่างท้องถิ่นกัน ทำนองและเนื้อเพลงอาจผิดแผกกันไปได้ แต่บางเพลงยังคงเหมือนกันทุกประการ อย่างไรก็ตาม เพลงทุกเพลง ไม่จำเป็นต้องได้จากการสืบทอดเสมอไป ผู้เล่นสามารถแต่งเนื้อร้อง และทำนอง ขึ้นเป็นปัจจุบัน ในขณะที่เล่น ก็ได้เนื้อหาในเพลงส่วนใหญ่

ช่วงก่อน พ.ศ. 2484 จะเป็นเพลงที่เกี่ยวกับตัวละครในวรรณคดี เช่น ลักษณะวงศ์ ไกรทอง รามเกียรติ์ ฯลฯ แต่ที่พบมากที่สุด ได้แก่ เพลงรัก หรือเพลงที่เกี่ยวพาราสิกันระหว่างหนุ่มสาว เช่น ไหนเล่าดอกกรัก เดือนจ๋า วันนี้มีนาค สายลมหวาน โลกที่เราสร้างสรรค์ ดอกบัวไทย นกยูงลำแพน เขิญมาร่ำวงไทย รักจริง แม่พันทอง มีกรรมต้องจำจาก ฯลฯ เนื่องจากเพลงแต่ละเพลงยาวมาก ฉะนั้นการตั้งชื่อเพลง หรือเรียกชื่อเพลง ก็จะเรียกชื่อเพลง ตามวรรคแรกของเพลงเท่านั้น

ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม รัฐบาล ต้องการเชิดชูรำไทون ให้เป็นศิลปะประจำชาติ ได้มีการปรับปรุง แก้ไข รำไทอนให้เป็นร่ำวง และพัฒนามาตามลำดับ จนเป็น ร่ำวงมาตรฐาน เช่น ในปัจจุบัน นอกจากนี้มีการแต่งเพลงเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะ เพลงประเภทปลุกใจ ถูกแต่งขึ้นเป็นจำนวนมากและเพลงประเภทชักชวนให้เชื่อผู้นำ เช่น เพลงแปดนาฬิกา ไตรรงค์ธงชาติ เพลงประเภทสะท้อนภาพบ้านเมือง

เพลงที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมการแต่งกาย เช่น สาวน้อยเอวกลม นอกจากนี้ ยังมีเพลงที่แสดงออกถึงความรัก การเกี่ยวพาราสิกันระหว่างหนุ่มสาว อีกเป็นจำนวนมาก

เพลงร่ำวงช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 จะเป็นเพลงจากวรรณกรรม นิทานและเพลงเกี่ยวพาราสิกันระหว่างหนุ่มสาว ชื่นชมธรรมชาติ ในยามค่ำคืน ดังเช่นเพลงรำไทอนช่วง

สงครามโลกครั้งที่ 2 จะเป็นเพลงปลุกใจให้รักชาติ เชิญชวนให้ประชาชนปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล เชื่อมั่นในตัวผู้นำ คือ จอมพล ป.พิบูลสงคราม และในสมัยนั้นท่านให้มีการวางผังเมืองใหม่ และตั้งหน่วยทหารขึ้นมาในเมืองลพบุรี และบ้านเมืองอยู่ในสภาวะสงคราม และเพลงที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมการแต่งกายในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามแต่งตามรัฐนิยมของรัฐบาล คือ สตรีจะนุ่งผ้าถุง หรือกระโปรงไว้ผมยาวและคัตยาว สวมรองเท้าหุ้มส้นหรือรัดส้น สวมหมวกทุกครั้งที่ออกจากบ้าน การสวมหมวกของสตรีนั้น เป็นเรื่องที่รัฐให้ความสำคัญมาก เน้นว่าเป็นการนำชาติไปสู่อารยธรรมถึงกับมีคำว่า “มาลานาชาติไทย”

2.3.2 การบรรเลงและการขับร้อง

การบรรเลงและการขับร้องประกอบการแสดงรำวง จะเริ่มต้นด้วยผู้บรรเลงและขับร้องนั่งด้านหน้าเวที ผู้แสดงออกมาขึ้นในท่าที่พร้อมจะแสดง พ่อเพลง แม่เพลง จะร้องขึ้นต้นบทเพลง เพลงแรกลูกคู่ และผู้บรรเลงดนตรีจะตีรับผู้แสดงก็จะร้องพร้อมกับรำและตีบทไปตามเนื้อเพลง ใช้ท่าทางที่เป็นธรรมชาติสื่อให้ผู้ชมได้เห็นอย่างชัดเจนเข้าใจง่าย โดยแต่ละเพลงจะร้องซ้ำหรือร้องทวน 2 ถึง 3 เที่ยว เมื่อจบแต่ละเพลง ทั้งดนตรีและผู้ขับร้อง จะหยุดแล้วขึ้นบทเพลงใหม่ต่อไป ซึ่งในแต่ละเพลงก็จะปฏิบัติ เช่นเดียวกับขั้นตอนดังกล่าวข้างต้นเนื้อหาของบทเพลงจะเกี่ยวกับการปลุกใจให้รักชาติ สร้างขวัญและกำลังใจในยามศึกสงคราม เพราะสมัยนั้นอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

นอกจากนั้นจะเป็นเพลงที่เกี่ยวกับการเกี่ยวพาราสีกันของหนุ่มสาวเพื่อให้เกิดความรื่นเริง สนุกสนาน และจะจบสุดท้ายด้วยเพลงลาหรือเพลงจาก เช่น ดึกเสียแล้วละหนานฉันขอลาไปก่อน

2.3.3 การแต่งกายของผู้บรรเลงและการขับร้อง

การแต่งกายของผู้แสดงรำวง ชมรมผู้สูงอายุ ตำบล สว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี จากการสังเกตมีการแต่งกายแยกออกเป็น ดังนี้

1. ชาย สวมเสื้อผ้าลายดอก หรือผ้าพื้นกางเกงขายาว ผ้าขาวม้าคาดเอว
2. หญิง สวมเสื้อผ้าไทยแขนยาว นุ่งผ้าถุงผ้าไทยพื้นบ้าน พร้อมสไบเฉียง มีเครื่องประดับต่างหู สร้อยคอทองคำห้อยพระ ข้อมือ แหวนทองหรือเพชรที่ใส่เป็นของประจำตัวอยู่แล้ว

2.3.4 ลักษณะเฉพาะของท่ารำ

ผู้รำใช้ท่ารำเป็นแบบฉบับของผู้รำในท้องถิ่นเอง โดยผู้รำในท้องถิ่นเป็นผู้คิดท่ารำ และเลือกใช้ท่ารำให้เหมาะสมกับเพลง ท่ารำจะมีรูปแบบเป็นธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ หมายถึง การใช้ท่าทางแสดงสื่อความหมาย ประกอบกิริยาการพูดคุย หรือการเคลื่อนไหวต่างๆ ไป เช่น

1. ทำไห้วเมื่อกล่าวถึงพระพุทธศาสนา หรือผู้มีพระคุณ ทำท่าพนมมือไห้วข้าง ศีรษะข้างใดข้างหนึ่ง
2. ทำเคารพธงชาติ เมื่อกล่าวถึงการทำความเคารพธงชาติ ชายทำท่าคำนับ หญิง ทำท่าถอนสายบัว
3. ทำไห้วมือ เมื่อกล่าวถึงพระมหากษัตริย์ หรือผู้สูงศักดิ์ ทำท่าไห้ว ก็ยกมือข้าง ใดข้างหนึ่ง ขึ้นเหนือศีรษะ ตะแคงมือ ปลายนิ้วชี้ไปข้างหน้า
4. ทำปฏิเสธ เมื่อกล่าววว่า “ไม่เคย ไม่รู้ ไม่เห็น หรือไม่เสียดาย” ทำท่าตั้งมือทั้งสองข้างขึ้นข้างลำตัวข้างใดข้างหนึ่งระดับอก หันหน้าไปคนละทางกับมือที่ตั้งขึ้น แล้วส่วนหน้า เล็กน้อย
5. ทำรัก เมื่อกล่าวถึงความรัก ทำท่าประสานมือไว้ระดับอก หรือประสานมือแตะ ที่แขนจะทำท่าทำสะเอว โดยใช้นิ้วชี้แตะที่สะโพก ส่วนชายทำท่าทำสะเอวตามปกติ

2.3.5 การนำเครื่องดนตรีมาใช้บรรเลงประกอบการแสดง

รำมะนา จากการสัมภาษณ์ นักดนตรี และ นักร้อง ทำให้ทราบว่า มีการนำ รำมะนา มาตีแทนโทน แต่ก็ยังคงได้รับความนิยมนำโทนมาใช้ดีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งคุณภาพเสียง ของโทนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพอากาศ เช่น อากาศชื้น ทำให้หนังหน้าโทนหย่อนเสียง ที่ออกมาไม่เป็นไปตามต้องการ ผู้บรรเลงต้องคอยปรับแต่งเสียงอยู่ตลอด ซึ่งแตกต่างจากถ้ำน้ำมัน ที่ให้คุณภาพเสียงดังกังวานและสภาพดินฟ้าอากาศไม่ได้มีผลกระทบต่อคุณภาพเสียงของถ้ำน้ำมัน แต่อย่างใด

ฉิ่ง ใช้เป็นเครื่องตีประกอบจังหวะซึ่งการแสดงรำโทนพบว่าการตีฉิ่งนั้น ใช้เพียง อัตราจังหวะเดียวเท่านั้น คือ จังหวะชั้นเดียว ฉะนั้นการแสดงรำโทนเป็นศิลปะการแสดงที่อยู่ใน ภาคกลาง ซึ่งฉิ่งได้ใช้ประกอบจังหวะดนตรีไทยอยู่โดยทั่วไปมาช้านานแล้ว

กรับคู่ ใช้เป็นเครื่องตีประกอบจังหวะเช่นเดียวกับฉิ่ง โดยตีเป็นจังหวะหนัก

2.4 แนวคิดการอนุรักษ์ภูมิปัญญาเพลงร่ำวงย้อนยุคของชมรมผู้สูงอายุ ตำบล สว่าง อารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี

2.4.1 แนวคิดและการวิเคราะห์คุณค่าของผลงานลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์

จักรชัย ธรรมสอน และคณะ, 2553) ได้ดำเนินการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษา ภูมิปัญญาเพลงร่ำวงย้อนยุคของชมรมผู้สูงอายุ ตำบล สว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัด อุทัยธานี พบว่า รูปแบบของร่ำวงพื้นบ้านของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี เป็นการรำที่มีลักษณะเฉพาะ เรียกว่า “ร่ำวงรำใช้บท” เป็นการร่ำวงในสมัยก่อน สงครามโลก และช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ยังคงรักษาภูมิปัญญาด้านการแสดง รูปแบบการรำ ที่

เป็นลักษณะเฉพาะ โดยจะเริ่มด้วยบทไหว้ครูในลำดับแรก และตามด้วยบทเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ต่อด้วยเพลงเชิญชวน เพลงเกี่ยวพาราตี เพลงลาไปรบ เพลงที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ในสงคราม จนช่วงนี้สมมุติว่าไปรบกลับมาแล้วต่อด้วยเพลงชวนสาวไปเที่ยวเกี่ยวพาราตี สลับกับเพลงสนับสนุนรัฐบาลเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณกรรม เมื่อจบการเล่น จะส่งด้วยเพลงลา คนตรีประกอบด้วย โทนหรือตะโพน / ฉิ่ง / กรับ การแต่งกาย แต่งแบบไทยพื้นบ้านทั้งชายและหญิง

การแสดงรำวงชมรมนี้ มีส่วนคล้ายกับรำวง ของจังหวัดอ่างทองและจังหวัดลพบุรี คือ เครื่องดนตรีที่ใช้เหมือนกัน คือ โทน หรือ รำมะนา / ฉิ่ง / กรับ แต่เนื้อเพลงแตกต่างกันมาก ซึ่งทางชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี และทำรำนี้นี้ได้มีการนำมาประยุกต์ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และการรำวงในแบบฉบับนี้ยังได้ถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรท้องถิ่นของจังหวัด อุทัยธานี

2.4.2 คุณค่าของการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุคมาใช้ในชีวิตประจำวัน

รูปแบบการรำวงของ ชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ได้รับการสร้างสรรค์ แนวคิดโดยภูมิปัญญาคนท้องถิ่น ในการคิดสร้างสรรค์ มีการจัดระบบลำดับขั้นตอนในการแสดง รวมทั้งลีลาความสามารถเฉพาะตัว เป็นการแสดงที่ชาวบ้านรวมตัวกันแสดงเพื่อความสนุกสนาน เพื่อสร้างความสามัคคี และเนื้อเพลงที่ใช้ขับร้องได้บอกเล่าความเป็นมาในอดีต คติสอนใจ ความรักชาติ วัฒนธรรม

การแต่งกายในสมัยก่อน เนื้อเพลงและท่วงทำนองมีความไพเราะ เรียบง่าย สร้างความภาคภูมิใจให้เยาวชนรุ่นหลังเมื่อได้ชมและรับฟังทำให้รำวง ได้รับการยอมรับเป็นศิลปะพื้นบ้านที่ควรยกย่อง สนับสนุน อนุรักษ์ เผยแพร่ ให้คงอยู่ต่อไป

ปัจจุบันรำวงพื้นบ้านของชมรม ยังเล่นในโอกาสงานเทศกาลประจำปีของท้องถิ่น และรับเกียรติให้ไปแสดงสาธิตในงานสำคัญๆ ทั้งในกรุงเทพมหานคร และในต่างจังหวัดในนามของรำวงพื้นบ้าน ชมรมผู้สูงอายุ ตำบล สว่างอารมณ์ อำเภอ สว่างอารมณ์ จังหวัด อุทัยธานี

2.4.3 ขนบความเชื่อเกี่ยวกับการแสดง

การแสดงรำวงของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี เดิมจะแสดงในงานรื่นเริง เช่น งานตรุษสงกรานต์ งานบวชนาค งานแต่งงาน แสดงกันในบริเวณลานวัด บริเวณลานบ้าน บริเวณโรงเรียน และเป็นการพบปะกัน การเกี่ยวพาราตีกัน ระหว่างหนุ่มสาวในหมู่บ้านและต่างถิ่น จะเริ่มแสดงในช่วงหัวค่ำจนถึงเช้าของวันรุ่งขึ้น และแสดงภายใต้แสงเทียน เพราะยังไม่มีไฟฟ้าใช้ในสมัยก่อน ก่อนการแสดง

เพลงที่นำมาร้องสำหรับรำวงนั้น จะมีเนื้อร้องที่ค่อนข้างสั้น จึงต้องร้องซ้ำ 3 รอบ ใช้เวลาประมาณ 3 นาที เนื้อหาในเนื้อเพลง ส่วนใหญ่บรรยายเกี่ยวกับตัวละครในวรรณคดี สมัยก่อนมีประมาณ 80 เพลง แต่ปัจจุบันเหลือประมาณ 10-12 เพลง ถ้าเพลงใดที่ผู้เล่นไม่ชอบก็ มักจะไม่นำมาร้อง เพลงนั้นก็สูญหายไป คงอยู่แต่เพลงที่สนุกสนาน ไพเราะ และมีทำนองที่ผู้แสดง พอใจเท่านั้น เพลงที่นำมาร้องใช้จำสืบทอดกันมา ไม่นิยมดัดแปลงจามาอย่างไรก็ร้องต่อกันไป อย่างนั้น รูปแบบลักษณะทำรำเพลงรำโทนของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่าง อารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี

2.4.4 การฟื้นฟูและถ่ายทอดองค์ความรู้ของภูมิปัญญา

รำวงของชมรมผู้สูงอายุ ตำบล สว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี โดยเริ่มจากผู้นำชุมชน หน่วยงานราชการ สภาวัฒนธรรมสถานศึกษา ที่เห็นความสำคัญของภูมิ ปัญญาด้วยมีความคิดว่า การละเล่นพื้นบ้าน ในท้องถิ่นอื่นๆ ได้มีการฟื้นฟู เพื่ออนุรักษ์ไว้เป็น เอกลักษณะประจำท้องถิ่นรำวงของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัด อุทัยธานี เคยรุ่งเรืองมาก่อนในอดีต ถือเป็นการเล่นพื้นบ้าน ที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นที่ควร อนุรักษ์ไว้

ชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ได้ ถ่ายทอดการแสดงรำวงให้กับนักเรียนและนักศึกษาทั้งในและนอกอำเภอ ซึ่งเป็นหลักสูตรท้องถิ่น และได้สอนการรำวงให้กับหน่วยงานราชการทางด้านวัฒนธรรมซึ่งได้จัดอบรมการถ่ายทอดการ แสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่าง อารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี เป็นวิทยากรให้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา นอกจากนี้ยังถ่ายทอดให้กับลูกหลานเพื่อให้มีการสืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป

2.5 บทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี

จักรชัย ธรรมสอน และคณะ (2553) ได้ดำเนินการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อศึกษา ภูมิปัญญาเพลงรำวงย้อนยุคของชมรมผู้สูงอายุ ตำบล สว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัด อุทัยธานี พบว่า บทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุคของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี มีความน่าสนใจศึกษา ทั้งนี้บทเพลงดังกล่าวบรรยายถึงวิถีชีวิต ในแง่มุมต่างๆ ที่สะท้อนภาพลักษณ์ต่างๆ ทำให้มองเห็นถึงพัฒนาการความเปลี่ยนแปลงได้ส่วน หนึ่งโดย แต่ปัญหาในปัจจุบันพบว่าการเล่นรำวงมีอยู่ไม่มากนัก อีกทั้งพอเพลงแม่เพลงที่เป็น ดั้งแบบในการร้องเพลงรำวงมีเพียงไม่กี่คน เพราะแต่ละคนมีอายุมากแล้วทั้งสิ้น ในการลงพื้นที่

สำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับดนตรีศึกษา จึงเป็นการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นและร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยนั่นเอง

จากการศึกษาข้อมูลผู้วิจัยได้รวบรวม เพลงร่ำวงของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ไว้ดังนี้

1. เพลงวันนี้มีนัด

วันนี้มีนัด ฉันจะไม่มาหรือก็ไม่ได้ ตั้งใจ มาสมาน ไมตรี คูกริยา หรือ จะวางท่าที่ฉันรำไม่ดี
ฉันรำไม่ดี ก็ขอภัย

เพลงดังกล่าวบรรยายเกี่ยวกับการคูกริยา การวางท่าทาง การวางตัว ความตรงต่อเวลา

2. เพลงสายลมหวาน

สายลมหวาน จวนจะรุ่ง น้ำค้างประปรัง ยารุ่งแสงทองเหลือง ชะแ้งแลหา สุริยา จากฟ้า
เรื่องรอง ยามหนาวใครเล่าจะประคอง โถ ยามหนาวใครเล่าจะประคอง มานี่ชื่นน้อง มาครองสีนวล

เพลงดังกล่าวบรรยายเกี่ยวกับการถามหาความรัก จากฟากฟ้าแลธรรมชาติ

3. เพลงโลกที่เราสร้างสรรค์

โลกที่เราสร้างสรรค์ ต่างกันนั้นช่างงามวิไล ยิ้มนิค ยิ้มจ้องมองไป งามวิไลล่อล่อตา ได้
อย่างนี้รำคู่ เหมือนอยู่วิมานแดนฟ้า ทุกวันฉันปลื้มอุรา เหมือนเด็ดดอกฟ้า เอามาเชยชม เหมือนเด็ด
ดอกฟ้า เอามาเชยชม

เพลงดังกล่าวเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์บนโลกที่งามวิไล มีความสุขกับความคิด
สร้างสรรค์

4. เพลงรักจริง

วันใด ฉันไม่ได้มา คิดถึงดารา ติดตาเตือนใจ รักจริง รักจริง รักจริง ทุกสิ่งขอให้เธอเห็นใจ
รักจริงก็จันทใจ จะพูดออกไปฉันอายเธอ

เพลงดังกล่าวบรรยายเกี่ยวกับความรัก คำพูดที่ออกมาจากหัวใจ

5. เพลงยุงรำแพน

สายลม รำแพนพัดล่อง นกยูงทอง มาร้อง รำแพน จากถิ่นหากินไกลแดน จากถิ่นหากินไกล
แดน นกยูงรำแพนพลัดแดนมาไกล นกยูงรำแพนพลัดแดนมาไกล

เพลงดังกล่าวบรรยายเกี่ยวกับสัตว์ที่มีปีกซึ่งมักชอบออกหากินต่างพื้นที่

6. เพลงเชิญมาร่ำวงไทย

เชิญมาร่ำวงไทย แบบใหม่ ขอให้ไทยเจริญ ฉันอุทิศสำหมาเชิญ สาวงามมารำคู่กัน ร่ำวงสวย
ดี (ลูกคู่) ขอให้มิตำนอง ร่ำวงสวยดี (ลูกคู่) ขอให้มิตำนอง สายตาแลมอง เมื่อแรกรักกัน (ลูกคู่)
สายตาแลมอง เมื่อแรกรักกัน

เพลงดังกล่าวบรรยายเกี่ยวกับการเชิญมาราวงไทยแบบเก่าหรือสมัยใหม่เพื่อช่วยอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย

7. เพลงดอกบัวไทย

ดอกบัวไทย นั้นช่างงามผุดผ่อง แต่ฉันมองเห็นว่าเธอสวยกว่า เธอนั้นสวยกว่า สวยยิ่งกว่าเทพธิดา เธอนั้นสวยนักหนา สวยกว่าชีวาของฉัน หากเธอตาย ฉันต้องวายชีวัน มะมะ ตายด้วยกัน ขึ้นสวรรค์ ฉันคู่กับเธอ

เพลงดังกล่าวบรรยายเกี่ยวกับการชมดอกบัวเปรียบเสมือนความงามของผู้หญิง

8. เพลงชิงรางวัลแม่พันทอง

ชิงรางวัลแม่พันทอง เร เร เร แม่พวงดอกสร้อย ของรางวัลให้ฉันหน่อย ขอรางวัลให้ฉันหน่อย ได้แล้วจะลอยหน้ารำ

เพลงดังกล่าวบรรยายเกี่ยวกับการให้รางวัลของผู้หญิงเป็นสิ่งตอบแทนจากการทำดี

9. เพลงมีกรรมต้องจำจาก

มีกรรม จะต้องจำจาก ดึกมากเสียแล้วพ่อคุณ ไก่แก้ว ส่งสำเนียงเสียงแจ้ว บอกเวลาแล้วยามรุ่งอรุณ ไก่แก้วส่งสำเนียงเสียงแจ้ว บอกเวลาแล้วยามรุ่งอรุณ ดึกมากฝากรักกันไว้ก่อน ดึกมากฝากรักกันไว้ก่อน แสงเดือนอ่อนๆ ยามรุ่งรัสมิจากไป ขอให้เธอ โชคดี จากไปขอให้เธอ โชคดี ทุกๆนาที่ฝันคิดตลอดคืน เพลงดังกล่าวบรรยายเกี่ยวกับการลาจากให้มีความโชคดี มีชัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการรวบรวมข้อมูลของบทเพลงและได้นำบทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงราวงย้อนยุค และได้นำบทเพลงจำนวน 3 บทเพลงคือ เพลงวันนี้มีนัด เพลงสายลมหวาน และเพลงนกยูงทอง มาพัฒนาเป็น เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติ กลุ่มเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงราวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามู่วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ และให้นักเรียนได้รู้จักคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงราวงย้อนยุคนี้ด้วย

3. แนวคิดและจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรีไทย

3.1 หลักจิตวิทยาพัฒนาการ

ในการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพนั้น ครูต้องคำนึงถึงและเข้าใจพัฒนาการพร้อมทั้งกระบวนการพัฒนาของเด็กในวัยต่างๆ สุชา จันทรเฒ (2544, น.127-129) กล่าวไว้สรุปได้ใจความว่า เด็กวัย 10-12ปี ชอบการยกย่อง การรวมกลุ่ม การยอมรับจากเพื่อน มีความซื่อสัตย์ต่อกลุ่ม มีสติปัญญา มีความคิดรอบคอบแก้ไขปัญหามากขึ้น เริ่มสนใจการแสวงหาความรู้ต่างๆ รู้จักการเข้าร่วมอภิปรายมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ กล้าตัดสินใจด้วยตนเอง

ได้อย่างรวดเร็ว ศรีเรือน แก้วกังวาน(2540, น.69-82) กล่าวไว้สรุปได้ใจความว่า พัฒนาการของเด็กวัย 9-12 ปี เป็นวัยที่ต้องการเข้าร่วมกลุ่มเพื่อให้ได้รับการตอบสนองความต้องการของสังคมขั้นพื้นฐาน การได้รับการยกย่อง การได้เป็นคนสำคัญของกลุ่มหรือหมู่คณะ การสนับสนุนให้เด็กได้เข้ากลุ่มที่เหมาะสมกับสภาพของตนเพื่อเรียนรู้โลก สังคม และชีวิต เป็นสิ่งที่พึงกระทำ พร้อมกันนั้นเด็กในวัยนี้มีพัฒนาการและสติปัญญาที่สามารถแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ในเชิงรูปธรรม และเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ดีกว่าวัยที่ผ่านมา

1. แรงจูงใจ (Motive) เปรียบเหมือนบันไดขั้นต้นของการเรียนรู้สิ่งต่างๆ เราสามารถในการเรียนรู้ได้หากมีแรงจูงใจในสิ่งที่เรียน

2. กระบวนการสอน (Teaching Procedure) กระบวนการสอนที่ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องเป็นกระบวนการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างแจ่มแจ้ง ประกอบด้วยวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

3. กระบวนการเรียน (Study Procedure) กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากการที่ประสาทสัมผัส (Sense) ได้รับการเร้าจากสิ่งเร้า (Stimulus) และการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียน ได้มีโอกาสสัมผัสกับสิ่งแท้โดยตรงมากน้อยเพียงใดดังปรัชญาของคิวอี้ที่ว่า “Learning by Doing”

3.2 หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางดนตรี

พัฒนาการทางด้านดนตรีของเด็ก มีการดำเนินไปตามลำดับขั้นเช่นเดียวกับการพัฒนาการด้านอื่นๆ ฌรุทท์ สุทธิจิตต์(2534, น.21-23) กล่าวไว้สรุปได้ใจความว่า

1. พัฒนาการทางด้านดนตรีของเด็กในวัย 9-12 ปี มีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดด้านดนตรีที่ลึกซึ้งกว่าเด็กในวัยก่อนหน้า สามารถเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่ยากขึ้น สลับซับซ้อนขึ้นได้ รู้จักเลือกฟังเพลง และความละเอียดอ่อนในการฟังเพลงมากขึ้น ด้านจังหวะ เด็กมีการรับรู้และมีความจำเกี่ยวกับรูปแบบของจังหวะดีขึ้น ด้านทำนอง เด็กสามารถร้องเพลงที่มีช่วงเสียงกว้างได้มากขึ้น และมีแนวคิดเรื่องระดับเสียงดีขึ้น สามารถแสดงออกทางการร้องเพลงได้มากขึ้น

1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้แบบ เป็นการเรียนรู้ทางสุนทรียภาพของนักเรียน ที่ต้องอาศัยต้นแบบที่ดี คือ การที่ครูปฏิบัติให้นักเรียนดู และฟัง จนนักเรียนเกิดความประทับใจ และจดจำให้เหมือนหรือใกล้เคียงกับสิ่งที่ได้รับรู้มา เช่น การร้องเพลง การเล่นดนตรี และการทำท่าทางประกอบ

1.2 ทฤษฎีการทำซ้ำ เป็นการย้ำทักยะเพื่อให้เกิดความแม่นยำ ความชำนาญทำให้ควบคุมกำกับ และจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการปฏิบัติเครื่องดนตรีซ้ำ ๆ หลายๆ ครั้ง จนชินใจ และเกิดความชำนาญ เมื่อนำมาปฏิบัติซ้ำครั้งใด ก็สามารถทำได้

2. ทฤษฎีของความแตกต่าง เป็นการเรียนรู้ทางสุนทรียภาพโดยการหาความแตกต่างสามารถแบ่งเป็นทฤษฎีย่อย ได้ 2 ทฤษฎี คือ

2.1 ทฤษฎีการแหกคอก คือ ทฤษฎีที่เกิดขึ้นจากการสร้างผลงานเก่าให้แตกต่างไปจากเดิม โดยอาศัยความรู้เดิมเป็นพื้นฐาน ได้แก่ การแต่งเนื้อร้องขึ้นมาใหม่โดยใช้ทำนองเดิม การสร้างทำนองเพลงขึ้นมาใหม่โดยใช้คอร์ดเดิม และการแสวงหาตัวเอง โดยการสร้างผลงานขึ้นมาใหม่เพื่อแสดงออกถึงความเป็นตัวเอง

2.2 ทฤษฎีทางเทวดา คือ การแสดงออกถึงทักยะที่สมบูรณ์ ถูกต้องแม่นยำ แสดงถึงความเป็นตัวของตัวเอง โดยการสร้างผลงานใหม่ หรือใช้ศรัยปฏิบัติสามารถค้นเพลงได้

3. ทฤษฎีความเป็นฉันทน์ เป็นวิธีการเรียนรู้สุนทรียภาพ โดยการแสวงหาตัวเองอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 2 แบบ

3.1 วัฒนธรรมที่เป็นสันดานภายใน เป็นความรู้ที่ครูสะสมอยู่ภายใน นำออกมาถ่ายทอดเป็นงานด้านศิลปะ

3.2 วัฒนธรรมที่เป็นของสังคมภายนอก คือ การที่ครูศิลปะสร้างผลงานที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางของตน ซึ่งยากต่อการเลียนแบบ

3.3 ความหมายและความสำคัญของการเรียนการสอนดนตรีไทย

3.3.1 ความหมายของการเรียนดนตรีไทย

ในการศึกษาเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับความหมายของการเรียนดนตรีไทยมีผู้ให้ความหมายของการเรียนดนตรีไทยไว้ดังนี้

เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี (2530, น.1) กล่าวถึงวิชาดนตรีไทยว่า วิชาดนตรีไทยจัดอยู่ในกลุ่มวิชาทางด้านศิลปะ และอยู่ในกลุ่มงานที่เรียกว่า วิจิตรศิลป์ ซึ่งประกอบไปด้วย 5 แขนงวิชา ได้แก่ วรรณคดี (Literature) ดนตรี (Music) จิตรกรรม (Painting) ประติมากรรม (Sculpture) สถาปัตยกรรม (Architecture) ในศิลปะ 5 สาขานี้ อาจจัดได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ กลุ่มทัศนศิลป์ (Visual Arts) ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม และสถาปัตยกรรม และกลุ่มที่สองคือกลุ่มที่ไม่ใช่ทัศนศิลป์ (NonVisual Arts) ได้แก่ ดนตรี และวรรณคดี

เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี (2530, น.2) ได้ให้ความหมายของดนตรีไว้ว่า ดนตรี คือ เสียงบริสุทธิ์ที่ถูกนำมาร้อยกรองให้เกิดการผสมผสานกันขึ้นเป็นบทเพลงที่ไพเราะน่าฟัง ดนตรีเป็น

ศิลปะแห่งเสียงที่สามารถใช้เสียงบริสุทธิ์นั้นสร้างความสะท้อนอารมณ์ บันดาลให้ผู้ฟังนึกเห็นภาพในจินตนาการได้

ชนิด อยู่โพธิ์ (2528, น.4-5 อ้างถึงใน กิตติ อรรถาผล. 2553, น.16) กล่าวถึงความหมายของดนตรีว่า ดนตรี คือ เสียงต่างๆที่เอามาประกอบลำดับกันเป็นทำนอง สำหรับขับร้องและบรรเลง เพื่อให้เป็นที่ไพเราะเสนาะหู และได้อธิบายความหมายของคำว่า ดนตรีเป็น 2 นัยคือนัยที่ 1 หมายถึง คีต คือ เสียงคำขับร้องซึ่งนับเป็นดนตรี คือ เป็น Music เหมือนกันและถ้าหมายถึงดนตรีในทางขับร้องก็ควรเรียกว่าคีตดนตรี ซึ่งตรงกับคำว่า Vocal Music หรือ Music of Vocal นัยที่ 2 หมายถึง วาซิต คือ คีต สี ตี เป้า และถ้าเป็นดนตรีในทางคีต สี ตี เป้า ก็ควรเรียกว่า วาซิตดนตรี ตรงกับ Instrumental Music หรือ Music of Instruments

ดนตรีศึกษาจึงเป็นวิชาที่มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการศึกษามาโดยตลอด นักการศึกษาหลายท่านยอมรับว่า ดนตรีมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของแต่ละบุคคล เช่น อริสโตเติล กล่าวว่า ดนตรีเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษา เพราะดนตรีมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเสริมสร้างบุคลิกลักษณะของบุคคล ทำนองเดียวกับที่ บร็อกเกิลเฮลท์ กล่าวว่า คุณค่าของประสบการณ์ทางดนตรีเป็นผลรวมทางด้านทักษะ คุณภาพ และการพัฒนาส่วนตัวในเรื่องอารมณ์ สติปัญญา ร่างกายและสังคมของผู้เรียน (Brocklehurst. 1971 อ้างถึงใน กิตติ อรรถาผล. 2553, น.17) ดนตรีเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่มีคุณค่าอย่างมากทางการศึกษาการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเรียนการสอนดนตรีให้เหมาะสมกับความถนัด ความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคล ย่อมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเจริญงอกงามทั้งทางสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ สังคม และร่างกาย ได้อย่างแท้จริงตามแนวทางการศึกษาแผนใหม่ จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ดนตรี เป็นศิลปะของเสียงที่หลอมรวมกันอย่างมี ระบบ มีท่วงทำนอง จังหวะลีลา และการประสานเสียงที่กลมกลืนกันอันก่อให้เกิดสุนทรีย์ (สุชาติ ดันธนะเดชา. 2516, น.1 อ้างถึงใน กิตติ อรรถาผล. 2553, น.17) นอกจากนี้ มนตรี ตราโมท ได้กล่าวถึงการเรียนดนตรีไทยอย่างโบราณนามว่าเป็นความรู้ที่มีรากฐานมาจากการปฏิบัติ เชื่อกันว่านักดนตรีไทยโดยทั่วไปที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องทุ่มเทเวลาฝึกฝนให้ชำนาญในการใช้เครื่องดนตรี ทบทวนฝึกซ้อมในบทเพลงให้แม่นยำ บรรเลงได้เรียบร้อยถูกต้องลักษณะแห่งการบรรเลงทุกประการ รวมทั้งมีการปฏิบัติที่เหมาะสมมีการเคารพบูชาครูบาอาจารย์อย่างจริงจัง มีกริยามารยาทอันงดงาม มีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ และประพฤติตนให้สมควรแก่จรรยาบรรณของนักดนตรี (เพทาย เจริญคุณวิวัฒน์, 2535, น.28-29) การศึกษาดนตรีไทยไว้ว่า แต่เดิมการศึกษาดนตรีไทยก็อาศัยความใกล้ชิดเป็นแรงจูงใจ ปลูกฝัง กล่าวคือ สถานที่ศึกษา ซึ่งอาจจะมีเริ่มจากบ้านที่ผู้ปกครองเป็นนักดนตรีไทย หรือสามารถเล่นเครื่องดนตรีอย่างใดอย่างหนึ่งได้ การได้ยืม หรือการเคยชินนี้เองจะทำ

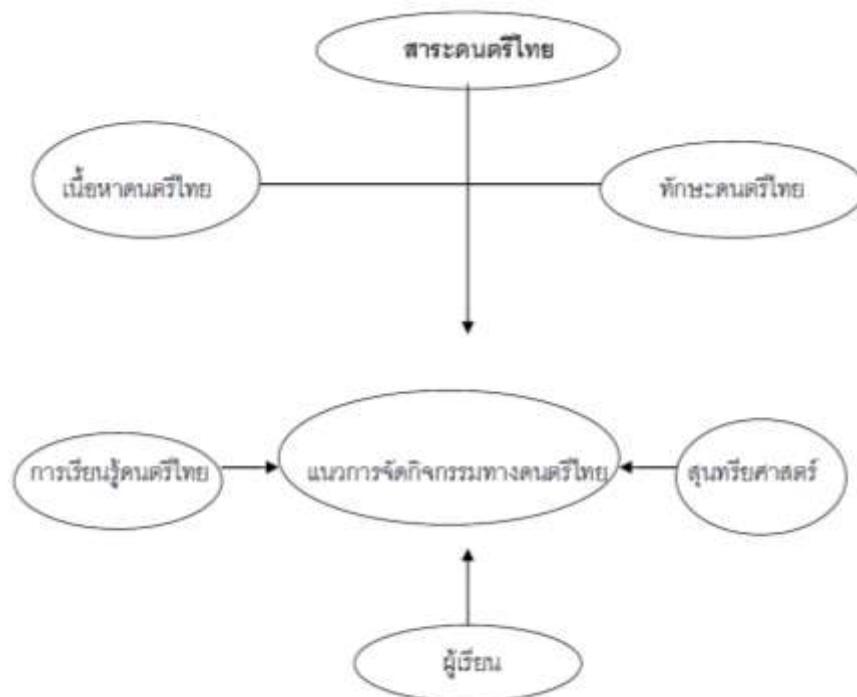
ให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น นอกจากที่บ้านแล้วอาจจะเป็นสถานที่ใกล้บ้าน เช่น วัดที่มีคนตรีไทย บรรเลงในงานพิธีประเพณีต่าง (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2540, น.181)

3.3.2 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคนตรีไทย

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2538, น.103) ได้กล่าวถึงแนวทางในการสอนคนตรีไทย พอที่จะสรุปได้ดังนี้

1. ควรสอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทางการฟังดนตรีก่อนที่จะสอนเกี่ยวกับเรื่องสัญลักษณ์ทางด้านดนตรี
2. ผู้เรียนควรมีส่วนร่วมกิจกรรมทางดนตรีทุกประเภท
3. สาระและกิจกรรมทางด้านดนตรี ควรจัดตามความเหมาะสมของอายุผู้เรียน และควรจัดให้มีหลากหลายกิจกรรม ทั้งนี้การจัดกิจกรรมทางการเรียนดนตรีไทยต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของดนตรีซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสาระดนตรี ช่วยให้ผู้เรียนได้สาระดนตรีอย่างครบถ้วน กล่าวคือได้เรียนรู้ทางด้านเนื้อหาและด้านทักษะดนตรี

สำหรับกระบวนการเรียนรู้ดนตรีไทยนั้น จัดเป็นกระบวนการสร้างประสบการณ์ดนตรีที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียน การเรียนรู้ดนตรีไทย สาระดนตรีไทย และสุนทรียศาสตร์ ตลอดจนแนวทางการจัดกิจกรรมดนตรีไทย เพื่อให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียนจึงมีความสำคัญมาก ดังภาพประกอบการเรียนทางดนตรีไทย ดังนี้ (วันดี เกาคำ, 2541, น.27)

ภาพที่ 3 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคนตรีไทย (วันดี เกาคำ, 2541, น.27)

กนก คล้ายมุข (2541, น.บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการเรียนการสอนดนตรีในประเทศไทยพบว่า การเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นการสอนตัวต่อตัววิชาทฤษฎีเปิดสอนได้ตามสมควร ความพร้อมทางด้านดนตรีไทยยังขาดผู้สอนทั้งดนตรีไทยและดนตรีตะวันตก ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนมีเครื่องดนตรีเพียงพอแต่ขาดคุณภาพ ห้องซ้อมและห้องอื่น ๆ ไม่เพียงพอทั้งปริมาณและคุณภาพปัญหา คือ ผู้ที่เข้าเรียนมีความรู้พื้นฐานทางด้านดนตรีน้อย ผู้บริหารไม่สนับสนุน และขาดงบประมาณ ด้านเนื้อหาที่มีความเพียงพอที่จะสอน ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาดนตรีศึกษาในประเทศควรจัดการดนตรีศึกษาให้มีความต่อเนื่องตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2535, น.99-100) กล่าวว่า การเรียนการสอนดนตรีไม่ว่าระดับใดก็ตามถ้าผู้สอนมีหลักการหรือเทคนิควิธีการสอนเป็นสิ่งจำเป็นช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจในสาระดนตรี โดยเทคนิคและวิธีการสอนเป็นสิ่งจำเป็นช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนให้ดีขึ้น การเรียนการสอนดนตรีที่ดีจึงควรพิจารณาจากหลักการหรือแนวคิดที่เหมาะสมกับการพัฒนาของผู้เรียนและสาระดนตรี ได้แก่ การสอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับเสียงก่อนที่จะแนะนำหรือสอนเกี่ยวกับสัญลักษณ์ทางดนตรีผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมดนตรีทุกประเภทสาระดนตรี และกิจกรรมควรจัดให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน กิจกรรมที่จัดในการเรียนการสอนควรมีหลากหลายแตกต่างกันไป

การเรียนดนตรีไทยในทุกระดับชั้นไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ไม่เพียงแต่จะมีความรู้ ความสามารถอยู่ในระดับที่ผ่านเกณฑ์การศึกษาที่ดีเท่านั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งคือการปฏิบัติตน ซึ่งมนตรี ตราโมท (บุญธรรม ตราโมท, 2540, น.53-54) กล่าวว่านักดนตรีที่ดีควรปฏิบัติตน ดังนี้

1. มีความพยายามฝึกฝนตนเองทั้งทางฝีมือและความรู้
2. มีความตั้งใจจริงทั้งในเวลาเรียนและเวลาบรรเลง
3. กล่าวหาญ ไม่สะทกสะท้านกระดากอายในเวลาบรรเลง
4. รื่นเริง นักดนตรีต้องไม่หงอยเหงา ต้องทำตัวให้เบิกบานรื่นเริงอยู่เสมอ
5. มีมารยาท ต้องมีกริยาวาจาเรียบร้อยทั้งในหมู่คณะและกับบุคคลภายนอก ไม่ทะนงตน รู้จักกาลเทศะ
6. หน้าที ต้องระวังรักษาอย่าให้บกร่องหรือก้าวก่าย ทั้งในการบรรเลงและการปฏิบัติตน
7. มีความตรงต่อเวลา
8. มีความสามัคคี

9. มีความอดทนในการเรียน การปฏิบัติงาน และอภัยในสิ่งซึ่งไม่ถูกต้อง

10. มีน้ำใจเป็นนักกีฬา ไม่ว่าจะเป็นการถกเถียงกันด้วยวิชาการก็ดี หรือในการประชันขันแข่งก็ดี ต้องมีน้ำใจเป็นนักกีฬา

11. เหตุกับอารมณ์อย่างรวมกัน ถึงแม้จะกำลังมีอารมณ์ทุกข์โศก หรือกลัดกลุ้มด้วยเหตุใดก็ตาม หากถึงเวลาต้องปฏิบัติงาน ต้องแยกเอาอารมณ์นั้นไว้ต่างหาก

12. ต้องอุทิศตนในการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ท้อถอย ผู้ที่กำลังศึกษาก็ต้องศึกษาด้วยความตั้งใจ ผู้ที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความตั้งใจ

จากการศึกษาจิตวิทยาและแนวคิดเกี่ยวกับการสอนดนตรี พอสรุปได้ว่าองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้ คือ ด้านตัวผู้เรียนต้องมีสิ่งจูงใจและมีความต้องการที่จะเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนการสอนมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการเรียงลำดับความยากง่ายตามขั้นตอนมีสื่อและกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ มีการชมเชยและให้กำลังใจทุกครั้ง ที่นักเรียนปฏิบัติเพื่อเป็นการปลุกฝังเจตคติที่ดีในด้านการเรียนดนตรี ในการเรียนการสอนดนตรีนั้น ครูต้องเข้าใจถึงพัฒนาการ ทางด้านดนตรีและความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ โดยไม่อาจบังคับหรือเร่งรัดให้เกิดผล ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดนตรีในเวลาจำกัดได้ เนื่องจากธรรมชาติของวิชาดนตรีนั้น เป็นวิชาที่เน้นทักษะการปฏิบัติให้เกิดความชำนาญซึ่งต้องอาศัยเวลาในการฝึกฝน ซึ่งถ้าหากครูผู้สอนเร่งรัดให้เกิดผลสัมฤทธิ์โดยเร็วขึ้นจะทำให้ นักเรียนเกิดความท้อถอย เบื่อหน่ายและเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนดนตรีได้

3.3.3 แนวคิดการพัฒนาสื่อการเรียนรู้วิชาดนตรี

ดนตรี เป็นสาระหนึ่งในกลุ่มศิลปะของหลักสูตรวิชาดนตรีในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือมาตรฐานที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ กรอบแนวคิดพื้นฐานควรเป็นดังนี้ แนวคิดการพัฒนาสื่อการเรียนรู้วิชาดนตรี

ฉรรุทธ์ สุทธจิตต์ (2554, น.79) แบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนดนตรีไว้ 5 ประเภท ดังนี้

1. แผนภูมิและแผนภาพ ได้แก่ แผนภูมิเพลง แผนภูมิแสดงจังหวะ รูปแบบจังหวะ รวมไปถึงแนวทำนอง บันไดเสียง คอร์ดลักษณะต่างๆ และรูปเครื่องดนตรี รูปภาพผู้ประพันธ์เพลง เป็นต้น สื่อพวกนี้เป็นสื่อที่ต้องจัดเตรียมไว้ก่อน การทำบันทึกการสอนจะช่วยกำหนดได้ว่าควรจะมีการเตรียมอะไรไว้ล่วงหน้า สื่อพวกนี้อาจจะใช้ข้อสังเกตและกระดานคำเขียนในขณะทำการสอนได้ แต่ถ้าใช้สื่อพวกนี้จะทำให้การสอนดำเนินไปรวดเร็ว และน่าสนใจกว่าเพลงจัดเป็นสื่อสำคัญในการสอนดนตรี

2. การเลือกเพลงที่นำมาใช้สอนควรให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียนและควรเป็นเพลงหลาย ๆ ประเภทที่มีคุณค่าแก่การนำมาใช้เป็นสื่อประกอบการสอนดนตรี

3. เครื่องเสียง ได้แก่ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องเล่นเทป แผ่นเสียง และเทป ซึ่งใช้มากเช่นกัน ในการสอนดนตรี เครื่องเสียงควรอยู่ในสภาพที่พร้อมใช้ และควรมีคุณภาพดีเพื่อช่วยให้ผู้ฟังเกิดสุนทรียรส และความซาบซึ้ง

4. เครื่องดนตรี การสอนดนตรีอย่างน้อยควรมีเครื่องประกอบจังหวะเอาไว้ใช้ประกอบกิจกรรมการเล่นเครื่องประกอบจังหวะ ถ้ามีเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ดด้วยจะช่วยให้การสอนน่าสนใจมากขึ้นเวลาสอนการเล่น

5. สื่ออื่น ๆ เช่น แถบภาพ สไลด์ ภาพยนตร์ หนังสือ เป็นต้น หรือสื่อดนตรีที่ผู้สอนผลิตเองหรือซื้อหามา ซึ่งสื่อเหล่านี้ควรมีคู่มือการใช้ด้วย เพราะผู้ใช้อาจไม่เข้าใจสื่อ

3.3.4 การวัดผลและประเมินผลวิชาดนตรี

ณรุทธ์ สุทธจิตต์ (2545, น.161-165) ได้ให้ความหมายของการวัดผลไว้ว่า เป็นการวัดผลการเรียนของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร ค่าที่ได้จากการวัดมีลักษณะเป็นตัวเลข

ส่วนการประเมินผลหมายถึง การนำค่าที่ได้จากการวัดมาประเมินค่าออกมาในรูปของคุณภาพว่าดีมากน้อยเพียงใด วิธีการวัดผลประเมินผล สามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การวัดผลประเมินผลเชิงกระบวนการ (Formative Evaluation) เป็นการวัดผลประเมินผลเป็นระยะๆ ในระหว่างเรียน ได้แก่ การทดสอบเมื่อเรียนจบในแต่ละชั่วโมง

2. การวัดผลประเมินผลเชิงผลงาน (Summative Evaluation) เป็นการวัดผลประเมินผลรวมเมื่อการเรียนสิ้นสุดลง ได้แก่ การสอบกลางภาคเรียนส่วนวิธีการประเมินผลวิชาดนตรีทำได้โดย สร้างแบบทดสอบวิธีการวัดผล และเกณฑ์การประเมินผลการเรียนขึ้นมาใช้ โดยคำนึงถึงโครงสร้างของดนตรีเป็นหลัก ซึ่งสามารถแบ่งการประเมินผลได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลในเชิงปริมาณ ได้แก่ การวัดเนื้อหาทางด้านทฤษฎี และทักษะดนตรี

2. การประเมินผลในเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวัดเจตคติ แนวคิด ความซาบซึ้งในดนตรี รวมทั้งทักษะดนตรีในระดับสูง

ในการวัดและประเมินผลการเรียนดนตรีไทย ควรคำนึงถึงโครงสร้างของสาระดนตรีไทยเป็นหลัก ซึ่งในกรณีสาระดนตรีไทยควรมีการวัดและประเมินผลทั้งทางด้านเกี่ยวกับเนื้อดนตรีไทย ทักษะดนตรีไทยรวมทั้งเจตคติของผู้เรียนต่อดนตรีไทยซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความซาบซึ้งในดนตรีไทยด้วย โดยคำนึงถึงหลักการดังนี้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2536)

1. การประเมินผลการเรียนดนตรีไทยที่สมบูรณ์ ควรเป็นการประเมินที่ประกอบไปด้วยการประเมินทั้งด้านเชิงปริมาณและคุณภาพทั้งสองลักษณะเนื่องจากดนตรีไทยเป็นวิชาที่เนื้อหาทักษะและสัมพันธ์กับ เจตคติ ในส่วนของเนื้อหาและทักษะนั้นเป็นในเชิงปริมาณ สำหรับในการวัดเจตคติ แนวคิด และความซาบซึ้งในดนตรีไทย รวมถึงทักษะในระดับสูงจะเป็นเรื่องทางด้านคุณภาพมากกว่าปริมาณ

2. การประเมินผลดนตรีไทยนั้น โดยทั่วไปจะมีวิธีประเมินผล 2 ลักษณะ คือการประเมินผลระหว่างเรียน เช่น เมื่อจบแต่ละหัวข้อย่อย ๆ ก็จะทำให้มีการสอบสั้น ๆ หรือให้ปฏิบัติทักษะ และการประเมินผลรวมหลังจากการเรียนเสร็จสิ้นลงแล้ว เช่น การสอบก่อนปิดภาคเรียนซึ่งเป็นการสอบที่มีเนื้อหาทั้งหมดของการเรียนวิชานั้น ๆ หรือตอนใหญ่ ๆ ของวิชานั้น ๆ ซึ่งการประเมินทั้ง 2 ลักษณะนี้จะช่วยให้ครูผู้สอนได้ผลการประเมินที่สมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน

3. ควรจะใช้วิธีการวัดผลหลาย ๆ รูปแบบเพื่อให้ได้ข้อมูลกับผู้เรียนมากที่สุดซึ่งอาจจะสามารถใช้การวัดได้หลายรูปแบบ เช่น การสังเกต สัมภาษณ์ ทำข้อสอบเป็นต้น

4. คำนึงถึงความสะดวกในการวัดและการประเมินผล คือต้องได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แต่ไม่ยากลำบากในการปฏิบัติ ดังนั้นการกำหนดรูปแบบต่าง ๆ ต้องอยู่ในดุลพินิจของผู้สอน เพื่อไม่ให้ยุ่งยากจนเกินไป

การทดสอบเพื่อประเมินผลวิชาดนตรี ควรแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2545, น.161-165)

1. การประเมินผลเนื้อหาดนตรี เป็นการประเมินผลระดับการเรียนรู้ในแง่มุมต่างๆ ตามความเข้าใจ แนวคิด การประยุกต์ การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบดนตรี ได้แก่ จังหวะ ทำนอง เสียงประสาน รูปพรรณ รูปแบบ สี สัน ลักษณะของเสียง และวรรณคดีดนตรี ได้แก่ บทเพลง ประวัติดนตรี

2. การประเมินผลทักษะดนตรีไทย ใน 2 ลักษณะ คือ การปฏิบัติทักษะเดี่ยว และการปฏิบัติทักษะกลุ่ม ซึ่งการประเมินผลทักษะดนตรี ควรมุ่งเน้นการปฏิบัติทักษะเดี่ยวอย่างครบถ้วน ได้แก่ การเล่นดนตรี การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การสร้างสรรค์ และควรแบ่งคะแนนการวัดผล ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นเชิงปริมาณ เป็นความสามารถในการปฏิบัติทักษะ และส่วนที่เป็นเชิงคุณภาพ เป็นคุณภาพของการปฏิบัติ

3. การประเมินผลเจตคติดนตรี เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสนิยม ความชื่นชอบความมีสุนทรีย์ ความซาบซึ้ง ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ นักเรียนอาจแสดงให้เห็นพฤติกรรมอย่างเด่นชัดหรือไม่แสดงออกมาทางพฤติกรรม ดังนั้น การวัดเจตคติจึงควรวัดด้วยวิธีการหลายลักษณะ

ส่วนการประเมินผล ควรทำในรูปของการเสนอข้อมูลมากกว่าการให้คะแนน โดยทำเป็นตารางหรือเขียนบรรยาย จากการสังเกต สัมภาษณ์นักเรียน

4. หลักการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย ของโรงเรียนขานุกวียา

4.1 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนขานุกวียา

หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนขานุกวียา พุทธศักราช 2553 ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นแผนหรือแนวทาง หรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษา ของโรงเรียนบ้านปลักแรดที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานที่กำหนดมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและ ประกอบอาชีพ โดยมุ่งหวังให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา อีกทั้งมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต และมีคุณภาพได้มาตรฐานสากลเพื่อการแข่งขันในยุค ปัจจุบัน ดังนั้นหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนขานุกวียา พุทธศักราช จึงประกอบด้วยสาระสำคัญของ หลักสูตรแกนกลาง สาระความรู้ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น และสาระสำคัญที่สถานศึกษา พัฒนาเพิ่มเติม โดยจัดเป็นสาระการเรียนรู้รายวิชาพื้นฐานตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และ สาระการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นภาคเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของ หลักสูตรแกนการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีรายละเอียดดังนี้ (โรงเรียนขานุกวียา, 2553)

4.1.1 ความสำคัญ

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนขานุกวียา พุทธศักราช 2553 ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้เป็นแนวทางให้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในการจัด มวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาให้บรรลุถึงคุณภาพตามมาตรฐานในการพัฒนาเยาวชนของ ชาติ นอกเหนือจากการใช้เป็นแนวทางหรือข้อกำหนดในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุ ตามจุดหมายของการจัดการศึกษาแล้ว หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนขานุกวียา พุทธศักราช 2553 ที่พัฒนาขึ้นยังเป็นหลักสูตรที่มีจุดมุ่งหมายให้ครอบครัว ชุมชน องค์กรในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและ เอกชนเข้าร่วมจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีแนวทางสำคัญที่สถานศึกษากำหนดไว้ใน หลักสูตร ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนชาวนาวิทยา พุทธศักราช 2553 มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความสุขสนุกสนาน และความเพลิดเพลินในการเรียนรู้เปรียบเสมือนเป็นวิธีสร้างกำลังใจ และเร้าให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้มากที่สุด มีความรู้สูงสุด ผู้เรียนทุกคนมีความเข้มแข็ง ความสนใจ มีประสบการณ์ และความมั่นใจ เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมใจกัน มีทักษะในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น รู้ข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีสื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้ อยากเห็น และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนชาวนาวิทยา พุทธศักราช 2553 ส่งเสริมการพัฒนา ด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม พัฒนาหลักการในการจำแนกแหว่งถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน พัฒนาหลักคุณธรรม และความอิสระของผู้เรียนและช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาค พัฒนาความตระหนัก เข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก สร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูล เป็นอิสระ และมีความรับผิดชอบ

4.1.2 วิสัยทัศน์

โรงเรียนชาวนาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 41 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน เป็นเด็กเก่ง ดี มีสุข ให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานตามมาตรฐานสากล มีเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม เอกลักษณ์ไทย โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

4.1.3 พันธกิจ

พันธกิจ ที่โรงเรียนชาวนาวิทยา ดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติมีดังนี้ คือ

1. จัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศน่าอยู่ สะอาด ร่มรื่น เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนการสอน เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย
2. จัดสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี นวัตกรรม ห้องปฏิบัติการทางภาษา ให้สมบูรณ์ทันสมัย เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียน และร่วมกับชุมชนพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน ให้มีความสมบูรณ์ หลากหลาย และมีคุณภาพ

4. พัฒนาผู้เรียน โดยเน้นพัฒนาธรรมชาติแห่งการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนให้สามารถเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นพลเมืองดีของชาติ

5. ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากร ให้ได้รับการพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพ

7. พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

8. จัดระบบการวัดผล ประเมินผลการเรียน จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นระบบครบถ้วน ครอบคลุมระเบียบการวัดผลตามหลักสูตร

9. สร้างความสัมพันธ์ ความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียน และชุมชน

10. ดำเนินการบริหาร นิเทศ และประเมินผลหลักสูตร

11. จัดการพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

4.1.4 เป้าหมาย

จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตร โรงเรียนชาวนาวิทยา จึงกำหนดเป้าหมายซึ่งเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ขยัน ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน สามีคคี มีวินัย มีความรับผิดชอบ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

2. ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ

3. นับถือตนเองและผู้อื่น มีความมั่นคงทางอารมณ์

4. ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้วิธีการเรียนรู้ รักการอ่าน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

5. มีทักษะในการใช้ภาษาไทย และภาษาสากล

6. มีทักษะในการทำงาน การจัดการ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องานและอาชีพสุจริต

7. มีความรู้และทักษะทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาการ

8. มีความคิดเชิงระบบ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างสร้างสรรค์

9. รักการออกกำลังกาย ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และมีสมรรถภาพทางกาย

10. ดูแลรักษาสุขภาพตนเอง ครอบครัวยุ และชุมชน ป้องกันตนเองจากสารเสพติด และอบายมุข

11. มีลักษณะนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกรับและตัดสินใจบริโภคได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
12. เห็นคุณค่าในความงามของศิลปะและธรรมชาติ
13. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และสิ่งแวดล้อม
14. รักท้องถิ่น ประเทศชาติและความเป็นไทย สืบสานมรดกทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย
15. มีจิตสำนึกและปฏิบัติตนตามวิถีทางประชาธิปไตย รักสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

4.1.5 จุดหมาย

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนขามขุขวิทยา พุทธศักราช 2553 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาตามหลักสูตร ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

4.1.6 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตาม หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนขามขุขวิทยา พุทธศักราช 2553 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

4.1.6.1 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนขามขุขวิทยา พุทธศักราช 2553 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของ คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำ และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เหมาะสมและมีคุณธรรม

4.1.6.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียน ขานุกวิทยา พุทธศักราช 2553 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้คือ 1) รักษา ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย และ 8) มีจิตสาธารณะ

4.1.7 โครงสร้างหลักสูตรและอัตราเวลาการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนขานุกวิทยา พุทธศักราช 2553

ตารางที่ 1 โครงสร้างอัตราเวลาเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชาลุมพิตา, 2553 น. 25)

□ กลุ่มสาระการเรียนรู้	มัธยมศึกษาปีที่ 1		มัธยมศึกษาปีที่ 2		มัธยมศึกษาปีที่ 3	
	นก.	เวลาเรียน	นก.	เวลาเรียน	นก.	เวลาเรียน
□ สาระพื้นฐาน						
ภาษาไทย	3.0	120	3.0	120	3.0	120
คณิตศาสตร์	3.0	120	3.0	120	3.0	120
วิทยาศาสตร์	3.0	120	3.0	120	3.0	120
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	4.0	160	4.0	160	4.0	160
สุขศึกษาและพลศึกษา	2.0	80	2.0	80	2.0	80
ศิลปะ	2.0	80	2.0	80	2.0	80
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	2.0	80	2.0	80	2.0	80
ภาษาต่างประเทศ	3.0	120	3.0	120	3.0	120
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	22.0	880	22.0	880	22.0	880
□ สาระเพิ่มเติม						
คณิตศาสตร์	1.0	40	1.0	40	1.0	40
วิทยาศาสตร์	2.0	80	2.0	80	1.0	40
ศิลปะ	1.0	40	1.0	40	1.0	40
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	1.0	40	1.0	40	2.0	80
รวมเวลาเรียน (สาระเพิ่มเติม)	5.0	200	5.0	200	5.0	200
□ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน						
ลูกเสือ-เนตรนารี	-	40	-	40	-	40
แนะแนว	-	40	-	40	-	40
ชุมนุม/กิจกรรมเพื่อสังคมและ สาธารณประโยชน์	-	40	-	40	-	40
รวมเวลาพัฒนาผู้เรียน	-	320	-	320	-	320
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	27.0	1400	27.0	1400	27.0	1400

ตารางที่ 1(ต่อ)

รวมหน่วยกิต รายวิชาสาระพื้นฐาน เท่ากับ 66 หน่วยกิต

รวมหน่วยกิต รายวิชาสาระเพิ่มเติม เท่ากับ 15 หน่วยกิต

รวมหน่วยกิต ตลอดหลักสูตร เท่ากับ 81 หน่วยกิต

4.1.8 มาตรฐานและตัวชี้วัด

ตารางที่ 2 มาตรฐานและตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระดนตรี) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนขานุกูวิทยา (โรงเรียนขานุกูวิทยา,2553 น.79-80)

มาตรฐาน	ตัวชี้วัด	
	ชั้น ม. 1	รหัสตัวชี้วัด
มาตรฐาน ศ 2.1	1. อ่าน เขียน ร้องโน้ตไทย และ โน้ตสากล	ศ 2.1 ม1/1
	2. เปรียบเทียบเสียงร้องและเสียงของเครื่องดนตรี ที่มาจากวัฒนธรรมที่ต่างกัน	ศ 2.1 ม1/2
	3. ร้องเพลงและใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบการร้องเพลงคัวย บทเพลงที่หลากหลายรูปแบบ	ศ 2.1 ม1/3
	4. จัดประเภทของวงดนตรีไทยและวงดนตรีที่มาจาก วัฒนธรรมต่าง ๆ	ศ 2.1 ม1/4
	5. แสดงความคิดเห็นที่มีต่ออารมณ์ของบทเพลงที่มีความเร็วของ จังหวะ และความดัง-เบาแตกต่างกัน	ศ 2.1 ม1/5
	6. เปรียบเทียบอารมณ์ ความรู้สึกในการฟังดนตรีแต่ละประเภท	ศ 2.1 ม1/6
	7. นำเสนอตัวอย่างเพลงที่ตนเองชื่นชอบและอภิปรายลักษณะ เด่นที่ทำให้งานนั้นน่าชื่นชม	ศ 2.1 ม1/7
	8. ใช้เกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพงานดนตรีหรือเพลงที่ฟัง	ศ 2.1 ม1/8
	9. ใช้และบำรุงรักษาเครื่องดนตรีอย่างระมัดระวังและรับผิดชอบ	ศ 2.1 ม1/9
มาตรฐาน ศ 2.2	1. อธิบายบทบาทความสัมพันธ์และอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อ สังคมไทย	ศ 2.2 ม1/1
	2. ระบุความหลากหลายขององค์ประกอบดนตรีในวัฒนธรรม ต่างกัน	ศ 2.2 ม1/1

5. เครื่องดนตรีที่ใช้ในงานวิจัย

5.1 ประวัติความเป็นมาของขลุ่ยไทยและลักษณะของขลุ่ยที่ดี

ขลุ่ยเป็นเครื่องดนตรีดั้งเดิมของไทยชนิดหนึ่ง แต่จะเป็นเครื่องดนตรีที่คนไทยคิดประดิษฐ์ขึ้นใช้เอง หรือได้รับอิทธิพลจากชาติอื่นไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัด เพราะชาติอื่นก็มีเครื่องเป่าซึ่งมีลักษณะคล้ายกับขลุ่ยของคนไทยเหมือนกัน เช่น ขลุ่ยของญี่ปุ่นเรียก ซากุฮาชิ ซึ่งใช้เป่าเหมือนกับขลุ่ยไทย ขลุ่ยของอินเดียเรียก มุราลี ใช้เป่าด้านข้าง ส่วนของจีนก็มีขลุ่ยเช่นเดียวกันแต่ใช้เป่าด้านข้างเรียกว่า ฮวยเต็ก ถ้าเป็นแบบที่ใช้เป่าตรงแบบขลุ่ยไทยจะเรียกว่า โถ่งเซียว แต่จะต่างกันตรงที่ขลุ่ยของจีนไม่มีคาก การเป่าต้องใช้การพินลมจึงจะเกิดเสียง ระยะห่างของแต่ละเสียงก็เท่ากับขลุ่ยไทย เสียงของขลุ่ยเกิดจากลมที่เป่าผ่านคากและปากนกแก้วไม่ใช่ผิวเหมือนขลุ่ยของชาติอื่น การทำให้เสียงเปลี่ยนทำโดย ปิด – เปิดรู ต่าง ๆ ที่อยู่บนเลาขลุ่ยและใช้ลมบังคับประกอบกันไป

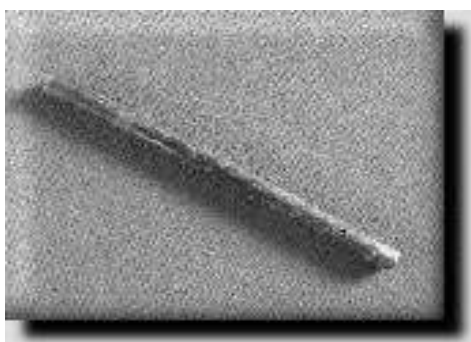
ภาพที่ 4 ขลุ่ยชนิดต่างๆ ของไทย (BNG MUSIC, 2555: ออนไลน์)

ที่มา: <http://www.bngmusicthailand.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=305276>

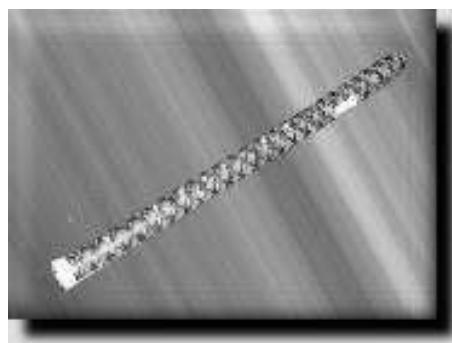
การเป่าขลุ่ยในประเทศไทยนั้นมีหลักฐานปรากฏชัดเจนในสมัยอยุธยา รัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถว่า “ชาวดนตรีคอยฟังสุรเสียง ครั้นเสร็จ ขลุ่ยนำเพลง” และหลังจากนั้นขลุ่ยไทย ปรากฏว่ามีการใช้ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน (สมชาย เอี่ยมแฉล้ม, 2551, น.1)

ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ขลุ่ยกลายเป็นเครื่องดนตรีที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญมากในการเล่นดนตรีเดี่ยว และเล่นร่วมกันในวงดนตรีประเภทต่าง ๆ เช่น วงมโหรี วงเครื่องสาย วงปี่พาทย์ไม้นวม และวงปี่พาทย์ดีดคำบรรพ์

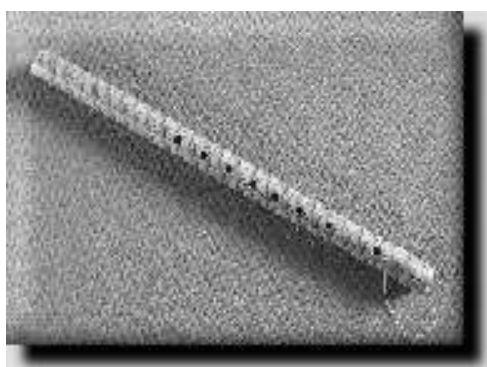
เอกลักษณ์ที่สำคัญของขลุ่ยไทย คือ การทำลายบนเลาขลุ่ยให้เป็นลวดลายต่าง ๆ เพื่อให้ขลุ่ยมีความสวยงามมากยิ่งขึ้น เช่น ลายน้ำไหล ลายหอกขะเมน ลายหิน ลายกระจับ ลายผ้าปูม ลายสอง ลายดอกจิก ลายตลก แต่ถ้าผิวของไม้ไผ่ที่นำมาขลุ่ยสวยอยู่แล้วอาจไม่ต้องทำลายก็ได้ การทำลายนั้นอาจมาจาก การใช้ความร้อนจากตะกั่วที่หลอมละลาย หรือใช้กาบกล้วยสดพันเลาขลุ่ยแล้วนำไปลนไฟก็ได้

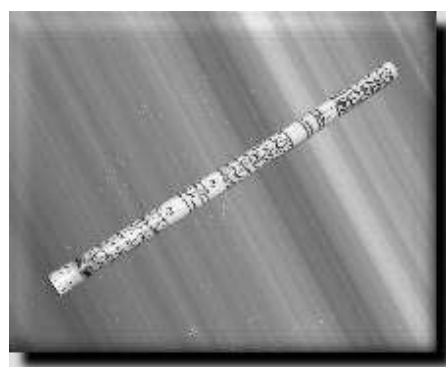
ขลุ่ยลายหิน

ขลุ่ยลายกระจับ

ขลุ่ยลายดอกจิก

ขลุ่ยลายสอง

ภาพที่ 6 รูปตัวอย่างลายต่าง ๆ ของขลุ่ย (สมชาย เอี่ยมแฉล้ม, 2548 : ออนไลน์)

ที่มา: http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/samutsongkhram/somchai_1/thaiflute/aboutme.html

5.2 ลักษณะของขลุ่ยไทยโดยทั่วไป

ขลุ่ย มีลักษณะเป็นไม้รวกปล้องยาว ๆ โดยตัดให้เหลือช่องทางปลาย แต่เจาะทะลุข้อ ตกแต่งผิวส่วนนอกเพื่อความสวยงาม ด้านบนเจาะรูกลม ๆ เรียงแถวกัน 7 รู สำหรับใช้นิ้วปิดเพื่อเปลี่ยนเสียง ตรงปลายที่ใช้เป่าไม่มีลิ้นอย่างลิ้นปี่หรือแคน แต่ทำเป็นไม้อุดเต็มแต่ปาดด้านล่างไว้ ด้านหนึ่งให้มีช่องสำหรับเป่าลมไม้ที่จุดนี้เรียกว่า “คาก” ด้านล่างใต้คากเจาะเป็นรูสี่เหลี่ยมผืนผ้า ปาดเป็นรูปเฉียง รูนี้เรียกว่า “รูปากนกแก้ว” ซึ่งจะทำให้เกิดการหักเหของลมจนเกิดเป็นเสียงขึ้น ใต้รูปากนกแก้วลงมาเจาะรูอีก 1 รู เรียกว่า “รูนิ้วค้ำ” เนื่องจากในเวลาเป่าจะต้องเอานิ้วหัวแม่มือปิดรูนิ้วไว้เพื่อประคองขลุ่ยขณะที่เป่า ด้านขวาเหนือรูนิ้วค้ำ มีรูอีก 1 รู เรียกว่า “รูเยื่อ” เพื่อใช้ปิดเยื่อในปล้องไม้ไผ่หรือเยื่อหุ้มเพื่อไม่ให้เสียงแตก ทางปลายของขลุ่ยด้านตรงข้ามกับคากจะเจาะรูอีก 4 รู เจาะตรงกันข้ามกันแต่เยื้องกันอย่างละ 1 คู่ เพื่อเป็นรูสำหรับร้อยเชือกสำหรับแขวนหรือคล้องกับมือ จึงเรียกว่า “รูร้อยเชือก” รวมทั้งหมดขลุ่ยเลาหนึ่งจะมีรู 14 รู ด้วยกัน

นอกจากนิยมทำด้วยไม้รวกแล้ว ยังนิยมทำด้วยไม้แข็ง เช่น ไม้ชิงชัน ไม้พะยูงหรือทำด้วยงา แต่ยังคงรักษารูปร่างเลียนแบบขลุ่ยไม้รวก โดยการกลึงเป็นท่อนกลมคล้ายกับปล้องไม้รวก (จรินทร์ เทพสงเคราะห์.2544, น.88-89)

ในเรื่องคุณภาพนั้น ขลุ่ยที่ทำจากไม้ไผ่จะดีกว่าขลุ่ยที่ทำจากวัสดุอื่นเนื่องจากไม้ไผ่เป็นรูกระบอกโดยธรรมชาติมีผิวทั้งด้านนอกด้านในทำให้ลมเดินสะดวก เมื่อถูกน้ำสามารถขยายตัวได้สัมพันธ์กับคากทำให้ไม่แตกง่าย นอกจากนี้ผิวของไม้ไผ่สามารถตกแต่งลายให้สวยงามได้ อีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ ไม้ไผ่มีข้อโดยธรรมชาติ ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไป จะเห็นว่าส่วนปลายของขลุ่ยด้านที่ไม่ใช้เป่านั้นมีข้อติดอยู่ด้วยแต่เจาะเป็นรูสำหรับปรับเสียงของนิ้วสุดท้ายให้ ระดับ ส่วนของข้อที่เหลือจะทำหน้าที่อุ้มลมและเสียง ให้เสียงขลุ่ยมีความกังวานไพเราะมากขึ้น ซึ่งถ้าเป็นขลุ่ยที่ทำจากวัสดุอื่นโดยการกลึง ผู้ทำอาจไม่คำนึงถึงข้อนี้อาจทำให้ขลุ่ยด้อยคุณภาพไปได้อีกประการหนึ่ง ส่วนของข้อนี้จะช่วยป้องกันมิให้ขลุ่ยแตกเมื่อสภาพของไม้หรือ อากาศมีการเปลี่ยนแปลง

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวกับเอกสารประกอบการสอน เป็นงานที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของกระบวนการวิจัยในการสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีงานวิจัยของนักวิจัยหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับชุดการสอนซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าวแล้ว จึงขอนำผลการวิจัยมาเสนอ ดังต่อไปนี้

ประพาส สุภผล (2554, น.ออนไลน์) ศึกษาเรื่องการใช้เอกสารประกอบการเรียนการเป่าขลุ่ยเพียงออ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการ

เรียนการเป่าขลุ่ย เพียงพอ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้คือ 75/75 เปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการเป่าขลุ่ยเพียงออ และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนการเป่าขลุ่ยเพียงออ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านกลาง อำเภอนองไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 47 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ เอกสารประกอบการเรียนการเป่าขลุ่ยเพียงออ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการเป่าขลุ่ยเพียงออ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนการเป่าขลุ่ยเพียงออ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกปฏิบัติการเป่าขลุ่ยเพียงออ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ทดลองใช้ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านกลาง จำนวน 47 คน มีประสิทธิภาพมีค่าเท่ากับ $82.77 / 80.74$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ $75 / 75$

2. นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ 45.85 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 80.74 นักเรียนมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยร้อยละ 34.89 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ต้องเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 25

3. นักเรียนมีความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนการเป่าขลุ่ยเพียงออ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยในภาพรวม นักเรียนมีความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนการเป่าขลุ่ยเพียงอออยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34

ประการณ์ ผันผาย. (2550, น.ออนไลน์). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ศ 30203 คนตรีพื้นเมือง(สะล้อซอซึง) ในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอน วิชาศ 30203 คนตรีพื้นเมือง(สะล้อซอซึง) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2)หาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอน ที่จัดทำขึ้นตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 3)เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เอกสารประกอบการสอน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอน รายวิชา ศ 30203 คนตรีพื้นเมือง (สะล้อซอซึง) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ $81.06 / 91.56$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ร้อยละของความก้าวหน้าในการเรียน พบว่า โดยภาพรวมเมื่อนักเรียนศึกษาเอกสารประกอบการสอน รายวิชา ศ 30203 คนตรีพื้นเมือง (สะล้อซอซึง) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2) จบแล้วมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 27.36

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากใช้เอกสารประกอบการสอน รายวิชา ศ30203 คนตรีพื้นเมือง(สะล้อซอซึง) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน (ร้อยละ 91.56) กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ด้วยค่าที่ (t-test) แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

วิศิษฐ์ สิ้นสวัสดิ์. (2552, น.ออนไลน์) รายงานการใช้เอกสารประกอบการเรียน ชุด เป้าลุ่มสาถกด้วยโน้ตไทยง่ายนิตเตียวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1)เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพเอกสารประกอบการเรียนชุด เป้าลุ่มสาถกด้วยโน้ตไทยง่ายนิตเตียวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2)เพื่อศึกษาผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนชุด เป้าลุ่มสาถกด้วยโน้ตไทยง่ายนิตเตียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 3)เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียน ชุด เป้าลุ่มสาถกด้วยโน้ตไทยง่ายนิตเตียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า

1. เอกสารประกอบการเรียน ชุดเป้าลุ่มสาถกด้วยโน้ตไทยง่ายนิตเตียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ 83.89/85.56

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนเรื่อง เป้าลุ่มสาถกด้วยโน้ตไทยง่ายนิตเตียว หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับระดับ .05

3.ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อเอกสารประกอบการเรียนชุด เป้าลุ่มสาถกด้วยโน้ตไทยง่ายนิตเตียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.22 ซึ่งสรุปได้ว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

สรวาณี ประเสริฐสังข์ (2554, น.ออนไลน์) ศึกษาเรื่อง ผลการใช้ชุดการสอนโปงลางดนตรีพื้นบ้านอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการศึกษาพบว่า

1. การใช้ชุดการสอนโปงลางดนตรีพื้นบ้านอีสาน สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 81.21/84.92 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของการใช้ชุดการสอนโปงลางดนตรีพื้นบ้านอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.6427 หรือ ร้อยละ 64.27

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดการสอนโปงลางดนตรีพื้นบ้านอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75

สุภารัตน์ ชาญเลข (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาขับร้องเพลงไทยของนักศึกษาวิทยาลัยครู ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนจุดบดกับการสอนแบบปกติ พบว่านักศึกษาในกลุ่มทดลองที่เรียนขับร้องเพลงไทยด้วยชุดการสอนจุดบด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีเจตคติที่ดีต่อชุดการสอนจุดบดสูงกว่านักศึกษาในกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ

เพทาย บุญประคอง (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรีเรื่องการฝึกปฏิบัติขลุ่ยไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรีที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (80/80) กล่าวคือ มีประสิทธิภาพ 83.33/84.85

ดวงเดือน คุปต์คาร (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนตัวอย่างประชากรมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียน ผลคะแนนทักษะการขับร้องเพลงไทย มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 78.09 และผลคะแนนแบบวัดเจตคติ มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 87.92 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

นิภา โสภาสัมฤทธิ์ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องแบบฝึกทักษะการคิดจะเข้เบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นต้นปีที่ 1 วิชาเอกจะเข้ วิทยาลัยนาฏศิลป์ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 86.56/85.05 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยชุดการสอน มีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียน และมีเจตคติที่ดีต่อแบบฝึกทักษะการคิดจะเข้เบื้องต้น

สมศักดิ์ พนเสาวภาคย์ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาชุดการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เรื่องเพลง โหมตรงรุ่มเกล้า ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการกิจกรรมระหว่างเรียน ภาคทฤษฎีคิดเป็นร้อยละ 91.89 ภาคปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 91.72 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากการทดสอบหลังเรียน ภาคทฤษฎีคิดเป็นร้อยละ 92.29 ภาคปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 92.41

บุญเลิศ มั่นปาน (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างชุดสอนกิจกรรมเสริมหลักสูตร เรื่อง การเป่าขลุ่ยไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนกิจกรรมเสริม

หลักสูตรเรื่อง การเป่าขลุ่ยไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 90.86/89.87 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80

กุมารี สุวรรณสิงห์ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออเบื้องต้นในรายวิชาดนตรีไทยปฏิบัติตามความถนัด 1 (ศ 029) ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 83.56/83.73 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยชุดการสอนเรื่องการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออเบื้องต้นมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียน ผลการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการเรียน โน้ตสากลเบื้องต้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน กับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้การสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

สมศักดิ์ สนใจ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนการอ่านและร้องโน้ตสากล รายวิชา คส 114 คีตศิลป์สากล 2 ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นกลางปีที่ 1 ที่เลือกปฏิบัติวิชาเอกคีตศิลป์สากล จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมี ประสิทธิภาพ 80.17 / 84.32 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียน ผลการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

ปัทมาชนิต ปัญญาสังข์ (2550) ได้ทำการวิจัยสอนวิชาขับร้องสากล กรณีศึกษาโรงเรียนดนตรีมี ฟา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูส่วนใหญ่ทำแผนการสอนแบบอาทิตยต์ต่ออาทิตยต์สำหรับเทคนิคและวิธีสอนจะใช้วิธีการอธิบาย การเลียนแบบโดยครูเป็นต้นแบบ การทำซ้ำ และการสอนปฏิบัติควบคู่ไปกับทฤษฎี ด้านครุภัณฑ์ทางดนตรี ได้แก่ เปียโน ส่วนสื่อช่วยสอน ได้แก่ หนังสือโน้ตเพลง หนังสือเนื้อเพลง ซีดีเพลง วีซีดีคาราโอเกะ เครื่องเล่นคาราโอเกะ เครื่องเสียง โทรทัศน์ ไมโครโฟน กระจก และดีวีดีคอนเสิร์ต ในด้านวัดผลและประเมินผลส่วนใหญ่จะประเมินผลโดยครูผู้สอน การส่งนักเรียนแสดงคอนเสิร์ต การส่งนักเรียนสอบวัดผลสถาบันต่างประเทศและการประเมินผลด้วยตัวนักเรียนเอง ส่วนปัญหาในการเรียนการสอนส่วนใหญ่เกิดจากตัวนักเรียนและผู้ปกครองยังมีความเข้าใจผิดในการเรียนร้องเพลง นักเรียนรู้จักเพลงน้อยสื่อในการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และไม่มีคุณภาพ นักเรียนไม่ซ้อม เสนอข้อเสนอแนะว่าน่าจะมีการจัดทำหลักสูตรการสอนโดยเพิ่มเนื้อหาด้านทักษะทางดนตรี มีสื่อในการเรียนเพิ่มขึ้น มีการอบรมด้านเทคนิคการสอนต่างๆ ให้กับครูและมีการวัดระดับความสามารถของนักเรียนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการศึกษา ในรูปแบบต่างๆมาพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนคนตรีทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีโอกาสแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองทั้งยังเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ซึ่งไม่ทำให้เกิดการเบื่อหน่าย การเรียนการสอนจึงเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะสร้างและพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทั้งในด้านทฤษฎีและด้านการปฏิบัติ

สภาราสตาร์ (Sbaratta,1975) ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างชุดการสอนเพื่อสอนเรียงความแก่นักศึกษาชั้นปีที่ 1 แห่งมหาวิทยาลัยบอสตัน ที่เรียนวิชาการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเรียงความ และทัศนคติของนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนกับนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนปกติ ชุดการสอนแบ่งหน่วยการเรียนออกเป็น 5 หน่วย ได้แก่ การอ่าน การเล่นเกมภาษา ประสบการณ์ส่วนตัว เทคนิคในการเขียนงาน ศึกษาค้นคว้าวิจัยการเขียนในเชิงโต้แย้ง และการเขียนวิจารณ์ ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน มีความสามารถทั่วไปในการเขียนเรียงความ การเขียนโครงสร้างของประโยคและส่วนประกอบของประโยคสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดการสอน มีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนเรียงความ สูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แอนเดอร์สัน (Anderson,1982) ได้สร้างชุดการเรียนด้วยตนเองเพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาในระดับเตรียมประถม ศึกษาโดยใช้ชุดการสอนด้วยตนเองกับการสอนแบบบรรยาย ผลการวิจัยพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จากกลุ่มที่สอน โดยใช้ชุดการสอนด้วยตนเองและการสอบแบบบรรยาย ทั้งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การวางแผนการสอนและวิธีสอนแต่ไม่ความแตกต่างกันด้านทัศนคติที่มีต่อวิชาสังคมศึกษาและครูฝึกสอน โดยชอบชุดการสอนด้วยตนเอง

วีวาส (Vivas,1986) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการออกแบบพัฒนาและประเมินค่าของการรับรู้ทางความคิดของนักเรียนเกรด 1 ในประเทศเวเนซุเอล่า โดยใช้ชุดการสอนจากการศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจในการพัฒนาทักษะทั้ง 5 ด้าน คือด้านความคิด ด้านความพร้อมในการเรียน ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านชาวปัญญาและด้านการปรับตัวทางสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 1 จากโรงเรียนเรนิสส์กัวเนียร์ เขตรัฐมิลินด้า ประเทศเวเนซุเอล่า จำนวน 214 คน แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง 3 ห้องเรียน จำนวน 114 คน ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอน กลุ่มควบคุม 3 ห้องเรียน จำนวน 100

คน ที่ได้รับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการสอนมีความสามารถเพิ่มขึ้นในด้านความคิด ด้านความพร้อมในการเรียน ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านเชาว์ปัญญา และด้านการปรับตัวทางสังคม หลังจากได้รับการสอนด้วยชุดการสอนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติ
ขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงราวงฮ้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนขานุกูวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม
หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกูวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 400 คน ที่เรียนวิชาดนตรีพื้นฐาน
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
ขานุกูวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555
จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพราะเป็นนักเรียนที่เลือกเรียน
ชุมนุมดนตรีไทย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงราวงฮ้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกูวิทยา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย

2.1.1 เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุคระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกูวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

2.1.2 แผนภาพระบบนิวการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ

2.1.3 แผนภาพแสดงโน้ตดนตรีไทย (ขลุ่ยเพียงออ)

2.1.4 แบบทดสอบระหว่างเรียนในหน่วยที่ 1 – 3

2.1.5 แบบประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ระหว่างเรียนหน่วยที่ 4 – 6

2.2 แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน-หลังเรียน (Pretest-Posttest) เป็นเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วย เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกูวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) และตอนที่ 2 แบบประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ)

3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ มีรายละเอียดซึ่งจะนำเสนอต่อไปนี้

3.1 การสร้างและการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกูวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีขั้นตอนและกระบวนการสร้างดังนี้

3.1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.1.2 ศึกษาทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.1.3 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับหลักการและวิธีการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3.1.4 สร้างเอกสารประกอบการสอนและจัดทำสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี โดยแบ่งเนื้อหาของเอกสารประกอบการสอนออกเป็นทั้งหมด 6 หน่วยการเรียนรู้ ใช้เวลาในการเรียนทั้งหมด 16 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดในการพัฒนาเอกสารการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นความรู้เบื้องต้นในการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออพื้นฐาน 1
2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความรู้เบื้องต้นในการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออพื้นฐาน 2
3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การปฏิบัติขลุ่ยเพียงออพื้นฐาน การฝึกไล่เสียง
4. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การปฏิบัติขลุ่ยเพียงออตามโน้ตเพลง เพลงวันนี้มีนัด
5. หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การปฏิบัติขลุ่ยเพียงออตามโน้ตเพลง เพลงสาย

ลมหวาน

6. หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การปฏิบัติขลุ่ยเพียงออตามโน้ตเพลง เพลงยุงรำแพน
- 3.1.5 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้
1. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและจุดประสงค์การเรียนรู้กลุ่มสาระศิลปะ (สาระดนตรี) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอน โดยใช้เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออพื้นฐาน โดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 แผน

3.1.6 ผู้วิจัยนำเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และประเมินคุณภาพของเอกสารประกอบการสอนฯ โดยได้จัดแบ่งการประเมินออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้ สำหรับการประเมินและการให้ความหมายของค่าที่วัดได้ดังนี้ การประเมินแบ่งระดับ เป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

การให้ความหมายโดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสม

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ผลการประเมินเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า มีมีค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.55 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.53 ซึ่งแสดงว่าเอกสารประกอบสอนฯ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะให้ปรับปรุงในเรื่องของ การใช้อักษรการเน้นคำ คำแนะนำวิธีการใช้ให้ชัดเจน และควรจัดรูปภาพให้มีขนาดใหญ่เหมาะสมกับกระดาษ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญไว้ในตารางที่ 10 หน้า 113 ภาคผนวก ข

3.1.7 ผู้วิจัยปรับปรุงเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญอีกครั้งหนึ่ง

3.1.8 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ดังนี้

1) การทดลองแบบรายบุคคล (1: 1) ผู้วิจัยนำเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนชาณุวิทยาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โดยสุ่มเลือกนักเรียนในกลุ่มนักเรียนเก่ง 1 คน นักเรียนในกลุ่มปานกลาง 1 คน และนักเรียนในกลุ่มอ่อน 1 คน เพื่อให้นักเรียนทดลองใช้เอกสารประกอบการสอนฯ

จากการทดลองใช้ครั้งนี้ พบว่า เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีข้อบกพร่องที่ต้องนำมาปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ การเลือกใช้ภาษาและคำศัพท์ที่ยากเกินไปไม่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ผู้เรียนไม่เข้าใจแผนภาพระบบนิว สรีระการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออและแผนภาพแสดงโน้ตดนตรีไทย การใช้สื่อใช้ภาพไม่สื่อความหมายกับผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขเอกสารประกอบการสอนฯ ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น แล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง

2) การทดลองหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้นำเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ไปใช้จัดการเรียนการสอนจริง (Trial Run) ให้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน

จากการทดลองใช้ครั้งนี้ พบว่า เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 84.11/ 81.22 ส่วนภาคการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 82.22/ 86.56 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออพื้นฐานโดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพโดยรวม ผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ตั้งไว้ที่ระดับ 80/ 80 ซึ่งได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 4-5 หน้า 84-85 ของบทที่ 4

2. การสร้างและพัฒนาแบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน-หลังเรียน (Pretest-Posttest)

เป็นเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วย เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) และตอนที่ 2 แบบประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอนและกระบวนการสร้างดังนี้

ตอนที่ 1 ตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาทั้งหมดในแต่ละหน่วยของเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ

2. สร้างแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์ในแต่ละหน่วย

3. หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Face Validity) โดยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้าน จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงและความถูกต้องของเนื้อหาในแต่ละหน่วย ในขั้นนี้ผู้วิจัยนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ มาคำนวณหาดัชนี

ความสอดคล้องระหว่าง แบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) แต่ละข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยจัดทำตารางวิเคราะห์เนื้อหาให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ พิจารณาว่าแบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) แต่ละข้อสามารถวัดความรู้ความสามารถของผู้เรียน ได้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนจากการพิจารณา ดังนี้

ให้	1	เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบวัดได้ตามจุดประสงค์
ให้	0	เมื่อไม่แน่ใจว่าแบบทดสอบวัดได้ตรงตามจุดประสงค์
ให้	-1	เมื่อแน่ใจว่าแบบทดสอบวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์

4. หากค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านในการคัดเลือกแบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ไว้ใช้ต่อไป จากการคำนวณพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้จำนวน 30 ข้อ ซึ่งได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 11 หน้า 119 ภาคผนวก ค

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไข แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้เรียบร้อย

5. นำแบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการสอบด้วยตนเองแล้วนำผลมาดำเนินการดังนี้

5.1 นำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกิน 1 ตัวเลือกในข้อเดียวกันให้ 0 คะแนน

5.2 เมื่อตรวจให้คะแนนเรียบร้อยแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) แบบ Item Total Correlation รายข้อ และค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของ ปกรณ์ ประจัญบาน (2550) ผลการคำนวณค่าสถิติ ผู้วิจัยนำเสนอไว้ใน ตารางที่ 12 หน้า 120 ภาคผนวก ค ซึ่งมีค่าโครงสร้างดังนี้

- ความยาก (p) ของข้อสอบอยู่ระหว่าง อยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.67 ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.52

- ค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ อยู่ระหว่าง 0.21 ถึง 0.34 ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.34

- ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.8323

ตอนที่ 2 แบบประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) มีลักษณะเป็นมาตร
ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดหัวข้อและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

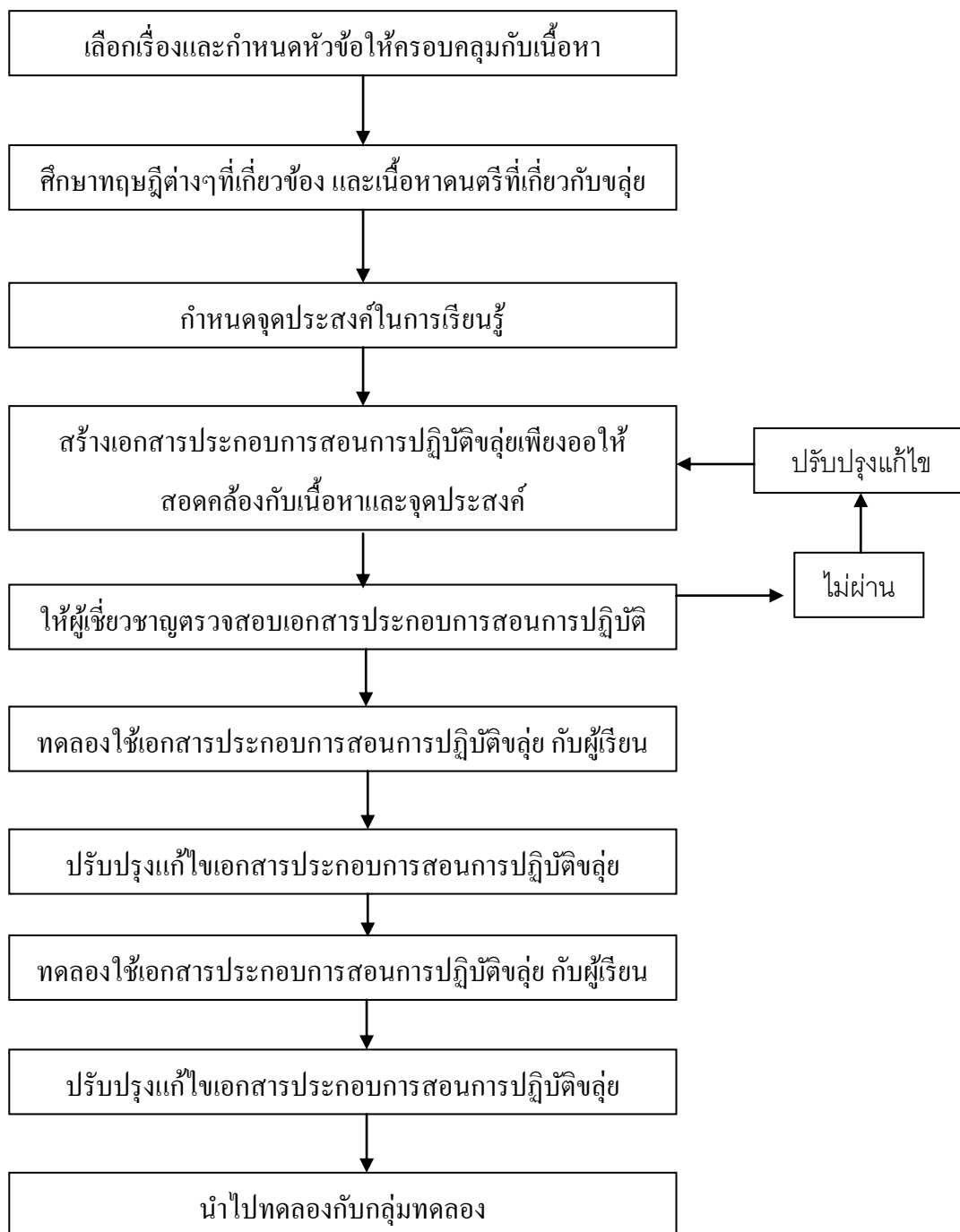
- จังหวะ
- ทำนองเพลง
- คุณภาพเสียง
- ความคล่องแคล่ว
- ท่าทางการเป่า

2. ผู้วิจัยนำแบบประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) เสนอต่อ
ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสม ของกำหนด
หัวข้อและเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ IOC
(Index of item Objective Congruence) นำข้อมูลที่รวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมา
คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง(Index of item Objective Congruence) แล้วเลือกค่าดัชนีความ
สอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งได้นำเสนอไว้ในตารางที่ 13 หน้า 133 ภาคผนวก ง ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญ
ให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงเกณฑ์การประเมินให้กะทัดรัดและเข้าใจง่าย ให้ตรงกับ
วัตถุประสงค์การศึกษา

3. ผู้วิจัยนำแบบประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ที่ปรับปรุงแล้ว
ไปทดลองใช้ (try out) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวรลักษณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41 ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจำนวน 30 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่า
ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) โดยหาค่า
สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .9362 ซึ่งผู้วิจัย
ได้รายงานไว้ในผู้วิจัยได้รายงานไว้ในตารางที่ 14 หน้า 139 ภาคผนวก ง

ขั้นตอนการสร้างเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ สรุปได้ดังภาพประกอบดังนี้

ภาพที่ 6 สรุปขั้นตอนการสร้างเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ

4. วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research methodology) เพื่อพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลง รำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้วิจัยใช้รูปแบบการศึกษาระบวนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pre-test Post-test Design) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543 น.248-249) ดังแผนภาพ

กลุ่ม	Pre-test	Treatment	Post-test
ทดลอง	T_1	X	T^2

เมื่อ T_1 แทน การทดสอบก่อนเรียน Pre-test

X แทน การทดลองใช้เอกสารประกอบการสอน

T^2 แทน การทดสอบหลังเรียน Post-test

ภาพที่ 7 รูปแบบแสดงการทดลองแบบ One Group Pre-test Post-test Design

อย่างไรก็ตามในการพัฒนา เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ครั้งนี้ ผู้วิจัยฯ ได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางดนตรี ผู้วิจัยใช้กระบวนการลงพื้นที่ภาคสนามที่ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี โดยศึกษาและเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นรูปแบบการศึกษาระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research methodology) ทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลของบทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค และได้นำบทเพลงจำนวน 3 บทเพลงคือ เพลงวันนี้มีน้ด เพลงสายลมหวน และเพลงนกยูงทอง มาพัฒนาเป็นเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ต่อไป

4.2 การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre – test) ด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้ก่อนการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ

2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนเองทั้งหมด ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในเอกสารประกอบการสอนตลอดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ระยะเวลาในการสอน 16 ชั่วโมง

โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่มๆ ละ 6 คน สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้ ตารางที่ 3 เวลาเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ

ครั้งที่	วันที่เรียน	เนื้อหาที่เรียน
1-2	10-11 พฤษภาคม 2555	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 แนวคิดในการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงราวงย้อนยุค องค์ประกอบรวมของคนตรีในแต่ละวัฒนธรรมไทย บทบาทและอิทธิพลของคนตรีในสังคม การบูรณาการเครื่องดนตรีประเภทขลุ่ยเพียงออกับประเพณีวัฒนธรรมไทย การบำรุงดูแลรักษาเครื่องดนตรีประเภทขลุ่ยเพียงออ
3-4	17-18 พฤษภาคม 2555	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ฝึกการปฏิบัติ จับถือ การเปิด-ปิดรู ขลุ่ยเพียงออ การอ่านโน้ตในคนตรีไทย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ครั้งที่	วันที่เรียน	เนื้อหาที่เรียน
5-7	24-25 พฤษภาคม 2555 1 มิถุนายน 2555	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ฝึกปฏิบัติกลุ่ม เพียงออตตามโน้ตเพลงฝึกไล่เสียง
8-10	7-8 มิถุนายน 2555 14 มิถุนายน 2555	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ฝึกปฏิบัติกลุ่ม เพียงออตตามโน้ตเพลงเพลงวันนี้มีนัด
11-13	21-22 มิถุนายน 2555 5 กรกฎาคม 2555	หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ฝึกปฏิบัติกลุ่ม เพียงออตตามโน้ตเพลงเพลงสายลมหวน
14-16	12-13 กรกฎาคม 2555 19 กรกฎาคม 2555	หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ฝึกปฏิบัติกลุ่ม เพียงออตตามโน้ตเพลงเพลงยุงลำแพน

3. เมื่อสิ้นสุดการเรียนในเนื้อหาของแต่ละหน่วย ผู้วิจัยจะประเมินผลด้วยแบบทดสอบระหว่างเรียนในแต่ละบทต่างๆ เพื่อรวมผลการประเมินคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post – test) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน และหลังการเรียน โดยใช้เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติกลุ่มเพียงออตโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรางวัลย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามวิทวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- วิเคราะห์ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอน ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
- วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการทดสอบที (t-test Dependent)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคำนวณหาค่าต่าง ๆ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คำนวณจากสูตรดังนี้ (วาโร เฟ็งสวัสดิ์, 2546, น.95)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตรดังนี้ (วาโร เฟ็งสวัสดิ์, 2546, น.96)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

N แทน จำนวนนักเรียน

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test Dependent sample ดังนี้ (วาโร เฟ็งสวัสดิ์, 2546, น.99)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n - 1}}} \quad \text{เมื่อ } df = n - 1$$

เมื่อ D แทน ความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่

n แทน จำนวนคู่

$\sum D^2$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum D)^2$ แทน ผลรวมของผลต่างของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

3. การคำนวณหาค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 ดังนี้ (วาโร เฟื่องสวัสดิ์, 2546, น.43)

$$E_1 = \frac{\frac{\sum X}{N}}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพกระบวนการ
 $\sum X$ แทน คะแนนรวมจากการทำกิจกรรม
 A แทน คะแนนเต็มของกิจกรรมทุกจุดประสงค์รวมกัน
 N แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\frac{\sum f}{N}}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพผลลัพธ์
 $\sum f$ แทน คะแนนรวมของการทำแบบทดสอบหลังเรียน
 B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน
 N แทน จำนวนผู้เรียนทั้งหมด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุวิทยา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. พัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุวิทยา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติ
ขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
ขามขุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์
ข้อมูล ออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนรายวิชา
การปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนขามขุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ก่อนเรียน และหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ
โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติ
 ขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
 ขาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ตารางที่ 4 ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนฯ ภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) จากการไปใช้
 จัดการเรียนการสอนจริง (Trial Run) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

เอกสาร ประกอบ การสอนฯ	คะแนนกิจกรรมระหว่างเรียนจากการใช้ เอกสารประกอบการสอนฯ (E_1)				คะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E_2)				
	คะแนน เต็ม	คะแนน รวมของ นักเรียน ที่ได้	คะแนน เฉลี่ย	คะแนน ร้อยละ	คะแนน เต็ม	คะแนน รวมของ นักเรียน ที่ได้	คะแนน เฉลี่ย	คะแนน ร้อยละ	
หน่วยที่ 1	10	252	8.40	84.00	30	731	24.37	81.22	
หน่วยที่ 2	10	254	8.47	84.67					
หน่วยที่ 3	10	251	8.37	83.67					
รวมทั้งหมด	30	757	25.23	84.11					
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) = 84.11				ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) = 81.22					

จากตารางที่ 4 พบว่า เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ
 โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขาณุวิทยา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) มีประสิทธิภาพ
 โดยรวมเท่ากับ 84.11/ 81.22 ซึ่งผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพในการทดลองใช้นวัตกรรม ตามเกณฑ์ที่ตั้ง
 ไว้ที่ระดับ 80/ 80

ตารางที่ 5 ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนฯ ภาคการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) จากการนำไปใช้จัดการเรียนการสอนจริง (Trial Run) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

เอกสารประกอบ การสอนฯ	คะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ระหว่างเรียน (E_1)				คะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) หลังเรียน (E_2)			
	คะแนนเต็ม	คะแนนรวมของนักเรียนที่ได้	เฉลี่ยเฉลี่ยร้อยละ	เฉลี่ยร้อยละ	คะแนนเต็ม	คะแนนรวมของนักเรียนที่ได้	เฉลี่ยเฉลี่ยร้อยละ	เฉลี่ยร้อยละ
หน่วยที่ 4	30	749	24.97	83.22	30	779	25.97	86.56
หน่วยที่ 5	30	725	24.17	80.56				
หน่วยที่ 6	30	746	24.87	82.89				
รวมทั้งหมด	90	2220	74.00	82.22				
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) = 82.22 ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) = 86.56								

จากตารางที่ 5 พบว่า เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงราวข้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาคการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ $82.22/86.56$ ซึ่งผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพในการทดลองใช้ในนวัตกรรมตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ระดับ $80/80$

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนเรียน-หลังเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาลุมพิตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ตารางที่ 6 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎี(ความรู้) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาลุมพิตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 (n = 30)

นักเรียน คนที่	คะแนนผลสัมฤทธิ์ภาคทฤษฎี(ความรู้)		คะแนนความก้าวหน้า (D)
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	
	30	30	
1	16	23	7
2	14	25	11
3	19	24	5
4	18	24	6
5	16	26	10
6	13	25	12
7	14	23	9
8	13	24	11
9	18	26	8
10	13	24	11
11	13	23	10
12	10	23	13
13	13	25	12
14	14	23	9
15	18	25	7

ตารางที่ 6(ต่อ)

นักเรียน คนที่	คะแนนผลสัมฤทธิ์ภาคทฤษฎี(ความรู้)		คะแนนความก้าวหน้า (D)
	ก่อนเรียน	หลังเรียน	
	30	30	
16	14	26	12
17	15	25	10
18	17	23	6
19	15	25	10
20	20	24	4
21	19	24	5
22	20	26	6
23	14	25	11
24	16	24	8
25	14	26	12
26	19	23	4
27	18	26	8
28	15	25	10
29	16	23	7
30	15	23	8
รวม	469	731	
ค่าเฉลี่ย	15.63	24.37	
ค่า S.D.	2.50	1.13	
ร้อยละ	52.11	81.22	

จากตารางที่ 6 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎี(ความรู้) ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงราวซ็อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 15.63 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 2.50) คิดเป็นร้อยละ 52.11 ส่วนคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.37 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.13) คิดเป็นร้อยละ 81.22

2.2 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยสถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent samples)

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติของการเปรียบเทียบคะแนนสอบก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (n =30)

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{d}$	S.D. _d	t	Sig.(2-tailed)
ก่อนเรียน	15.63	2.50				
หลังเรียน	24.37	1.13	8.73	2.60	18.41 *	0.0000

* ระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 15.63 คะแนน (ค่า S.D. = 2.50) และ 24.37 คะแนน (ค่า S.D. = 1.13) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 คะแนนประเมินภาคทักษะ (การปฏิบัติ) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามฤวิทยา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 (n = 30)

นักเรียน คนที่	คะแนนประเมินภาคทักษะ(การปฏิบัติ)		คะแนนความก้าวหน้า (D)
	ระหว่างเรียน	หลังเรียน	
	30	30	
1	22.33	26	3.67
2	24.67	25	0.33
3	24.33	26	1.67
4	24.67	28	3.33
5	24.33	26	1.67
6	23.00	25	2.00
7	24.33	25	0.67
8	25.33	28	2.67
9	25.67	26	0.33
10	25.00	26	1.00
11	25.33	27	1.67
12	23.67	25	1.33
13	24.00	25	1.00
14	25.33	28	2.67
15	24.00	25	1.00
16	24.67	28	3.33
17	25.33	25	-0.33
18	25.00	26	1.00
19	24.00	25	1.00
20	25.00	26	1.00

ตารางที่ 8(ต่อ)

นักเรียน คนที่	คะแนนประเมินภาคทักษะ(การปฏิบัติ)		คะแนนความก้าวหน้า (D)
	ระหว่างเรียน 30	หลังเรียน 30	
21	25.33	26	0.67
22	24.33	26	1.67
23	26.00	25	-1.00
24	25.33	26	0.67
25	24.33	25	0.67
26	24.67	26	1.33
27	25.33	25	-0.33
28	24.67	28	3.33
29	26.00	25	-1.00
30	24.00	26	2.00
รวม	740	779	
ค่าเฉลี่ย	24.67	25.97	
ค่า S.D.	0.82	1.07	
ร้อยละ	82.22	86.56	

จากตารางที่ 8 พบว่า คะแนนประเมินการปฏิบัติกลุ่มเพียงออ (ภาคทักษะ) ระหว่างเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติกลุ่มเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามู่วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.67 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82) คิดเป็นร้อยละ 82.22 ส่วนคะแนนประเมินการปฏิบัติกลุ่มเพียงออ (ภาคทักษะ) หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.97 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.07) คิดเป็นร้อยละ 86.56

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที และระดับนัยสำคัญทางสถิติของการเปรียบเทียบคะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ระหว่างเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (n =30)

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{d}$	S.D. _a	T	Sig.(2-tailed)
ก่อนเรียน	24.67	0.82				
หลังเรียน	25.97	1.07	1.30	1.22	5.84 *	0.0000

* ระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า คะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ระหว่างเรียน และหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 24.67 คะแนน (ค่า S.D. = 0.82) และ 25.97 คะแนน (ค่า S.D. = 1.07) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ระหว่างเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าคะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ระหว่างเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ในครั้งนี้ผู้วิจัยนำเสนอ วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานุกวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ครั้งนี้เป็น การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.4 เก็บรวบรวมข้อมูล

1.5 วิเคราะห์ข้อมูล

2. การกำหนดประชากรได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1 เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงราววงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย

3.1.1 แผนภาพระบบนิ้ว สรีระการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ

3.1.2 แผนภาพแสดงโน้ตดนตรีไทย

3.1.4 แบบทดสอบระหว่างเรียนในหน่วยที่ 1 – 3

3.1.5 แบบประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ระหว่างเรียนในหน่วยที่ 4-6

3.2 แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน-หลังเรียน (Pretest-Posttest) เป็นเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วย เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงราววงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) และตอนที่ 2 แบบประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre – test) ด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้ก่อนเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงราววงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการสอนเองทั้งหมด ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในเอกสารประกอบการสอน ระยะเวลาการสอน 16 ชั่วโมง

4.3 เมื่อสิ้นสุดการเรียนในเนื้อหาของแต่ละหน่วย ผู้วิจัยจะประเมินผลด้วยแบบทดสอบหลังเรียนในแต่ละหน่วยต่างๆ เพื่อรวมผลการประเมินคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ

4.4 เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุวิทวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ทดลองหาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุวิทวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 โดยใช้สูตรการหาประสิทธิภาพ

5.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการทดสอบที (t- test dependent sample) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ผลการทดลอง สรุปได้ดังนี้

1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุวิทวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาควิชาความรู้ (ภาคทฤษฎี) มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 84.11/81.22 และภาคการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 82.22/86.56 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ระดับ 80/ 80

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.37 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.13) สูงกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) ก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.63 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.97 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.07) สูงกว่าคะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ระหว่างเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.67 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุขวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 84.11/ 81.22 หมายความว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบท้ายหน่วยแต่ละหน่วยของเอกสารประกอบการสอนฯ คะแนนของนักเรียนทั้งหมด ได้ค่าเฉลี่ย 84.11 และคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมดได้ค่าเฉลี่ย 81.22 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ ส่วนภาคการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 82.22/ 86.56 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ระดับ 80/80 หมายความว่า คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ท้ายหน่วยแต่ละหน่วยที่อยู่เอกสารประกอบการสอนฯ คะแนนของนักเรียนทั้งหมด ได้ค่าเฉลี่ย 82.22 และคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมดได้ค่าเฉลี่ย 86.56 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุขวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนดังกล่าวตามกระบวนการพัฒนาการสอนที่มีประสิทธิภาพ ตามความคิดของบลูม (Bloom,1976) ซึ่งประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 4 ประการคือ 1) การให้แนวทาง (Cues) คือ คำอธิบายของครูที่ทำให้ นักเรียนเข้าใจชัดเจนว่าเมื่อเรียนเรื่องนั้นๆ แล้วจะต้องมีความสามารถอย่างไร ต้องทำอะไรบ้าง 2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน (Participation) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน 3) การเสริมแรง (Reinforcement) ทั้งการเสริมแรงภายนอก เช่นการให้สิ่งของ การชื่นชม และการเสริมแรงภายในตัวของนักเรียนเอง เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ฯลฯ และ 4) การให้ข้อมูลย้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่อง (Feedback and Corrections) จะต้องมีการแจ้งผลการเรียน นอกจากนี้การกำหนดเนื้อหาในแต่ละบทเรียนได้ ถูกนำมาวิเคราะห์แยกออกให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยเริ่มจากเนื้อหาที่มีความยากง่ายไม่ซับซ้อน ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาจากง่ายไปสู่ยากตามลำดับ และเนื่องด้วยเอกสารประกอบการสอนฯ นี้ได้จัดทำในรูปของสื่อประสม ซึ่งเป็นการนำสื่อการเรียนรู้หลายอย่างมาสัมพันธ์กันตั้งแต่ สื่อตัวผู้สอน สื่อเอกสาร สื่ออุปกรณ์ดนตรี ซึ่งแต่ละชนิดมีจุดเด่นที่สนับสนุนประสิทธิภาพการเรียนรู้ต่อกัน จึงทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสนใจที่จะ

เรียนรู้จนจบเนื้อหา สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ (พรณี ช. เจนจิต, 2545, น.167-168) ที่ว่าด้วยการเสริมแรงข้อหนึ่งว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นรวดเร็วถ้าเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ได้มีการจัดให้เป็นไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปหายาก และการเรียนรู้ผลแห่งการปฏิบัติเป็นระยะๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะมุ่งทำสิ่งนั้นต่อไป สอดคล้องกับหลักการทฤษฎีและจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการผลิตเอกสารประกอบการสอนของเสาวนีย์ ลิกขาบัณฑิต (2528, น.292-293) ที่กล่าวว่าในการผลิตเอกสารประกอบการสอนที่มีประสิทธิภาพ ต้องนำเอาวิธีวิเคราะห์ระบบมาใช้ โดยจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัยของผู้เรียน ทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดไว้ในเอกสารประกอบการสอนจะสร้างขึ้นอย่างมีระบบจะต้องมีการตรวจเช็คทุกขั้นตอน และทุกอย่างต้องสัมพันธ์กันสอดคล้องกันเป็นอย่างดี มีการทดลองปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่จะ เชื่อถือได้

งานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพาส สุภผล (2554, น.ออนไลน์) ศึกษาเรื่องการใช้เอกสารประกอบการเรียนการเป่าขลุ่ยเพียงออชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าประสิทธิภาพของแบบฝึกปฏิบัติการเป่าขลุ่ยเพียงออ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านกลาง จำนวน 47 คน มีประสิทธิภาพมีค่าเท่ากับ $82.77 / 80.74$ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ประกรณ์ พันผาย. (2550, น.ออนไลน์). ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เอกสารประกอบการสอน รายวิชา ศ 30203 คนตรีพื้นเมือง(สะล้อซอซึง) พบว่า ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอน รายวิชา ศ 30203 คนตรีพื้นเมือง(สะล้อซอซึง) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ $81.06 / 91.56$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุญเลิศ มั่นปาน (2543) เรื่องการสร้างชุดการสอนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเรื่องการเป่าขลุ่ยไทย สำหรับนักเรียนประถมศึกษา พบว่าชุดการสอนที่พัฒนามีประสิทธิภาพ $90.86 / 89.87$ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุมารี สุวรรณสิงห์ (2543) เรื่องการศึกษาประสิทธิภาพชุดการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออเบื้องต้น ในรายวิชาดนตรีไทย ปฏิบัติตามความถนัด พบว่าชุดการสอนที่พัฒนามีประสิทธิภาพ $83.56 / 83.73$ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรุจิรา วรพต (2552) เรื่อง การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอนรายวิชาคนตรี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าชุดการสอนที่พัฒนามีประสิทธิภาพ $87.49 / 86.66$

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.37 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.13) สูงกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) ก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.63 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.97 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

เท่ากับ 1.07) สูงกว่าคะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ระหว่างเรียน ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.67 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าเอกสารประกอบการสอนฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาจนมีประสิทธิภาพ เมื่อนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนกับผู้เรียน ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนที่ดีขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ผลดีมากขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดกิจกรรมในเอกสารประกอบการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงตามเอกสารใบงาน และแบบฝึกต่างๆที่อยู่ในเอกสารประกอบการสอนแต่ละหน่วย สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey, 1963) ซึ่งเป็นแนวคิดที่แพร่หลายและได้รับการยอมรับทั่วโลกมานานแล้วว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จากการกระทำ หรือ Learning by Doing การเรียนรู้ตามแนวความคิดของดิวอี้ จะเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้คือ 1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิบัติ ที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวบุคคล 2. ความรู้ต่างๆ จะถูกสร้างขึ้น ด้วยตัวของนักเรียนเอง โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ เช่น สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งประสบการณ์เดิมมาเป็นเกณฑ์ช่วยตัดสินใจ 3. ความรู้และความเชื่อของแต่ละคนจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี และสิ่งทีนักเรียนได้พบเห็น ซึ่งจะถูกใช้เป็นพื้นฐานการตัดสินใจ และเป็นข้อมูลในการสร้างแนวคิดใหม่ และ 4. ความเข้าใจแตกต่างจากความเชื่อที่ว่าโดยสิ้นเชิงและความเชื่อจะมีผลโดยตรงต่อการสร้างแนวคิดหรือการเรียนรู้ และสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอน โดยใช้เอกสารประกอบการสอนของเสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (2528, น.292-293) ที่ได้นำหลักการทฤษฎีและจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการผลิตเอกสารประกอบการสอนด้วยการให้ความสำคัญกับ 1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะถือว่าการสอนนั้นไม่สามารถปั้นผู้เรียนให้เป็นแม่พิมพ์เดียวกันได้ในช่วง เวลาที่เท่ากัน เพราะผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้ตามวิถีทางของเขา และใช้เวลาเรียนเรื่องหนึ่ง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ความแตกต่างเหล่านี้มีความแตกต่างทางด้านความสามารถ สติปัญญาความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ด้วยเหตุผลที่คนเรามีความแตกต่างกันดังกล่าว ผู้สร้างเอกสารประกอบการสอนจึงพยายามที่จะหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในชุดนั้นๆ ซึ่งวิธีที่เหมาะสมที่สุดวิธีหนึ่งก็คือการจัดการสอนรายบุคคลซึ่งเปิด โอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามความแตกต่างของแต่ละคน 2. การนำสื่อประสมมาใช้ เป็นการนำเอาสื่อการ

สอนหลายประเภทมาใช้สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยข้อดีของสื่อแต่ละชนิดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น 3.การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีตรวจสอบผลการเรียนของตนเองว่าถูกหรือผิดได้ทันที มีการเสริมแรงกล่าวคือผู้เรียนจะเกิดความภูมิใจ ดีใจที่ตนเองทำได้ถูกต้องเป็นการให้กำลังใจที่จะเรียนต่อไปถ้าตนเองทำไม่ถูกต้องจะได้ทราบที่ถูกต้องนั้นคืออะไร จะได้ไตร่ตรองพิจารณาทำให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดความท้อถอยหรือสิ้นหวังในการเรียนเพราะเขาจะมีโอกาสที่จะสำเร็จได้เหมือนคนอื่นๆ เหมือนกัน และประการสุดท้าย คือ การให้ผู้เรียนได้เรียนไปทีละขั้นตามความสามารถและความสนใจของตนเอง

งานวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิศิษฐ์ สิ้นสวัสดิ์. (2552, น.ออนไลน์) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้เอกสารประกอบการเรียนชุดเป่าขลุ่ยสากลด้วยโน้ตไทยง่ายนิดเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน เรื่อง เป่าขลุ่ยสากลด้วยโน้ตไทยง่ายนิดเดียว หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับระดับ.05เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ประพาส สุภผล (2554,น.ออนไลน์) ที่ศึกษาเรื่องการใช้เอกสารประกอบการเรียนการเป่าขลุ่ยเพียงออ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ 45.85 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 80.74 นักเรียนมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยร้อยละ 34.89ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ต้องเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ 25สอดคล้องกับ อรณุช บุญโถ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการสอนเรื่อง คีย์บอร์ดเบื้องต้นวิชาดุริยางค์สากล สำหรับนักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นต้นผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนคีย์บอร์ดเบื้องต้นที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ทั้ง 6 หน่วย คือ 83.33/83.67, 80.28/82.67, 81.17/81.67, 80.33/83.00, 83.44/82.33 และ 85.00/83.00 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากการวิจัยเกี่ยวกับเอกสารประกอบการสอนและผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนที่มีประสิทธิภาพ มีการจัดเนื้อหา เวลา กิจกรรม ตลอดจนการประเมินผลที่เหมาะสมนั้น ช่วยทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามูวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่าในการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนฯ ให้เกิดประสิทธิภาพผู้วิจัยควรพิจารณา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูผู้สอนควรมีกิจกรรมเตรียมไว้ให้นักเรียนบางคนที่ศึกษาทเรียนเสร็จก่อนเพื่อนคนอื่นๆ เช่น หนังสืออ่านเพิ่มเติม สื่อวีดิทัศน์เกี่ยวกับด้านดนตรีต่างๆ ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

1.2 ครูผู้สอนควรบรรยายเสริม นอกเหนือจากเนื้อหาที่มีในเอกสารประกอบการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

1.3 ในการสร้างเอกสารประกอบการสอนฯ ประกอบคำบรรยายนั้น ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเป็นข้อความสรุปสั้นๆ และควรมีภาพประกอบเนื้อหา เพื่อสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

1.4 การสอนการเป่าขลุ่ยนั้น ครูผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนว่าคนใดยังไม่สามารถปฏิบัติได้ตามขั้นตอนในกิจกรรมดังกล่าว ก็สามารถให้นักเรียนฝึกฝนนอกเวลาได้ จะทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาองค์ความรู้ การพัฒนาการ การเปลี่ยนแปลง และการปรับตัวในด้านดนตรีไทย และควรเพิ่มการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับสาระดนตรีให้เกิดความชัดเจนแก่ครูที่สอนดนตรีไทย เพื่อส่งเสริมและสืบสานศิลปวัฒนธรรมต่อไป

2.2 ควรศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของนักเรียน เกี่ยวกับการเรียนดนตรีไทยเพื่อตรวจสอบปัญหา และความต้องการของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนต่อไป

2.3 ผู้วิจัยควรทำการศึกษาวิจัยเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการใช้อเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามูวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ด้วย

บรรณานุกรม

- กนก คล้ายมุข. (2541). การสืบทอดปีพาทย์ในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กิดานันท์ มะลิทอง (2548). เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อรุณการพิมพ์.
- กิตติ อรรถาผล. (2553). การศึกษาเจตคติต่อวิชาดนตรีไทย ของนักศึกษาคณะศิลปศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กุมารี สุวรรณสิงห์. (2543). การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออเบื้องต้นในวิชาดนตรีไทยปฏิบัติตามความถนัด 1 (ส 029). วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชาญวิทย์,โรงเรียน. (2553). หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนชาลวาลักษณ์บุรี ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. เอกสารอัดสำเนา
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภออ่อนพิบูลย์. (2555). การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตร. สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2555. จาก <http://ronpiboon-nfe.com/index.php/2011-10-26-14-32-37.html>
- จิรินทร์ เทพสงเคราะห์. (2544). ทักษะดนตรี 1. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จักรชัย ธรรมสอน และคณะ. (2553). ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค. การสำรวจข้อมูลภาคสนาม ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี. วันที่ 20-28 เมษายน 2554.
- จินตนา ไบกาซูยี. (2542). การเขียนสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี. (2530). สังคตินิยมว่าด้วยดนตรีไทย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนไสตร์.
- ชัยยศ เรื่องสุวรรณ. (2534). หลักการทฤษฎีเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา. กอสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2534). จิตวิทยาการสอนดนตรี. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2535) ศึกษาระดับปริญญาตรี : แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- _____. (2537). หลักการของโคคายสู่การปฏิบัติ. วิธีการด้านดนตรีศึกษาโดยการสอนแบบโคคาย กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2545). หนังสือเสริมความรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปะ ดนตรีคลาสสิก-บทเพลง และการขับร้อง ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2554). สังกีตนิยม : ความซาบซึ้งในดนตรีตะวันตก .พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน กุปต์การ. (2541). การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องสาระทำนองของเพลง ไทยผ่านทักษะการขับร้องสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ปรินญูณามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล,
- เดือนฉาย ศรีสวัสดิ์. (2541). การสร้างเอกสารประกอบการสอนรายวิชา ส 071 ท้องถิ่นของเรา 1 เรื่องวัฒนธรรมของจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2540). การเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านและเอกสารประกอบการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัทต้นอ้อแกรมมี จำกัด.
- _____. (2543). ตำรวย มีสมชัย ภูมิปัญญาไทย เพชรแท้ของแผ่นดิน. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ต้นอ้อ 1999 จำกัด.
- นงลักษณ์ ธรรมธูรส. (2547). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเรื่อง Present Perfect และ Past Simple Tense โดยใช้เอกสารประกอบการสอน. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2554. จาก www.thaiedresearchh.Org/result/detai/add.Php?id = 7186.
- นันทสาร สีสลับ. (2542). “ภูมิปัญญาไทย” . สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม 23. (พิมพ์ครั้งที่ 2). (2542):11-29.
- นิภา โสภาสัมฤทธิ์. (2541). การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่องแบบฝึกทักษะการคิด จะเข้เบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นต้นปีที่ 1 วิชาเอกจะเข้ วิทยาลัยนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์ ปรินญูณามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บงกช ประทีปช่วง. (2547). ทักษะของนักศึกษาต่อการเรียนดนตรีไทย โปรแกรมวิชาดนตรีไทย ศึกษา สถาบันราชภัฏในกรุงเทพมหานคร. ปรินญูณานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บรรณสารการพัฒนา, สำนักงาน. (2539). พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา ภูมิพลอดุลยเดชฯ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร 2508-2537. กรุงเทพฯ : สำนักบรรณ สारการพัฒนา.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2539). **การพัฒนาการสอน**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- บุญช่วย โสวัตรและคณะ. (2539). **ทฤษฎีคูเรียนภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- บุญธรรม ตราโมท. (2540). **คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชน (ส.ย.ช.).
- _____. (2543). **นวัตกรรมทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญวิทยาการพิมพ์.
- ปกรณ์ ประจัญบาน. (2550). **โปรแกรมวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนและหลังเรียนด้วย t-test dependent samples**. ภาควิชาวิจัย วัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.
- _____. (2550). **โปรแกรมวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานจากเครื่องมือวิจัย**. ภาควิชาวิจัย วัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.
- ปฐม นิคมานนท์. (2538). “การค้นหาคำรู้และระบบการถ่ายทอดความรู้ในชุมชน”. **การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ชมรมผู้สนใจงานวิจัยทางการศึกษา.
- ประกรณ์ พันผาย. (2550). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ศ 30203 ดนตรีพื้นเมือง(สะล้อซอซึง)**. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2554. จาก www.school.obec.go.th/plw/BKYK.doc.
- ประกอบ ใจมั่น. 2539. **การศึกษาสภาพและความต้องการเกี่ยวกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง**. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพาส สุขผล. (2554). **การใช้เอกสารประกอบการเรียนการเป่าขลุ่ยเพียงออ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2554. จาก <http://banpukkroo.com/board1/index.php?topic=5556.0>
- ประภาพรรณ เต็งวงศ์. (2550). **การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการวิจัยในชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ : อี.เค.บุ๊คส์.
- บัณฑิต ปัญญาสังข์. (2550). **การสอนวิชาขับร้องสากล : กรณีศึกษาโรงเรียนมีฟ้าวิทยานิพนธ์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล**.

- พงศ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง. (2533). การเปรียบเทียบผลการเรียนโน้ตสากลเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนกับการสอนปกติ. ปรินญาณิพนธ์ปรินญาณมหาวิทยาลัย. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรชัย กาพันธ์. (2545). “คู่มือการศึกษาด้วยภูมิปัญญาไทย”. วารสารวิชาการ. 7 (กรกฎาคม 2545):
- พรรณนิ ช. เจนจิต. (2545). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เมธีทิปส์.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2529). ดนตรีวิทัศน์. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสมัย จำกัด.
- เพทาย เจริญคุณวิวัฒน์. (2535). ผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อความสนใจในวิชาชีพนาฏศิลป์-ดนตรีไทย ของนักเรียนนาฏศิลป์ขั้นต้นปีที่ 2 วนศ.อ่างทอง. ปรินญาณิพนธ์ กศ. ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯบัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพทาย บุญประคอง. (2540). การสร้างบทโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่องการฝึกปฏิบัติเป่าขลุ่ยไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปรินญาณิพนธ์ปรินญาณมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- มาลินี สายคำข้าว. (2538). การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอนสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปรินญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุพา ทรัพย์อุไรรัตน์. (2537). การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการศึกษานอกระบบโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปรินญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชนิกร ทองสุขดี. (2545). เอกสารประกอบการสอน วิชาสารสนเทศเพื่อการสอนสังคมศึกษา. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2535). การศึกษาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปรินญาโท, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิบัติการศึกษไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- รุจิรา วรพต. (2552). การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดสอนรายวิชาดนตรีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนบ้านปอนางชิง จังหวัดสระแก้ว. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ลัดดา สุขปรีดี. (2523). เทคโนโลยีการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วาโร เฟิงส์วาศ์ดี. (2546) การวิจัยในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วันเพ็ญ พวงพันธ์บุตร. (2542). **พื้นฐานวัฒนธรรมไทย**. ลพบุรี: สถาบันราชเทวะสตรี.
- วาสนา ชาวหา. (2525). **เทคโนโลยีทางการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กราฟิคอาร์ต.
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **คู่มือการเขียนเรื่องบันเทิงคดีและสารคดีสำหรับเด็ก**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิศิษฐ์ สิ้นสวัสดิ์. (2552). รายงานการใช้เอกสารประกอบการเรียน ชุด เป่าขลุ่ยสากลด้วยโน้ตไทย ง่ายนิดเดียว สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2554. จาก <http://thaimisc.pukpik.com/freewebboard/php/vreply.php?user=wichakan&topic=565>
- วิระ ไทยพานิช. (2529). การออกแบบระบบการเรียนรู้วิธีการนำไปสู่การปรับปรุงการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศราวุธ เสียงแจ่ม. (2538). การวิเคราะห์โปรแกรมวิชาดนตรีศึกษาของวิทยาลัยครูเทพสตรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาการอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีเรือน แก้วกั้งวาล. (2521). **จิตวิทยาพัฒนาการ**. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แพร่พิทยา.
- สงบศึก ธรรมวิหาร. (2540). **การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- สังัด ภูเขาทอง. (2532). **การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย**. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- สมชาย เอี่ยมแจ่ม. (2551). **คลังปัญญาไทย “ขลุ่ย”**. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2554. จาก www.panyathai.or.th/wiki/index.php/ขลุ่ย.
- _____ . (2548). **ขลุ่ยไทยเอกลักษณ์ของชาติ**. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2554. จาก http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/samutsongkhram/somchai_1/thaiflute/aboutme.html
- สมเดช สีแสง และ สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้สู่การพัฒนาวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติสายครูผู้สอน**. นครสวรรค์ : ริมปิงการพิมพ์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2534). **ภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยศึกษา.

- สมศักดิ์ สนใจ. (2542). การพัฒนาชุดการสอนการอ่านและร้องโน้ตสากลในรายวิชา ดส. 1114 คีตศิลป์สากล 2 ในวิทยาลัยนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษาศาสตร์ วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมเสริม ชูรักษ์. (2545). **ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ**. กรุงเทพฯ: แคนคิดมีเดีย จำกัด.
- สมาน จันทะดี. (2548). **การสร้างและการเขียนรายงานผลงานทางวิชาการ สำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : เอส.พี.เอ็น.
- สรายุทธ ประเสริฐสังข์. (2554). **ผลการใช้ชุดการสอนโป่งกลางดนตรีพื้นบ้านอีสาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1**. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2554. จาก http://kroobannok.com/board_view.php?b_id=79329&bcat_id=16
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2534). **ภูมิปัญญาไทย**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยศึกษา.
- สามารถ จันทร์สุรย์. (2534). **ภูมิปัญญาชาวบ้านคืออะไร อย่างไร. ใน การสัมมนาทางวิชาการ ภูมิปัญญาชาวบ้าน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สุชา จันท์เอม. (2544). **จิตวิทยาทั่วไป**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติ แสงทอง. (2553). **อดีตรับใช้ปัจจุบัน: กรณีศึกษาการประดิษฐ์สร้างดนตรีร่วมสมัย เพลงรำโทน**. นครสวรรค์: ริมปิงการพิมพ์
- สุภารัตน์ ชาญเลขา. (2535). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาขับร้องเพลงไทยของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่เรียนโดยใช้ชุดการสอนจุดประกายกับการสอนแบบปกติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาดนตรีศึกษาศาสตร์ วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2544). **การผลิตเอกสารประกอบการเรียนการสอน**. นครสวรรค์: โรงพิมพ์ริมปิง.
- สุวิทย์ มูลคำและสุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2550). **การพัฒนาผลงานทางวิชาการสู่การเลื่อนวิทยฐานะ**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์.
- สุวิทย์ หิรัญกานต์ และคณะ (2540). **พจนานุกรมศัพท์การศึกษา**. กรุงเทพฯ : ไอ.คิวบุ๊กเซ็นเตอร์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2536). **ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป แอนด์ พับลิชชิ่ง.
- เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. (2528). **เทคโนโลยีทางการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ**. _____ . (2525). **การเรียนการสอนรายบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สถาบันพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

- อรนุช บุญไธ. (2542). การพัฒนาชุดการสอนเรื่องคีย์บอร์ดเบื้องต้นวิชาดุริยางค์สากล สำหรับนักเรียนระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังกูล สมกเนย์. (2535). สภาพและปัญหาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนาหลักสูตรโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อานันท์ นาคคง. (2540). คำบูชาครุมนตรี ตราโมท และคำบูชาตำราดนตรีฉบับแรกของแผ่นดินไทย. ดุริยางคศาสตร์ไทย ภาควิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มติชน.
- อิทธิพล ใจสมัคร. (2542). เรียนดนตรีไทยอย่างไรให้สนุก, ดนตรีไทยอุดมศึกษา. ครั้งที่ 30. กรุงเทพฯ:จามจุรีโปรดักท์.
- Anderson, R.M. (1982). **Self instruction as a method of preparing Elementary Schools Social Studies Teacher Trainees to Apply an Inductive Teaching Model.** Dissertation Abstracts International. 42 (11): 4795-A.
- Bloom, Benjamin S. (1976). **Human Characteristic and School Learning.** New york : Mcgraw – Hill.
- Dewey, John. (1963). **Experience and education.** New york : Macmillan Publishing Company.
- Good, Carter. V. (1973). **Dictionary of Education. 3 ed** New york : Mcgraw – Hill.
- Gordon, L. Modules. (1973). **O-A.** Florida : Department of Education.
- Houston, and others. (1972). **Development Instruction Modules.** Texas : College of Education, University of Texas.
- Mcdonald, Ellen J.R. (1973). **The Development and Evaluation of a Multi Media Self Instructional Learning Activity Packages.** Dissertation Abstracts International. 34: 35-A.
- Sbaratta, Phillip A. (1975). **A Flexible Modular System : An Experiment in Teaching Freshmen Comparison.** Dissertation Abstracts International. 36 : 1280-A.
- Tom C. Rhodes., Donald Bierschenk., Tim Lautzenheiser., and John Higgins. (1991). **Essential elements.** Milwaukee: Hal Leonard.
- Vivas, David A. (1986). **The Design and Evaluation of a Course in Thinking Operations For First Graders in Venezuela.** Dissertation Abstracts International. 46 : 603-A

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กวี ครอบแก้ว
อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. รองศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ แสงทอง
อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บรรจง ชลวิโรจน์
อาจารย์ประจำภาควิชาดนตรี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ภาคผนวก ข
หนังสือราชการ

ที่ ศธ 0564.14/2976

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

13 มิถุนายน 2555

เรื่อง เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์กวี ครองแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวสวพัต เพชรรัตน์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคอนกรี(ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุคระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามวิทวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. รศ.มนัส	วัฒนไชยยศ	ประธานกรรมการ
2. ผศ.บรรจง	ชลวิโรจน์	กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เสรีชูจจร)

รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

ฝ่ายประสานงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร.0-2473-7000 ต่อ 1810

ที่ ศธ 0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

13 มิถุนายน 2555

เรื่อง เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวสวพัต เพชรรัตน์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคอนกรี(ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติ ขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงยี่ออนยุคระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามวิทิตา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. รศ.มนัส	วัฒน์ไชยยศ	ประธานกรรมการ
2. ผศ.บรรจง	ชลวิโรจน์	กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ ความสามารถทางด้านการทำงานวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เสรยฐขจร)

รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

ฝ่ายประสานงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร.0-2473-7000 ต่อ 1810

ที่ ศธ 0564.14/พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
1061 ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600

13 มิถุนายน 2555

เรื่อง เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ปดมา เอี่ยมสอาด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นางสาวสวพัต เพชรรัตน์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาคอนกรี(ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุคระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามวิทวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

1. รศ.มนัส	วัฒนไชยยศ	ประธานกรรมการ
2. ผศ.บรรจง	ชลวิโรจน์	กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

รองอธิการบดี ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

ฝ่ายประสานงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร.0-2473-7000 ต่อ 1810

ภาคผนวก ค

เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ

โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ตารางที่ 10 ผลการประเมินคุณภาพเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดย
 ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุ
 วิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น			ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	การแปล ความหมาย
		ของผู้เชี่ยวชาญ					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ลักษณะการจัดรูปเล่ม							
1	มีความน่าสนใจ	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
2	ตัวอักษรมีความเหมาะสม	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
3	รูปภาพประกอบชัดเจน เข้าใจง่าย	5	3	4	4.00	1.00	มาก
4	ลักษณะโน้ตอ่านเข้าใจง่าย	5	4	4	4.33	0.58	มาก
5	สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
ลักษณะเนื้อหา							
6	เหมาะสมกับระดับชั้นของ นักเรียน	5	4	4	4.33	0.58	มาก
7	นักเรียนสามารถศึกษาจาก แบบฝึกด้วยตนเอง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
8	นักเรียนสามารถใช้ขลุ่ย เพียงออในการฝึกปฏิบัติได้	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
9	มีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์ การเรียนรู้	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
10	การเรียนรู้เหมาะสมตาม กระบวนการและขั้นตอน	4	5	5	4.67	0.58	มากที่สุด
11	มีเนื้อหาที่ต่อเนื่องกันและ ชัดเจน	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
12	มีความกระชับของการฝึก ปฏิบัติ	4	5	4	4.33	0.58	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อที่	รายการประเมิน	คะแนนความคิดเห็น			ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	การแปล ความหมาย
		ของผู้เชี่ยวชาญ					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ประโยชน์ที่ได้รับ							
13	แบบฝึกหัดมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา	5	4	4	4.33	0.58	มาก
14	บทเพลงมีความไพเราะน่าฝึก ปฏิบัติ	5	4	3	4.00	1.00	มาก
15	แบบฝึกหัดมีความเหมาะสม กับวัยของผู้เรียน	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
16	ได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ ขลุ่ยเพียงออ	5	4	4	4.33	0.58	มาก
17	สามารถปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ ตามแบบฝึกหัดได้ถูกต้อง	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
18	สามารถปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นได้	5	4	4	4.33	0.58	มากที่สุด
19	มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน	5	5	5	5.00	0.00	มากที่สุด
20	สามารถใช้ความรู้เป็นพื้นฐาน ในการเรียนวิชาดนตรีในระดับ สูงขึ้นต่อไปได้	5	5	4	4.67	0.58	มากที่สุด
ผลการประเมินในภาพรวม (ค่าเฉลี่ย)					4.55	0.53	มากที่สุด

**แบบประเมินคุณภาพของเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ
โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย่อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนชาลุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41
โดยผู้เชี่ยวชาญ**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้ใช้สำหรับประเมินคุณภาพของเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย่อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาลุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อที่ผู้วิจัยจะได้นำผลการประเมินไปวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนฯ ต่อไป

2. แบบประเมินนี้มีลักษณะเป็น มาตรฐานค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้ความหมายโดยการให้ค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง เหมาะสม

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง เหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

3. โปรดพิจารณาความเหมาะสมในด้านต่างๆ โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคะแนนตามความคิดเห็นของท่าน หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ขอให้โปรดบันทึกความเห็นนั้นลงในแบบประเมินนี้ได้ จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
เพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาลุมพุกวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					ความ คิดเห็น เพิ่มเติม
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
1	<u>ลักษณะการจัดรูปเล่ม</u> มีความน่าสนใจ						
2	ตัวอักษรมีความเหมาะสม						
3	รูปภาพประกอบชัดเจน เข้าใจง่าย						
4	ลักษณะโน้ตอ่านเข้าใจง่าย						
5	สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง						
6	<u>ลักษณะเนื้อหา</u> เหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน						
7	นักเรียนสามารถศึกษาจากแบบฝึก ด้วยตนเอง						
8	นักเรียนสามารถใช้ขลุ่ยเพียงออใน การฝึกปฏิบัติได้						
9	มีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์ การเรียนรู้						
10	การเรียนรู้เหมาะสมตาม กระบวนการและขั้นตอน						
11	มีเนื้อหาที่ต่อเนื่องกันและชัดเจน						
12	มีความกระชับของการฝึกปฏิบัติ						

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					ความ คิดเห็น เพิ่มเติม
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
13	<u>ประโยชน์ที่ได้รับ</u> แบบฝึกหัดมีความเหมาะสมและ สอดคล้องกับเนื้อหา						
14	บทเพลงมีความไพเราะน่าฝึก ปฏิบัติ						
15	แบบฝึกหัดมีความเหมาะสมกับ วัยของผู้เรียน						
16	ได้รับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับขลุ่ย เพียงออ						
17	สามารถปฏิบัติขลุ่ยเพียงออตาม แบบฝึกหัดได้ถูกต้อง						
18	สามารถปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นได้						
19	มีความสนุกสนานเพลิดเพลิน						
20	สามารถใช้ความรู้เป็นพื้นฐานใน การเรียนวิชาดนตรีในระดับสูง ขึ้นไปได้						

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
 .....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก ง

แบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี)

ตารางที่ 11 ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องภายใน (IOC) ของแบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) โดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum x_i$	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
9	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
11	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
12	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
13	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
14	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
15	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
16	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
17	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
18	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
19	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
20	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
21	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
22	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
23	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 11 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			$\sum x_i$	IOC	สรุปผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
24	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
25	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
26	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
27	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
28	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
29	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
30	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางที่ 12 การวิเคราะห์ค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี)

ข้อที่	ความยาก	แปลผล	อำนาจจำแนก	Sig.	แปลผล	แปลผลคุณภาพของข้อสอบ
1	0.60	ใช้ได้	0.40	* 0.027	ใช้ได้	ใช้ได้
2	0.63	ใช้ได้	0.36	* 0.019	ใช้ได้	ใช้ได้
3	0.33	ใช้ได้	0.42	* 0.022	ใช้ได้	ใช้ได้
4	0.30	ใช้ได้	0.52	* 0.002	ใช้ได้	ใช้ได้
5	0.60	ใช้ได้	0.45	* 0.005	ใช้ได้	ใช้ได้
6	0.63	ใช้ได้	0.35	* 0.031	ใช้ได้	ใช้ได้
7	0.53	ใช้ได้	0.68	* 0.000	ใช้ได้	ใช้ได้
8	0.42	ใช้ได้	0.45	* 0.012	ใช้ได้	ใช้ได้
9	0.53	ใช้ได้	0.57	* 0.001	ใช้ได้	ใช้ได้
10	0.46	ใช้ได้	0.26	* 0.740	ใช้ได้	ใช้ได้

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อที่	ความยาก	แปลผล	อำนาจ จำแนก		Sig.	แปลผล	แปลผลคุณภาพ ของข้อสอบ
12	0.42	ใช้ได้	0.30		0.091	ทิ้ง	ปรับปรุง
13	0.46	ใช้ได้	0.35	*	0.035	ใช้ได้	ใช้ได้
14	0.63	ใช้ได้	0.25	*	0.019	ใช้ได้	ใช้ได้
15	0.60	ใช้ได้	0.32		0.039	ทิ้ง	ปรับปรุง
16	0.45	ใช้ได้	0.24	*	0.474	ใช้ได้	ใช้ได้
17	0.53	ใช้ได้	0.30		0.067	ทิ้ง	ปรับปรุง
18	0.35	ใช้ได้	0.31		0.090	ทิ้ง	ปรับปรุง
19	0.53	ใช้ได้	0.23		0.104	ทิ้ง	ปรับปรุง
20	0.45	ใช้ได้	0.38	*	0.037	ใช้ได้	ใช้ได้
21	0.67	ใช้ได้	0.26		0.159	ทิ้ง	ปรับปรุง
22	0.63	ใช้ได้	0.26		0.168	ทิ้ง	ปรับปรุง
23	0.60	ใช้ได้	0.32		0.089	ทิ้ง	ปรับปรุง
24	0.53	ใช้ได้	0.23		0.220	ทิ้ง	ปรับปรุง
25	0.43	ใช้ได้	0.27		0.148	ทิ้ง	ปรับปรุง
26	0.50	ใช้ได้	0.30		0.105	ทิ้ง	ปรับปรุง
27	0.63	ใช้ได้	0.32		0.084	ทิ้ง	ปรับปรุง
28	0.57	ใช้ได้	0.30		0.105	ทิ้ง	ปรับปรุง
29	0.53	ใช้ได้	0.25		0.034	ใช้ได้	ใช้ได้
30	0.60	ใช้ได้	0.21		0.274	ทิ้ง	ปรับปรุง
เฉลี่ย	0.52		0.34				

สรุปผลการวิเคราะห์ค่าสถิติของแบบทดสอบ

1. ความยาก (p) ของข้อสอบอยู่ระหว่าง อยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.67 ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.52
2. ค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบ อยู่ระหว่าง 0.21 ถึง 0.34 ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.34
3. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีของคูเคอร์ริชาร์ดสัน (KR 20) เท่ากับ 0.8323

หมายเหตุ

ค่าความยากคำนวณจากสูตร $P=r/n$

ค่าอำนาจจำแนกคำนวณจากสูตร Item Total Correlation

ค่าความเที่ยงคำนวณด้วยสูตร Alpha - Conbach coefficient

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) = 0.8323

แบบประเมินผลวัดความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแบบทดสอบ

วัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) โดยผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาว่าข้อสอบแต่ละข้อมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้หรือไม่ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องคะแนนการพิจารณาตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

- +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนี้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้ได้
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนี้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้ได้
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนี้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ระบุไว้ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ความเข้าใจประวัติขลุ่ยเพียงออ
2. มีความรู้ความเข้าใจทฤษฎีดนตรีไทยขั้นพื้นฐาน
3. มีความรู้ความเข้าใจระบบนิ้วกับการปฏิบัติ ระบบนิ้ว และสรีระการปฏิบัติ ขลุ่ยเพียงออพื้นฐานได้
4. มีความรู้ความเข้าใจเทคนิคการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออตามบทเพลงและรู้ความหมายเทคนิคเพลงได้

แบบประเมินผลวัดความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแบบทดสอบวัดความรู้ใน
ด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) โดยผู้เชี่ยวชาญ

จุดประสงค์	แบบทดสอบ	ความคิดเห็น		
		1	0	-1
	<p>1. ขลุ่ยเป็นเครื่องดนตรีประเภทใด</p> <p>ก. ประเภทดีด</p> <p>ข. ประเภทสี</p> <p>ค. ประเภทตี</p> <p>ง. ประเภทเป่า</p> <p>ตอบ ง</p>			
	<p>2. “ขลุ่ย” มีชื่อเรียกตามข้อใด</p> <p>ก. เสียงเป่าที่ได้ยิน</p> <p>ข. ลักษณะของเลา</p> <p>ค. วิธีการเป่า</p> <p>ง. วิธีการทำ</p> <p>“ตอบ ก</p>			
	<p>3. ขลุ่ยเป็นเครื่องดนตรีที่มีบทบาทสำคัญมากในวงดนตรีประเภทต่างๆ เช่น วงเครื่องสาย วงมโหรี ตั้งแต่สมัยใด</p> <p>ก. กรุงรัตนโกสินทร์</p> <p>ข. กรุงธนบุรี</p> <p>ค. อยุธยา</p> <p>ง. สุโขทัย</p> <p>ตอบ ก</p>			
	<p>4. ขลุ่ยทำจากวัสดุในข้อใด</p> <p>ก. ไม้รวก</p> <p>ข. ท่อพลาสติก</p> <p>ค. ไม้ไผ่</p> <p>ง. ถูกทุกข้อ</p> <p>ตอบ ง</p>			

จุดประสงค์	แบบทดสอบ	ความคิดเห็น		
		1	0	-1
	<p>5. ขลุ่ยที่มีลักษณะการเป่าเหมือนกัน ข้อใดถูกต้อง</p> <p>ก. ซากุฮาชิ มุราลี</p> <p>ข. ซากุฮาชิ โถ่งเซียว</p> <p>ค. โถ่งเซียว ฮวยเต็ก</p> <p>ง. โถ่งเซียว มุราลี</p> <p>ตอบ ข</p> <p>6. ขลุ่ยไทยและขลุ่ยจีนมีวิธีเป่าตรงเหมือนกัน จะสังเกตข้อแตกต่างได้อย่างไร</p> <p>ก. ขลุ่ยไทยมีขนาดยาวกว่าขลุ่ยจีนเล็กน้อย</p> <p>ข. ขลุ่ยไทยมีระยะห่างของเสียงยาวกว่าขลุ่ยจีน</p> <p>ค. ขลุ่ยจีนขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางยาวกว่าขลุ่ยไทย</p> <p>ง. ขลุ่ยจีนไม่มีคาก</p> <p>ตอบ ง</p>			
	<p>7. ขลุ่ยที่ทำจากไม้ไผ่ที่แกจัดข้อใดถูกต้องที่สุด</p> <p>ก. ทำให้แตกกว้าง เสียงจะเปลี่ยนและมอดจะกินง่าย</p> <p>ข. ลวดลายสวยกว่าไม้ชิงชัน</p> <p>ค. เสียงของขลุ่ยจะดีกว่าไม้อื่นๆ</p> <p>ง. เป็นไม้ที่หาง่ายราคาถูก</p> <p>ตอบ ค</p>			
	<p>8. เอกลักษณะที่สำคัญของขลุ่ยไทยสังเกตได้จากสิ่งใด</p> <p>ก. เสียงของขลุ่ย</p> <p>ข. ลวดลายบนเถาขลุ่ย</p> <p>ค. ขนาดของขลุ่ย</p> <p>ง. วัสดุที่นำมาทำขลุ่ย</p> <p>ตอบ ข</p>			

	<p>9. ส่วนใดของกลุ่มที่จำเป็นต้องให้นักดนตรีหรือผู้รู้ เท่านั้นที่จะบอกได้ว่าดีหรือไม่ดี</p> <p>ก. เนื้อไม้ของกลุ่มเป็นไม้แก่หรือไม้อ่อน</p> <p>ข. กลุ่มกินลมมากหรือกินลมน้อย</p> <p>ค. เสียงขลุ่ยเพี้ยนหรือไม่เพี้ยน</p> <p>ง. สีผิวของกลุ่มรวมทั้งลวดลายมีตำหนิจัด ข่วนหรือรอยแตกร้าวหรือไม่</p> <p>ตอบ ค</p>			
	<p>10. ส่วนใดของกลุ่มที่จำเป็นต้องให้นักดนตรีหรือผู้รู้ เท่านั้นที่จะบอกได้ว่าดีหรือไม่ดี</p> <p>ก. เนื้อไม้ของกลุ่มเป็นไม้แก่หรือไม้อ่อน</p> <p>ข. กลุ่มกินลมมากหรือกินลมน้อย</p> <p>ค. เสียงขลุ่ยเพี้ยนหรือไม่เพี้ยน</p> <p>ง. สีผิวของกลุ่มรวมทั้งลวดลายมีตำหนิจัด ข่วนหรือรอยแตกร้าวหรือไม่</p> <p>ตอบ ง</p>			
	<p>11. ขลุ่ยเพียงออ เมื่อปิดรูนิ้วชี้มีอบน นิ้วอื่นเปิดหมด เป่าลมพอดีๆ จะได้เสียงอะไร</p> <p>ก. โน้ตเสียง โด สูง</p> <p>ข. โน้ตเสียง เร สูง</p> <p>ค. โน้ตเสียง มี สูง</p> <p>ง. โน้ตเสียง ฟา สูง</p> <p>ตอบ ก</p>			
	<p>12. ปิดรูขลุ่ยที่ 2-7 และรูนิ้วค้ำเป่าแล้วจะได้เสียง อะไร</p> <p>ก. โน้ตเสียง โด</p> <p>ข. โน้ตเสียง เร</p> <p>ค. โน้ตเสียง มี</p> <p>ง. โน้ตเสียง ฟา</p> <p>ตอบ ข</p>			

	<p>13. ถ้าเราปิดนิ้วทุกคู่ เสียงที่ได้คือเสียงอะไร</p> <p>ก. โด</p> <p>ข. เร</p> <p>ค. มี</p> <p>ง. ฟา</p> <p>ตอบ ก</p>			
	<p>14. ถ้าเราเปิดนิ้วมือล่างทั้ง 4 นิ้ว เสียงที่ได้คือเสียงอะไร</p> <p>ก. เร</p> <p>ข. มี</p> <p>ค. ฟา</p> <p>ง. ซอล</p> <p>ตอบ ง</p> <p>15. โน้ตดนตรีไทย 1 บรรทัดแบ่งออกเป็นกี่ห้องเพลง</p> <p>ก. 5 ห้องเพลง</p> <p>ข. 6 ห้องเพลง</p> <p>ค. 7 ห้องเพลง</p> <p>ง. 8 ห้องเพลง</p> <p>ตอบ ง</p>			
	<p>16. เครื่องหมาย --- แทนตัวโน้ตตามข้อใด</p> <p>ก. 1 ตัวโน้ต</p> <p>ข. 2 ตัวโน้ต</p> <p>ค. 3 ตัวโน้ต</p> <p>ง. 4 ตัวโน้ต</p> <p>ตอบ ค</p>			

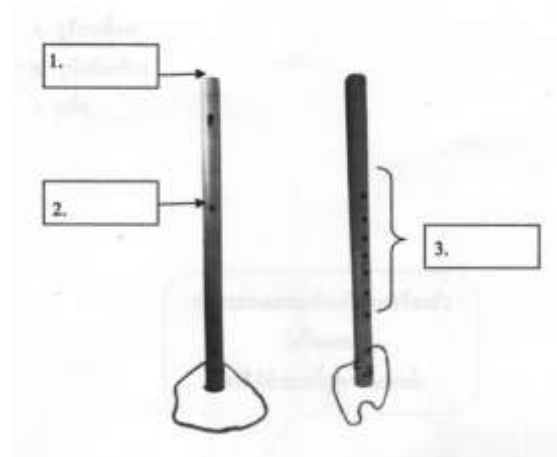
	<p>17. โน้ตเสียง โด ข้อใดจะต้องเป่าเสียงสั้นที่สุด</p> <p>ก. <input type="text" value="ด ด ด ด"/></p> <p>ข. <input type="text" value="- - - ด"/></p> <p>ค. <input type="text" value="ด - - ด"/></p> <p>ง. <input type="text" value="- ด - ด"/></p> <p>ตอบ ก</p> <p>18. นิ้วก้อยที่ปีครูขลุ่ยเป็นมือที่จับช่วงไหน</p> <p>ก. มือบน</p> <p>ข. มือล่าง</p> <p>ค. ทั้งสองมือ</p> <p>ง. ไม่ใช่ นิ้วก้อยเลย</p> <p>ตอบ ข</p> <p>19. การนั่งเป่าขลุ่ยควรปฏิบัติอย่างไร</p> <p>ก. นั่งเอนตัวมาข้างหน้า</p> <p>ข. นั่งเอนตัวไปข้างหลัง</p> <p>ค. นั่งตัวตรง</p> <p>ง. นั่งตามสบาย</p> <p>ตอบ ค</p>			
--	---	--	--	--

	<p>20. การจรดขลุ่ยกับริมฝีปาก ควรทำมุมกี่องศา</p> <p>ก. 35 องศา</p> <p>ข. 45 องศา</p> <p>ค. 55 องศา</p> <p>ง. 65 องศา</p> <p>ตอบ ข</p>			
	<p>21. ถ้ามวลขลุ่ยรั่วให้ใช้วัสดุใดหยอด</p> <p>ก. ไข้ตะกั่วหยอด</p> <p>ข. ไข้เทียนหยอด</p> <p>ค. ไข้ดินน้ำมันอุด</p> <p>ง. ไข้คั่งหยอด</p> <p>ตอบข</p> <p>22. เมื่อปิดส่วนใดของรูขลุ่ยจะทำให้เสียงไม่ออก</p> <p>ก. รูเยื่อ</p> <p>ข. รูนิ้วค้ำ</p> <p>ค. รูร้อยเชือก</p> <p>ง. รูปากนกแก้ว</p> <p>ตอบง</p> <p>23. ลักษณะนามของขลุ่ยไทยเรียกว่าอะไร</p> <p>ก. อัน</p> <p>ข. ปาก</p> <p>ค. ตัว</p> <p>ง. เลา</p> <p>ตอบ ง</p>			

	<p>24. การดูแลรักษาขลุ่ยข้อใดไม่ควรนำมาปฏิบัติ</p> <p>ก. ใช้นิ้วแล้วเก็บใส่ถุงให้เรียบร้อย</p> <p>ข. หากเลขาขลุ่ย ใช้กาวยัดให้อยู่ในลักษณะเดิม</p> <p>ค. นำขลุ่ยไปทำความสะอาดโดยการล้างน้ำ</p> <p>ง. ข้อ ก และ ข</p> <p>ตอบ ค</p> <p>25. ข้อใดไม่ใช่วิธีการเก็บดูแลรักษาขลุ่ย</p> <p>ก. แขน้ำผู้หรือน้ำตาลสด</p> <p>ข. แขน้ำในอ่างน้ำสะอาด นานๆ</p> <p>ค. ใช้น้ำแอลกอฮอล์เช็ด</p> <p>ง. นำขลุ่ยมาซัอมบ่อยๆ</p> <p>ตอบ ข</p> <p>26. ข้อใดไม่ใช่วิธีการเก็บดูแลรักษาขลุ่ย</p> <p>ก. แขน้ำผู้หรือน้ำตาลสด</p> <p>ข. แขน้ำในอ่างน้ำสะอาด นานๆ</p> <p>ค. ใช้น้ำแอลกอฮอล์เช็ด</p> <p>ง. นำขลุ่ยมาซัอมบ่อยๆ</p> <p>ตอบ ค</p> <p>27. รูชนิดใดไม่มีอยู่ในขลุ่ยที่ทำจากท่อพีวีซี</p> <p>ก. รูเยื่อ</p> <p>ข. รูบังคับเสียง</p> <p>ค. รูนิ้วค้ำ</p> <p>ง. รูร้อยเชือก</p> <p>ตอบ ก</p>			
--	---	--	--	--

ข้อ 28-30 ให้นักเรียนบอกชื่อส่วนประกอบต่างๆ
ของขลุ่ยตามหมายเลขที่กำหนด

28. จงบอกชื่อส่วนประกอบของขลุ่ยตามหมายเลข 1

- ก. รูเยื่อ
- ข. รูร้อยเชือก
- ค. ปากนกแก้ว
- ง. รูปากเป่า

ตอบ ง

29. จงบอกชื่อส่วนประกอบของขลุ่ยตามหมายเลข 2

- ก. รูนิ้วค้ำ
- ข. รูปากนกแก้ว
- ค. รูบังคับเสียง
- ง. รูปากเป่า

ตอบ ก

30. จงบอกชื่อส่วนประกอบของขลุ่ยตามหมายเลข 3

- ก. รูปากนกแก้ว
- ข. รูร้อยเชือก
- ค. รูบังคับเสียง
- ง. รูเยื่อ

ตอบ ค

ภาคผนวก จ

แบบประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ)

ตารางที่ 13 ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องภายใน (IOC) ของแบบประเมินการปฏิบัติ
 กลุ่มเพียงอ (ภาคทักษะ) โดยผู้เชี่ยวชาญ

หัวข้อในการประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	ระดับคะแนน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
			1	2	3		
จังหวะ	เป่าขลุ่ยได้ถูกต้องตามอัตราจังหวะต่างๆ ในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยไม่มีข้อผิดพลาด	5	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยตามอัตราจังหวะต่างๆ ในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ผิดบ้างแต่ไม่เกิน 2 จุด	4	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยตามอัตราจังหวะต่างๆ ในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ผิดบ้างแต่ไม่เกิน 3 จุด	3	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยตามอัตราจังหวะต่างๆ ในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ผิดบ้างแต่ไม่เกิน 4 จุด	2	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยตามอัตราจังหวะต่างๆ ในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ผิดตั้งแต่ 4 จุดขึ้นไป	1	1	1	1	3	1.00

ตารางที่ 13 (ต่อ)

หัวข้อในการประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	ระดับคะแนน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
			1	2	3		
ทำนอง	เป่าขลุ่ยได้ถูกต้องตามทำนองของเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้โดยไม่มีข้อผิดพลาด	5	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยได้ถูกต้องตามทำนองของเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ผิดบ้างแต่ไม่เกิน 2 จุด	4	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยได้ถูกต้องตามทำนองของเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ผิดบ้างแต่ไม่เกิน 3 จุด	3	1	0	1	2	0.67
	เป่าขลุ่ยได้ถูกต้องตามทำนองของเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ผิดบ้างแต่ไม่เกิน 4 จุด	2	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยได้ถูกต้องตามทำนองของเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ผิดตั้งแต่ 4 จุดขึ้นไป	1	1	1	1	3	1.00

ตารางที่ 13 (ต่อ)

หัวข้อในการประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	ระดับคะแนน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
			1	2	3		
คุณภาพเสียง	เป่าขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยเสียงที่เป่าออกมาชัดเจนไม่ผิดเพี้ยน และถูกต้องตามธรรมชาติของเสียงขลุ่ย	5	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยเสียงที่เป่าออกมาผิดเพี้ยนบ้างเล็กน้อยแต่ไม่เกิน 2 จุด	4	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยเสียงที่เป่าออกมาผิดเพี้ยนบ้างเล็กน้อยแต่ไม่เกิน 3 จุด	3	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยเสียงที่เป่าออกมาผิดเพี้ยนบ้างเล็กน้อยแต่ไม่เกิน 4 จุด	2	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยเสียงที่เป่าออกมาผิดเพี้ยนตั้งแต่ 4 จุดขึ้นไปกำหนดให้ผิดตั้งแต่ 4 จุดขึ้นไป	1	1	1	1	3	1.00

ตารางที่ 13 (ต่อ)

หัวข้อในการประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	ระดับคะแนน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
			1	2	3		
ความคล่องแคล่ว	เป่าขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้มีความคล่องแคล่ว่องไว โดยไม่สะดุดหรือติดขัดในการเป่า	5	0	1	1	2	0.67
	เป่าขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้มีความคล่องแคล่ว่องไว อาจสะดุดหรือติดขัดในการเป่าบ้างแต่ไม่เกิน 2 จุด	4	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้มีความคล่องแคล่ว่องไว อาจสะดุดหรือติดขัดในการเป่าบ้างแต่ไม่เกิน 3 จุด	3	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้มีความคล่องแคล่ว่องไว อาจสะดุดหรือติดขัดในการเป่าบ้างแต่ไม่เกิน 4 จุด	2	1	1	1	3	1.00
	เป่าขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้มีความคล่องแคล่ว่องไว โดยสะดุดหรือติดขัดในการเป่าตั้งแต่ 4 จุดขึ้นไป	1	1	1	1	3	1.00

ตารางที่ 13 (ต่อ)

หัวข้อในการประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	ระดับคะแนน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
			1	2	3		
ท่าทางการเป่า	นั่งตัวตรง จรดขลุ่ยโดยกางขนานกับพื้น ปลายเท้ากางออกเสมอช่วงไหล่ เท้าซ้ายวางไว้ด้านหน้าเท้าขวาเล็กน้อย	5	1	1	0	2	0.67
	นั่งตัวตรง จรดขลุ่ยโดยกางขนานกับพื้น ปลายเท้ากางออกเสมอช่วงไหล่ เท้าซ้ายวางขนานกับเท้าขวา หรือเท้าขวาวางอยู่ด้านหน้าของเท้าซ้าย	4	1	1	0	2	0.67
	นั่งตัวตรง จรดขลุ่ยโดยกางขนานกับพื้น ปลายเท้ากางออกเกินช่วงไหล่เท้าซ้ายวางขนานกับเท้าขวา หรือเท้าขวาวางอยู่ด้านหน้าของเท้าซ้าย	3	1	1	0	2	0.67
	นั่งตัวตรง จรดขลุ่ยโดยก้มหน้า ไกลลำคอ ปลายเท้ากางออกเกินช่วงไหล่เท้าซ้ายวางขนานกับเท้าขวา หรือเท้าขวาวางอยู่ด้านหน้าของเท้าซ้าย	2	1	1	0	2	0.67
	นั่งหลังงอ จรดขลุ่ยโดยก้มหน้า ไกลลำคอ ปลายเท้ากางออกเกินช่วงไหล่เท้าซ้ายวางขนานกับเท้าขวา หรือเท้าขวาวางอยู่ด้านหน้าของเท้าซ้าย	1	1	1	0	2	0.67

ตารางที่ 13 (ต่อ)

หัวข้อในการประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	ระดับคะแนน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
			1	2	3		
การวางนิ้ว	วางตำแหน่งนิ้วเพื่อปิดรูบั้งกับเสียงตามตัวโน้ต ได้ถูกต้องตามเพลงหรือแบบทดสอบที่กำหนดให้	5	1	1	1	3	1.00
	วางตำแหน่งนิ้วปิดรูบั้งกับเสียงตามตัวโน้ตตามเพลงหรือแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยผิดบั้งแต่ไม่เกิน 3 จุด	4	1	1	1	3	1.00
	วางตำแหน่งนิ้วปิดรูบั้งกับเสียงตามตัวโน้ตตามเพลงหรือแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยผิดบั้งแต่ไม่เกิน 4 จุด	3	1	1	1	3	1.00
	วางตำแหน่งนิ้วปิดรูบั้งกับเสียงตามตัวโน้ตตามเพลงหรือแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยผิดบั้งแต่ไม่เกิน 4 จุด	2	1	1	1	3	1.00
	วางตำแหน่งนิ้วปิดรูบั้งกับเสียงตามตัวโน้ตตามเพลงหรือแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยผิดตั้งแต่ 4 จุดขึ้นไป	1	1	1	1	3	1.00

ตารางที่ 14 การคำนวณค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา ของแบบประเมินการปฏิบัติ
 กลุ่มเพียงขอ (ภาคทักษะ)

ข้อคำถาม ที่	Mean	S.D.	แปลผล	ค่าอำนาจ จำแนก	Sig	แปลผล
ข้อที่ 1	4.30	0.82	มาก	0.06	0.780	ปรับปรุง
ข้อที่ 2	4.39	0.50	มาก	0.51	0.010	ใช้ได้
ข้อที่ 3	3.48	0.51	ปานกลาง	0.89	0.000	ใช้ได้
ข้อที่ 4	4.30	0.82	มาก	0.26	0.230	ปรับปรุง
ข้อที่ 5	3.52	0.51	มาก	0.83	0.000	ใช้ได้
ข้อที่ 6	4.43	0.59	มาก	0.76	0.000	ใช้ได้
ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ 0.9362						
หมายเหตุ	ค่าอำนาจจำแนกแบบ Item Total Correlation ค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา					

แบบประเมินความเหมาะสมสอดคล้องแบบประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ)
 โดยผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาว่า “หัวข้อในการประเมิน เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน และระดับคะแนน” ที่กำหนดไว้ใน แบบประเมินเพื่อวัดความสามารถในการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ มีความเหมาะสมสอดคล้องหรือไม่ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องคะแนนการพิจารณาตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่า “หัวข้อในการประเมิน เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน และระดับคะแนน” มีความเหมาะสมสอดคล้องกัน

0 เมื่อไม่แน่ใจว่า “หัวข้อในการประเมิน เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน และระดับคะแนน” มีความเหมาะสมสอดคล้องกัน

-1 เมื่อแน่ใจว่า “หัวข้อในการประเมิน เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน และระดับคะแนน” ไม่มีความเหมาะสมสอดคล้องกัน

ตารางเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน

หัวข้อในการประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	ระดับคะแนน	ความคิดเห็น		
			1	0	-1
1. จังหวะ	เป่าขลุ่ยได้ถูกต้องตามอัตราจังหวะต่างๆ ในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยไม่มีข้อผิดพลาด	5			
	ปฏิบัติขลุ่ยตามอัตราจังหวะต่างๆ ในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ ผิดบ้างแต่ไม่เกิน 2 จุด	4			
	ปฏิบัติขลุ่ยตามอัตราจังหวะต่างๆ ในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ ผิดบ้างแต่ไม่เกิน 3 จุด	3			
	ปฏิบัติขลุ่ยตามอัตราจังหวะต่างๆ ในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ ผิดบ้างแต่ไม่เกิน 4 จุด	2			
	ปฏิบัติขลุ่ยตามอัตราจังหวะต่างๆ ในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ ผิดตั้งแต่ 4 จุดขึ้นไป	1			

หัวข้อในการ ประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	ระดับ คะแนน	ความคิดเห็น		
			1	0	-1
2. ทำนอง	ปฏิบัติขลุ่ยได้ถูกต้องตามทำนองของเพลงหรือใน แบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยไม่มีข้อผิดพลาด	5			
	ปฏิบัติขลุ่ยได้ถูกต้องตามทำนองของเพลงหรือใน แบบทดสอบที่กำหนดให้ผิดบ้างแต่ไม่เกิน 2 จุด	4			
	ปฏิบัติขลุ่ยได้ถูกต้องตามทำนองของเพลงหรือใน แบบทดสอบที่กำหนดให้ผิดบ้างแต่ไม่เกิน 3 จุด	3			
	ปฏิบัติขลุ่ยได้ถูกต้องตามทำนองของเพลงหรือใน แบบทดสอบที่กำหนดให้ผิดบ้างแต่ไม่เกิน 4 จุด	2			
	ปฏิบัติขลุ่ยได้ถูกต้องตามทำนองของเพลงหรือใน แบบทดสอบที่กำหนดให้ผิดตั้งแต่ 4 จุดขึ้นไป	1			
3. คุณภาพ เสียง	ปฏิบัติขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่ กำหนดให้โดยเสียงที่เป่าออกมาชัดเจนไม่ ผิดเพี้ยน และถูกต้องตามธรรมชาติของเสียงขลุ่ย	5			
	ปฏิบัติขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่ กำหนดให้โดยเสียงที่เป่าออกมาผิดเพี้ยนบ้าง เล็กน้อยแต่ไม่เกิน 2 จุด	4			
	ปฏิบัติขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่ กำหนดให้โดยเสียงที่เป่าออกมาผิดเพี้ยนบ้าง เล็กน้อยแต่ไม่เกิน 3 จุด	3			
	ปฏิบัติขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่ กำหนดให้โดยเสียงที่เป่าออกมาผิดเพี้ยนบ้าง เล็กน้อยแต่ไม่เกิน 4 จุด	2			
	ปฏิบัติขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่ กำหนดให้โดยเสียงที่เป่าออกมาผิดเพี้ยนตั้งแต่ 4 จุดขึ้นไป	1			

หัวข้อในการประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	ระดับคะแนน	ความคิดเห็น		
			1	0	-1
4. ความคล่องแคล่ว	ปฏิบัติขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้ มีความคล่องแคล่วว่องไว โดยไม่สะดุดหรือติดขัดในการเป่า	5			
	ปฏิบัติขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้มีความคล่องแคล่วว่องไวอาจสะดุดหรือติดขัดในการเป่าบ้างแต่ไม่เกิน 2 จุด	4			
	ปฏิบัติขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้มีความคล่องแคล่วว่องไวอาจสะดุดหรือติดขัดในการเป่าบ้างแต่ไม่เกิน 3 จุด	3			
	ปฏิบัติขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้มีความคล่องแคล่วว่องไวอาจสะดุดหรือติดขัดในการเป่าบ้างแต่ไม่เกิน 4 จุด	2			
	ปฏิบัติขลุ่ยในเพลงหรือในแบบทดสอบที่กำหนดให้มีความคล่องแคล่วว่องไวโดยสะดุดหรือติดขัดในการเป่าตั้งแต่ 4 จุดขึ้นไป	1			
5. ท่าทางการเป่า	นั่งตัวตรง จรดขลุ่ยโดยคางขนานกับพื้น ปลายเท้ากางออกเสมอช่วงไหล่ เท้าซ้ายวางไว้ด้านหน้าเท้าขวาเล็กน้อย	5			
	นั่งตัวตรง จรดขลุ่ยโดยคางขนานกับพื้น ปลายเท้ากางออกเสมอช่วงไหล่ เท้าซ้ายวางขนานกับเท้าขวา หรือเท้าขวาวางอยู่ด้านหน้าของเท้าซ้าย	4			
	นั่งตัวตรง จรดขลุ่ยโดยคางขนานกับพื้น ปลายเท้ากางออกเกินช่วงไหล่ เท้าซ้ายวางขนานกับเท้าขวา หรือเท้าขวาวางอยู่ด้านหน้าของเท้าซ้าย	3			

หัวข้อในการ ประเมิน	เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน	ระดับ คะแนน	ความคิดเห็น		
			1	0	-1
5. ท่าทางการเป่า (ต่อ)	นั่งตัวตรง จรดขลุ่ยโดยก้มหน้าใกล้ลำคอ ปลายเท้ากางออกเกินช่วงไหล่ เท้าซ้ายวางขนานกับเท้าขวา หรือเท้าขวาวางอยู่ด้านหน้าของเท้าซ้าย	2			
	นั่งหลังงอ จรดขลุ่ยโดยก้มหน้าใกล้ลำคอ ปลายเท้ากางออกเกินช่วงไหล่ เท้าซ้ายวางขนานกับเท้าขวา หรือเท้าขวาวางอยู่ด้านหน้าของเท้าซ้าย	1			
6. การวางนิ้ว	วางตำแหน่งนิ้วเพื่อปิดรูบังคับเสียงตามตัวโน้ตได้ถูกต้องตามเพลงหรือแบบทดสอบที่กำหนดให้	5			
	วางตำแหน่งนิ้วปิดรูบังคับเสียงตามตัวโน้ตตามเพลง หรือแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยผิดบ้างแต่ไม่เกิน 2 จุด	4			
	วางตำแหน่งนิ้วปิดรูบังคับเสียงตามตัวโน้ตตามเพลงหรือแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยผิดบ้างแต่ไม่เกิน 3 จุด	3			
	วางตำแหน่งนิ้วปิดรูบังคับเสียงตามตัวโน้ตตามเพลงหรือแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยผิดบ้างแต่ไม่เกิน 4 จุด	2			
	วางตำแหน่งนิ้วปิดรูบังคับเสียงตามตัวโน้ตตามเพลงหรือแบบทดสอบที่กำหนดให้ โดยผิดตั้งแต่ 4 จุดขึ้นไป	1			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก ฉ

แบบตอบรับวารสารและบทความและบทความวิจัย

ที่ ศธ ๐๔๖๓๓ / ๔๖๒๕๖

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๓
๓๑ ถนนพหลโยธิน แขวงสามยุค อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๕

โรงเรียนชาดวิทยา	
1081	
เลขที่	๑.๑.๓.๐.๖๕๕
วันที่	๑๖/๑๐/๕๕
เรื่อง	ขอความอนุเคราะห์เผยแพร่บทความวิชาการ
ผู้รับทราบ	9

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เผยแพร่บทความวิชาการ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชาดวิทยา

อ้างถึง หนังสือโรงเรียนชาดวิทยา ที่ ศธ ๐๔๖๓๓๒๖/๐๔๖๓๐ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

ตามที่โรงเรียนชาดวิทยา ได้ขอความอนุเคราะห์เผยแพร่บทความวิชาการของ นางสาว สวัสดิ์ เพชรรัตน์ ตำแหน่งพนักงานราชการ ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๓ เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน และนำข้อเสนอเรื่องจบการศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา นั้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๓ ได้ดำเนินการเผยแพร่บทความวิชาการ การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติศิลปะเพื่อเอื้อประโยชน์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อร่วมนำเสนอคุณธรรมจริยธรรม ปีที่ ๑ โรงเรียนชาดวิทยา เรียบร้อยแล้วในหน้าเว็บไซต์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๓ http://www.secondary13.go.th/published_pr/news.html

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

นายสมศักดิ์ วัฒนศิริ

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๓

เรียน ผู้อำนวยการ

- พญ. ๑) ขอความอนุเคราะห์

ขอความอนุเคราะห์

- ขอความอนุเคราะห์

งานประชาสัมพันธ์

กลุ่มงานวิชาการ

โทรศัพท์ ๐ ๕๓๖๓ ๓๖๖๔

โทรสาร ๐ ๕๓๖๓ ๖๖๖๖

5/10/2015

การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุคระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานูวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

The Develop of Handout on Khui-Peang-Or Practice by Applying Local Wisdom of the
Period Ram Wong Song for Mathayomsuksa 1 Level at Khanu Wittaya School under the
Secondary Educational Service Area Office 41

¹สวพัต เพชรรัตน์ ²บรรจง ชลวิโรจน์ ³อนุรักษ์ บุญแจ

¹Sawapat Pachcharat ²Banjong Cholviroj ³Anuruk Boonjae

¹นักศึกษาปริญญาโท คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹Graduate student, Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

²Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

³อาจารย์ ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

³Teacher, Faculty of Humanities and Social Sciences, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติ ขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้
ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขานูวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 41 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่น เพลงร่ำวงย้อนยุค กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค และแบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค
ภาคทฤษฎี (ความรู้) มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 84.11/ 81.22 และภาคทักษะมีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 82.22/ 86.56
เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ระดับ 80/ 80
2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎีและการปฏิบัติของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพลงร่ำวงย้อนยุค ขลุ่ยเพียงออ

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to develop the handout on Khui-Peang-Or Practice by applying local wisdom of the Period Ram Wong Song for Mathayomsuksa 1 students at Khanu Wittaya School under the Secondary Educational Service Area Office 41 on basis of 80/80 criteria and 2) to compare learning achievement before using the developed handout with that after using such a handout. The research samples included 30 Mathayomsuksa 1 students who were studying in the first semester, academic year 2012 at Khanu Wittaya School under the Secondary Educational Service Area Office 41. The research instruments consisted of handout of Khui-Peang-Or Practice by applying local wisdom of the period ram wong song and pre-test and post-test. Data was statistically analyzed in percentage, mean, and t-test.

The findings revealed as follows:

1. The efficiency of handout on Khui-Peang-Or Practice by applying Local Wisdom of the Period Ram Wong Song for Mathayomsuksa 1 Level on theory measured 84.11/ 81.22 and that on skill measured 82.22/ 86.56, which complied with 80/80 criteria.

2. The learning achievement of both thory and practice after using the developed handout was significantly higher at .05 level.

Keywords: Local Wisdom, Period Ram Wong Song, Khui-Peang-Or

บทนำ

วิชาชีพดนตรีไทยเป็นศิลปะประจำชาติแขนงหนึ่งที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเยาวชนไทยทุกคนควรภูมิใจในศิลปะประจำชาติ ควรค่าแก่การหวงแหน และช่วยกันอนุรักษ์ให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (สำนักงานบรรณสารการพัฒนา, 2539 น. 306) ดนตรีไทยจึงเป็นศิลปะที่เป็นปัจจัยหนึ่งในการยกระดับจิตใจมนุษย์ให้พ้นสภาพจากความเป็นอานาทรชนดนตรีไทยนั้นเป็นศิลปกรรมประเภทหนึ่งที่อยู่กับความเป็นไทย มีความงามและความสมบูรณ์ในตัวเอง ซึ่งดนตรีไทยเป็นส่วนหนึ่งของการหล่อหลอมกล่อมเกลาจิตใจของมนุษย์และเป็นสิ่งที่ส่งเสริมพัฒนาการทำให้เกิดใจเกิดความสุข ซึ่งจะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในด้านอื่นๆ อีกต่อไป การศึกษาดนตรีไทยจะช่วยให้เกิดทักษะและมีทัศนคติที่ดีต่อดนตรีไทยเนื่องจากดนตรีไทยสามารถช่วยทำให้เกิดการผ่อนคลายทางจิตใจได้ (บุญช่วย โสวัตร และคณะ, 2539, น. คำนำ) การศึกษาวิชาดนตรีไทยนอกจากจะช่วยหล่อหลอมกล่อมเกลาจิตใจก่อเกิดความรู้สึกทางสติปัญญาแล้ว ยังช่วยส่งเสริมพัฒนาให้มีความคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ สร้างความภูมิใจ ตระหนักต่อความเป็นไทยส่งเสริมความเจริญและความเข้มแข็งของสังคม (อานันท์ นาคคง, 2540, น.9)

อย่างไรก็ตามเมื่อก้าวถึงปัญหาของดนตรีไทยในปัจจุบัน ความนิยมในดนตรีไทยที่ลดน้อยลงไว้ว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังคิดว่าดนตรีไทยเป็นของคร่ำครึ ไม่ว่าจะ เป็นเครื่องดนตรี การเรียน การสอนบทเพลง และดนตรีไทยเป็นเรื่องยากที่จะเข้าถึง (สังค ภูเขาทอง, 2539) รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงความนิยมในการเรียนดนตรีไทยที่

สังคมในปัจจุบันส่วนใหญ่มองเห็นว่าดนตรีไทยเป็นศาสตร์ที่ไม่มีแก่นสารเมื่อนำไปเทียบกับวิชาการแขนงอื่น เช่น แพทย์ วิศวกรรม เศรษฐศาสตร์ เป็นต้น (อิทธิพล ใจสมักร , 2542, น.83) ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในสังคมปัจจุบันมีหลายประการ ได้แจกแจงไว้ ดังนี้คือ 1) การขาดการสนับสนุนที่แท้จริงจากผู้ที่ป็นหัวหน้าในหน่วยงาน หรือสถาบันต่าง ๆ 2). ขาดแรงจูงใจ ซึ่งถือเป็นอิทธิพลสำคัญที่จะทำให้ความคึกของบุคคลต่าง ๆ หันเหไปตามทิศทางที่ต้องการได้ ซึ่งเห็นดนตรีไทยเป็นเพียงส่วนประกอบในทางศาสนาหรือในทางพิธีกรรมเท่านั้นจะมีหรือไม่ก็ได้ 3). คนไทยส่วนใหญ่ยังคิดว่าดนตรีไทยเป็นของคร่ำครึ ไม่ว่าจะ เป็นเครื่องดนตรีการเรียนการสอน บทเพลง 4) ความใส่ใจในรูปแบบนักดนตรีไทยที่มีต่อดนตรีไทยมากเกินไปเช่น ดนตรีไทยนั้นจะมีข้อห้ามหรือข้อปฏิบัติมากมาย ซึ่งปฏิบัติกันต่อเนื่องจนกลายเป็นจารีตประเพณี ในสังคมปัจจุบันจึงเป็นเรื่องยากที่จะเข้าถึงดนตรีไทยอย่างแท้จริง 5) ใจดีของคนไทยที่เริ่มสร้างความขัดแย้งกับศิลปะที่ประณีต ในปัจจุบันสังคมไทยมีแต่ความเร่งรีบแข่งขันเพื่อเอาตัวรอดความคิดที่ค่อนข้างหยาบเหล่านี้ก็ย่อมเป็นปฏิปักษ์กับความละเอียดอ่อนของดนตรีไทย (สังค ภูเขาทอง, 2539) ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในการศึกษาดนตรีไทยโดยมีความคิดเห็นว่าเราควรอนุรักษ์ความเป็นไทยที่เป็นต้นกำเนิดเป็นรากเหง้าของคนไทยถ่ายทอดให้คนปัจจุบันและสืบทอดยังคนรุ่นหลัง ในฐานะที่เป็น ภูมิปัญญาที่สืบทอดเป็นมรดกตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

จากการสำรวจข้อมูลวิจัยภาคสนามเพื่อสำรวจภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางดนตรี ที่ ศึกษา

ที่ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี พบว่าในพื้นที่ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี เป็นแหล่งสำคัญที่มีอนุรักษ์การเล่นรำวงพื้นบ้าน โดยชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี ซึ่งในปัจจุบันได้รับการคัดเลือกให้เป็นองค์กรที่เป็นผู้ถ่ายทอดการแสดงรำวงให้กับนักเรียนและนักศึกษาทั้งในและนอกอำเภอ อันเป็นหลักสูตรท้องถิ่น รวมไปถึงการสอนรำวงให้กับหน่วยงานราชการทางด้านวัฒนธรรม ที่ได้จัดอบรมการถ่ายทอดการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน และเป็นวิทยากรให้แก่ศึกษานิเทศก์มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งเป็นการถ่ายทอดให้กับลูกหลานเพื่อให้มีการสืบทอดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมต่อไป การสำรวจข้อมูลวิจัยภาคสนามครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้รวบรวมเพลงรำวงย้อนยุคไว้ทั้งสิ้น 9 เพลง ซึ่งแต่ละเพลงได้สะท้อนวิถีชีวิตของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่องในแต่ละยุคสมัยได้อย่างชัดเจนทั้งนี้การเล่นพื้นบ้านดังกล่าว ได้ประพันธ์บทให้เข้ากับเนื้อร้องและท่วงทำนองการเล่นในสถานที่รำเล่น มักใช้ลานบ้าน ลานวัด และนิยมเล่นในฤดูเทศกาลต่างๆ อาทิ ตรุษ-สงกรานต์ บวชนาค โคนจุกหรืองานมงคลต่างๆ เป็นต้น ซึ่งบทเพลงดังกล่าวได้สะท้อนภาพทางสังคมที่หลายความคิดไม่ว่าการสะท้อนตามภาวะการเปลี่ยนแปลงประเพณี วัฒนธรรมของสังคม เช่น เพลงความรัก ความพลัดพราก หรือสะท้อนวิถีความรัก ของชาวชนบท หรือ รักจริงรวมถึงสะท้อนความสัมพันธ์เชิงสังคมหนุ่มสาว มีการทำงานไปร้องรำทำเพลงไป เป็นต้น ทั้งนี้บทเพลงดังกล่าวได้บรรยายถึงวิถีชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ ที่สะท้อนภาพลักษณ์

ให้มองเห็นถึงพัฒนาการความเปลี่ยนแปลงได้ส่วนหนึ่ง (ชัยรัตน์ อ่ำดี และคณะ, 2553 น.75-83)

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาการถ่ายทอดและสืบสานการเล่นรำวงพื้นบ้านดังกล่าว จึงเกิดแนวคิดในการนำการเล่นรำวงพื้นบ้าน อันเป็นบทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุคของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนดนตรีศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ให้นักเรียนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ได้รับรู้และให้ความสำคัญกับบทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค อันเป็นผลงานการสั่งสม องค์ความรู้ของคนรุ่นเก่าอีกทั้งเป็นงานวิจัยที่ก่อเกิดคุณูปการในการต่อยอดประวัติศาสตร์วัฒนธรรมดนตรีท้องถิ่นอย่างมีพลวัต ตลอดจนการสร้างมูลค่าเพิ่มจากคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยในการปรัชญาแนวคิดดนตรีตะวันออก ผสมผสานกับปรัชญาแนวคิดปรัชญาตะวันตก ให้เกิดการปรับตัวขึ้นในชุมชนท้องถิ่นอย่างตระหนักรู้ และที่สำคัญได้นำเอาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อมารับใช้ตนเองอย่างแท้จริงในการก่อเกิดประโยชน์ในชุมชนระดับรากหญ้าอย่างเป็นรูปธรรมและมีพลวัต รวมถึงเป็นการสร้างปรากฏการณ์ทางดนตรีให้กับสังคมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสุชาติ แสงทอง (2553, น.3) ที่ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบทางด้านดนตรีเพลงรำโทนซึ่งได้รวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมดนตรีของเพลงรำโทน โดยการวิเคราะห์หาโครงสร้างทางดนตรี อันเป็นการสังเคราะห์ในเชิงทฤษฎีดนตรีที่แฝงนัยยะทางสังคมที่น่าสนใจ สิ่งที่ปรากฏเป็นการสร้างมาตรฐานให้กับเพลงพื้นบ้านของไทยสู่ระดับสากล และสามารถนำไปพัฒนาสร้างสรรค์

เพลงราโตนในรูปแบบใหม่ๆ ได้อีกด้วยคอนท่ายของงานวิจัยได้เสนอว่าควรมีการพัฒนาเพลงราโตนโดยการสร้างสรรค์ในลักษณะดนตรีร่วมสมัย ซึ่งสิ่งดังกล่าวนับได้ว่าเป็นความพยายามสร้างปรากฏการณ์ทางดนตรีให้กับสังคมอย่างต่อเนื่อง และยังก่อให้เกิดการนำเอาอดีตมารับใช้ปัจจุบันเพื่อสร้างอนาคต ทั้งนี้การสร้างสรรคงานดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นการสร้างปรากฏการณ์ทางดนตรีเท่านั้น แต่เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางสังคมทางเศรษฐกิจในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบใหม่ของชุมชนอย่างยั่งยืนด้วย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงนำ บทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่าวงย้อนยุคของชมรมผู้สูงอายุ ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี มาพัฒนาเป็นเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติกลุ่มเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่าวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้นักเรียนซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ได้รับรู้และตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญกับบทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่าวงย้อนยุค อีกทั้งยังเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดนตรี เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาอื่นๆต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติกลุ่มเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่าวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามวิทยุฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 41 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และ หลังเรียน ใช้ เอกสาร ประกอบ การสอนรายวิชาการปฏิบัติกลุ่มเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่าวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามวิทยุฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41

วิธีการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติกลุ่มเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่าวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามวิทยุฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถ การอ่าน ทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อความเข้าใจ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างเอกสารประกอบการสอนกลุ่มเพียงออ พื้นฐานและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางในการดำเนินการสร้างและพัฒนาเอกสารประกอบการสอน เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาในเรื่องการอ่านทฤษฎีดนตรีไทย และการฝึกปฏิบัติตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามวิทยุฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จำนวน 400 คน ที่เรียนวิชาดนตรีพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพราะเป็นนักเรียนที่เลือกเรียนชุมนุมดนตรีไทย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ได้รับการประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และประเมินคุณภาพของเอกสารประกอบการสอนฯ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งพบว่าเอกสารประกอบสอนฯ มีคุณภาพความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (มีค่าเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.55 ค่า S.D เท่ากับ 0.53)

2.2 แบบประเมินผลการเรียนรู้ก่อนเรียน-หลังเรียน (Pretest-Posttest) เป็นเครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ ตอนที่ 1 แบบทดสอบวัดความรู้ในด้านการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทฤษฎี) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.8214 และตอนที่ 2 แบบประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research methodology) เพื่อพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้วิจัยใช้รูปแบบการศึกษาระบวนการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental Research) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (One Group Pre-test Post-test Design) (ถ้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543 น.248-249) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางดนตรี ผู้วิจัยใช้กระบวนการลงพื้นที่ภาคสนามที่ตำบลสว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี โดยศึกษาและเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นรูปแบบการศึกษาระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research methodology) ทำให้ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลของบทเพลงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค และได้นำบทเพลงจำนวน 3 บทเพลงคือ เพลงวันนี้มีน้ด เพลงสายลมหวาน และเพลงนกยูงทอง มาพัฒนาเป็น เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาณุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ต่อไป

การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้ก่อนเรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ

2. ผู้วิจัยดำเนินการสอนเองทั้งหมด ตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในเอกสารประกอบการสอน ตลอดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ระยะเวลาในการสอน 16 ชั่วโมง

3. เมื่อสิ้นสุดการเรียนในเนื้อหาของแต่ละหน่วย ผู้วิจัยจะประเมินผลด้วยแบบทดสอบระหว่างเรียนในแต่ละบทต่างๆ เพื่อรวมผลการประเมินคิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ

4. เมื่อสิ้นสุดการทดลอง ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังการเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอน ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

2. วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการทดสอบที (t-test Dependent)

ผลการวิจัย

1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามูวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาค

ความรู้ (ภาคทฤษฎี) มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 84.11/81.22 และภาคการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 82.22/ 86.56 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ระดับ 80/ 80

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.37 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.13) สูงกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) ก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.63 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.97 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.07) สูงกว่าคะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ระหว่างเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.67 (ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามูวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 84.11/81.22 หมายความว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบท้ายหน่วยแต่ละหน่วยของเอกสารประกอบการสอนฯ คะแนนของนักเรียนทั้งหมด ได้ค่าเฉลี่ย 84.11 และคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมดได้ค่าเฉลี่ย 81.22 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ ส่วนภาคการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) มีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 82.22/

86.56 เป็นไปตามเกณฑ์ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ระดับ 80/ 80 หมายความว่า คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ทำหน่วยแต่ละหน่วยที่อยู่เอกสารประกอบการสอนฯ คะแนนของนักเรียนทั้งหมด ได้ค่าเฉลี่ย 82.22 และคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด ได้ค่าเฉลี่ย 86.56 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการ ปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรางวัลย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชาวนาวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 สามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ที่เป็นเช่นนี้เนื่องผลมาจากผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาเอกสารประกอบการสอนดังกล่าว ตามกระบวนการพัฒนาการสอนที่มีประสิทธิภาพตามความคิดของ บลูม (Bloom, 1976) ซึ่งประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ 4 ประการคือ 1) การให้แนวทาง (Cues) คือ คำอธิบายของครูที่ทำให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนว่าเมื่อเรียนเรื่องนั้นๆ แล้วจะต้องมีความสามารถอย่างไร ต้องทำอะไรบ้าง 2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน (Participation) เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน 3) การเสริมแรง (Reinforcement) ทั้งการเสริมแรงภายนอก เช่นการให้สิ่งของ การติชมและการเสริมแรงภายในตัวของนักเรียนเอง เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ฯลฯ และ 4) การให้ข้อมูลย้อนกลับและการแก้ไขข้อบกพร่อง (Feedback and Corrections) จะต้องมีการแจ้งผลการเรียนนอกจากนี้การกำหนดเนื้อหาในแต่ละบทเรียนได้ ถูกนำมาวิเคราะห์แยกออกให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยเริ่มจากเนื้อหาที่มีความยากง่ายไม่ซับซ้อน ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาจากง่ายไปสู่ยากตามลำดับ และเนื่องด้วยเอกสารประกอบการสอนฯ นี้ได้จัดทำในรูปแบบของสื่อประสม ซึ่งเป็นการนำสื่อการเรียนรู้อะไรหลายอย่างมาสัมพันธ์กันตั้งแต่สื่อตัวผู้สอน สื่อเอกสาร สื่ออุปกรณ์ดนตรี ซึ่งแต่ละชนิดมี

จุดเด่นที่สนับสนุนประสิทธิภาพการเรียนรู้ต่อกัน จึงทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสนใจที่จะเรียนรู้จนจบเนื้อหา สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ สกินเนอร์ (พรพนี ช. เจนจิต, 2545, น.167-168) ที่ว่าด้วยการเสริมแรงข้อหนึ่งว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นรวดเร็วถ้าเนื้อหาสาระที่เรียนรู้ได้มีการจัดให้เป็นไปตามลำดับขั้นจากง่ายไปหายาก และการเรียนรู้ผลแห่งการปฏิบัติเป็นระยะๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะมุ่งทำสิ่งนั้นต่อไป สอดคล้องกับหลักการทฤษฎีและจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการผลิตเอกสารประกอบการสอนของ เสาวนีย์ สิกขามันฑิต (2528, น.292-293) ที่กล่าวว่าในการผลิตเอกสารประกอบการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องนำเอาวิธีวิเคราะห์ระบบมาใช้ โดยจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวัยของผู้เรียน ทุกสิ่งทุกอย่างที่จัดไว้ในเอกสารประกอบการสอนจะสร้างขึ้นอย่างมีระบบจะต้องมีการตรวจเช็คทุกชั้นตอน และทุกอย่างต้องสัมพันธ์กัน สอดคล้องกันเป็นอย่างดี มีการทดลองปรับปรุงจนมีประสิทธิภาพ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่จะ เชื่อถือได้ งานวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประพาส สุกผล (2554, น.ออนไลน์) ศึกษาเรื่องการใช้เอกสารประกอบการเรียนการเป่าขลุ่ยเพียงออชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าประสิทธิภาพของแบบฝึกปฏิบัติการเป่าขลุ่ยเพียงออ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านกลาง จำนวน 47 คนมีประสิทธิภาพมีค่าเท่ากับ 82.77 / 80.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ประกรณ์ ผันผาย. (2550, น.ออนไลน์). ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ศ 30203 คนตรีพื้นเมือง(สะล้อซอซึง) พบว่าประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการสอนรายวิชา ศ 30203 คนตรีพื้นเมือง(สะล้อซอซึง) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพของกระบวนการ (E₁) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E₂) เท่ากับ 81.06/ 91.56 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.37 (ค่า S.D. เท่ากับ 1.13) สูงกว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ (ภาคทฤษฎี) ก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.63 (ค่า S.D. เท่ากับ 2.50) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) หลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.97 (ค่า S.D. เท่ากับ 1.07) สูงกว่าคะแนนประเมินการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ (ภาคทักษะ) ระหว่างเรียน ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.67 (ค่า S.D. เท่ากับ 0.82) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าเอกสารประกอบการสอนฯ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาจนมีประสิทธิภาพ เมื่อนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนกับผู้เรียน ย่อมส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางการเรียนที่ดีขึ้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ผลดีมากขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดกิจกรรมในเอกสารประกอบการสอนเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงตามเอกสารใบงาน และแบบฝึกต่างๆ ที่อยู่ในเอกสารประกอบการสอนแต่ละหน่วยสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey, 1963) ซึ่งเป็นแนวคิดที่แพร่หลายและได้รับการยอมรับทั่วโลกมานานแล้วว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จากการกระทำ หรือ Learning by Doing การเรียนรู้ตามแนวความคิดของดิวอี้ จะเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้ คือ 1) การเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิบัติ ที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวบุคคล 2) ความรู้ต่างๆ จะถูกสร้างขึ้น ด้วยตัวของนักเรียนเองโดยใช้ข้อมูลที่รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ เช่น สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งประสบการณ์เดิมมาเป็นเกณฑ์ช่วยตัดสินใจ 3) ความรู้และ

ความเชื่อของแต่ละคนจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี และสิ่งที่นักเรียนได้พบเห็น ซึ่งจะถูกใช้เป็นพื้นฐานการตัดสินใจ และเป็นข้อมูลในการสร้างแนวคิดใหม่ และ 4) ความเข้าใจแตกต่างจากความเชื่อที่ว่าโดยสิ้นเชิงและความเชื่อจะมีผลโดยตรงต่อการสร้างแนวคิดหรือการเรียนรู้ และสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เอกสารประกอบการสอนของเสาวนีย์ ลิกขาบัณฑิต (2528, น.292-293) ที่ได้นำหลักการทฤษฎีและจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการผลิตเอกสารประกอบการสอนด้วยการให้ความสำคัญกับ 1) ความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะถือว่าการสอนนั้นไม่สามารถปั้นผู้เรียนให้เป็นแม่พิมพ์เดียวกันได้ในเวลาที่เท่ากัน เพราะผู้เรียนแต่ละคนจะเรียนรู้ตามวิถีทางของเขา และใช้เวลาเรียนเรื่องหนึ่ง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ความแตกต่างเหล่านี้มีความแตกต่างทางด้านความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ด้วยเหตุผลที่คนเรามีความแตกต่างกันดังกล่าว ผู้สร้างเอกสารประกอบการสอนจึงพยายามที่จะหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการที่จะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ในชุดนั้นๆ ซึ่งวิธีที่เหมาะสมที่สุดวิธีหนึ่งก็คือการจัดการสอนรายบุคคลซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนตามความแตกต่างของแต่ละคน 2) การนำสื่อประสมมาใช้ เป็นการนำเอาสื่อการสอนหลายประเภทมาใช้สัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยข้อดีของสื่อแต่ละชนิดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น 3) การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนด้วยตนเอง มีตรวจสอบผลการเรียนของตนเองว่าถูกหรือผิดได้ทันที มีการเสริมแรงกล่าวคือผู้เรียนจะเกิดความภูมิใจ ดีใจ

ที่ตนเองทำได้ถูกต้องเป็นการให้กำลังใจที่จะเรียนต่อไปถ้าตนเองทำไม่ถูกต้องจะได้ทราบว่าที่ถูกต้องนั้นคืออะไร จะได้ใคร่ครวญพิจารณาทำให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งจะไม่ทำให้เกิดความท้อถอยหรือสิ้นหวังในการเรียนเพราะเขาจะมีโอกาสที่จะสำเร็จได้เหมือนคนอื่นๆ เหมือนกัน และประการสุดท้ายคือ การให้ผู้เรียนได้เรียนไปทีละชั้นตามความสามารถและความสนใจของตนเอง งานวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศิษฐ์ ตินสวัสดิ์. (2552, น.ออนไลน์) ที่ศึกษาเรื่อง การใช้เอกสารประกอบการเรียนชุดเป่าขลุ่ยสากลด้วยโน้ตไทยง่ายนิดเดียว สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียน เรื่องเป่าขลุ่ยสากลด้วยโน้ตไทยง่ายนิดเดียว หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับระดับ .05 เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ประพาส สุขผล (2554, น.ออนไลน์) ที่ศึกษาเรื่องการใช้เอกสารประกอบการเรียน การเป่าขลุ่ยเพียงออ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเฉลี่ยร้อยละ 45.85 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเฉลี่ยร้อยละ 80.74 นักเรียนมีคะแนนความก้าวหน้าเฉลี่ยร้อยละ 34.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดที่ต้องเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 25

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการสร้างเอกสารประกอบการเรียน ฯ ประกอบคำบรรยายนั้น ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเป็นข้อความสรุปสั้นๆ และควรมีภาพประกอบเนื้อหา เพื่อสร้างความสนใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2. การสอนการเป่าขลุ่ยนั้น ครูผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนว่าคนใดยังไม่สามารถปฏิบัติได้ตามขั้นตอนในกิจกรรมดังกล่าว ก็สามารถให้นักเรียนฝึกฝนนอกเวลาได้ จะทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ครูผู้สอนควรบรรยายเสริม นอกเหนือจากเนื้อหาที่มีในเอกสารประกอบการเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพปัญหา และความต้องการของนักเรียน เกี่ยวกับการเรียนดนตรีไทยเพื่อตรวจสอบปัญหา และความความต้องการของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนต่อไป

2. ผู้วิจัยควรทำการศึกษาวิจัยเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการใช้ออกสารประกอบการเรียนรายวิชาการปฏิบัติขลุ่ยเพียงออ โดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลง รำวงย้อนยุค ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขามขุขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ด้วย

3. ควรมีการศึกษาองค์ความรู้ การพัฒนาการเปลี่ยนแปลง และการปรับตัวในด้านดนตรีไทย และควรเพิ่มการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับสาระดนตรีให้เกิดความชัดเจนแก่ครูที่สอนดนตรีไทย เพื่อส่งเสริมและสืบสานศิลปวัฒนธรรมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

รัชฎญรัตน์ อ่ำดี และคณะ. 2553. **ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำ**

วงย้อยยุค. การสำรวจข้อมูลภาคสนาม ตำบล
สว่างอารมณ์ อำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัด
อุทัยธานี. วันที่ 20-28 เมษายน 2554.

บรรณสารการพัฒนา, สำนักงาน. 2539. **พระบรมราโชวาท
ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล
อดุลยเดชฯ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
2508-2537.** กรุงเทพฯ : สำนักบรรณสารการ
พัฒนา.

บุญช่วย โสวัตรและคณะ. 2539. **ทฤษฎีคูเรียนท์ไทย.**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

ประกรณ์ พันผาย. 2550. **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้
เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ศ 30203
ดนตรีพื้นเมือง(สะล้อซอซึง) .** สืบค้นเมื่อ
16 เมษายน 2554. จาก
www.school.obec.go.th/plw/BKYK.doc.

ประพาส ศุภผล. 2554. **การใช้เอกสารประกอบการเรียนการ
เป่าขลุ่ยเพียงออ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** สืบค้นเมื่อ
16 เมษายน 2554. จาก
<http://banpukkroo.com/board1/index.php?topic=5556.0>

พรธณี ช. เจนจิต. 2545. **จิตวิทยาการเรียนการสอน.** พิมพ์
ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เเมธิทปัส.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543. **เทคนิคการวิจัยทาง
การศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ:
สุวีริยาสาส์น.

วิศิษฐ์ สิ้นสวัสดิ์. 2552. **รายงานการใช้เอกสารประกอบการ
เรียน ชุด เป่าขลุ่ยสากลด้วยโน้ตไทยง่ายนิด
เดียว สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 2 ดนตรี.

สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2554. จาก

<http://thaimisc.pukpik.com/freewebboard/php/vreply.php?user=wichakan&topic=565>

สังัด ภูเขาทอง. 2532. **การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรี
ไทย.** กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.

สุชาติ แสงทอง. 2553. **อดีตรับใช้ปัจจุบัน: กรณีศึกษาการ
ประดิษฐ์สร้างดนตรีร่วมสมัยเพลงรำโทน.
นครสวรรค์: ริมปีงการพิมพ์**

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต. 2528. **เทคโนโลยีทางการศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ.**

อานันท์ นาคคง. 2540. **คำบูชาครูมนตรี ตราโมท และคำ
บูชาตำราดนตรีฉบับแรกของแผ่นดินไทย.คูริ
ยางศาสตร์ไทย ภาควิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: มติชน.**

อิทธิพล ใจสมักร. 2542. **เรียนดนตรีไทยอย่างไรให้สนุก,
ดนตรีไทยอุดมศึกษา. ครั้งที่ 30. กรุงเทพฯ:
จามจุรีโปรดักท์.**

Bloom, Benjamin S. 1976. **Human Characteristic and
School Learning.** New york :
Mcgraw – Hill.

Dewey, John. 1963. **Experience and education.** New
york : Macmillan Publishing Company.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล

นางสาวสวพัต เพชรรัตน์

วัน เดือน ปีเกิด

15 ตุลาคม 2527

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

57 หมู่ 1 ตำบล แสนตอ อำเภอ ขาณุวรลักษบุรี
จังหวัดกำแพงเพชร 62130

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2544

ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหาดชะเอม
อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

พ.ศ. 2549

จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขาณุวิทยา
อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

พ.ศ. 2552

ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) คณะครุศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2552

ครูผู้สอน โรงเรียนขาณุวิทยา
จังหวัดกำแพงเพชร

พ.ศ. 2553

พนักงานราชการ โรงเรียนขาณุวิทยา อำเภอเมือง
จังหวัดกำแพงเพชร

พ.ศ. 2556

รับราชการครู โรงเรียนขาณุวิทยา อำเภอเมือง
จังหวัดกำแพงเพชร